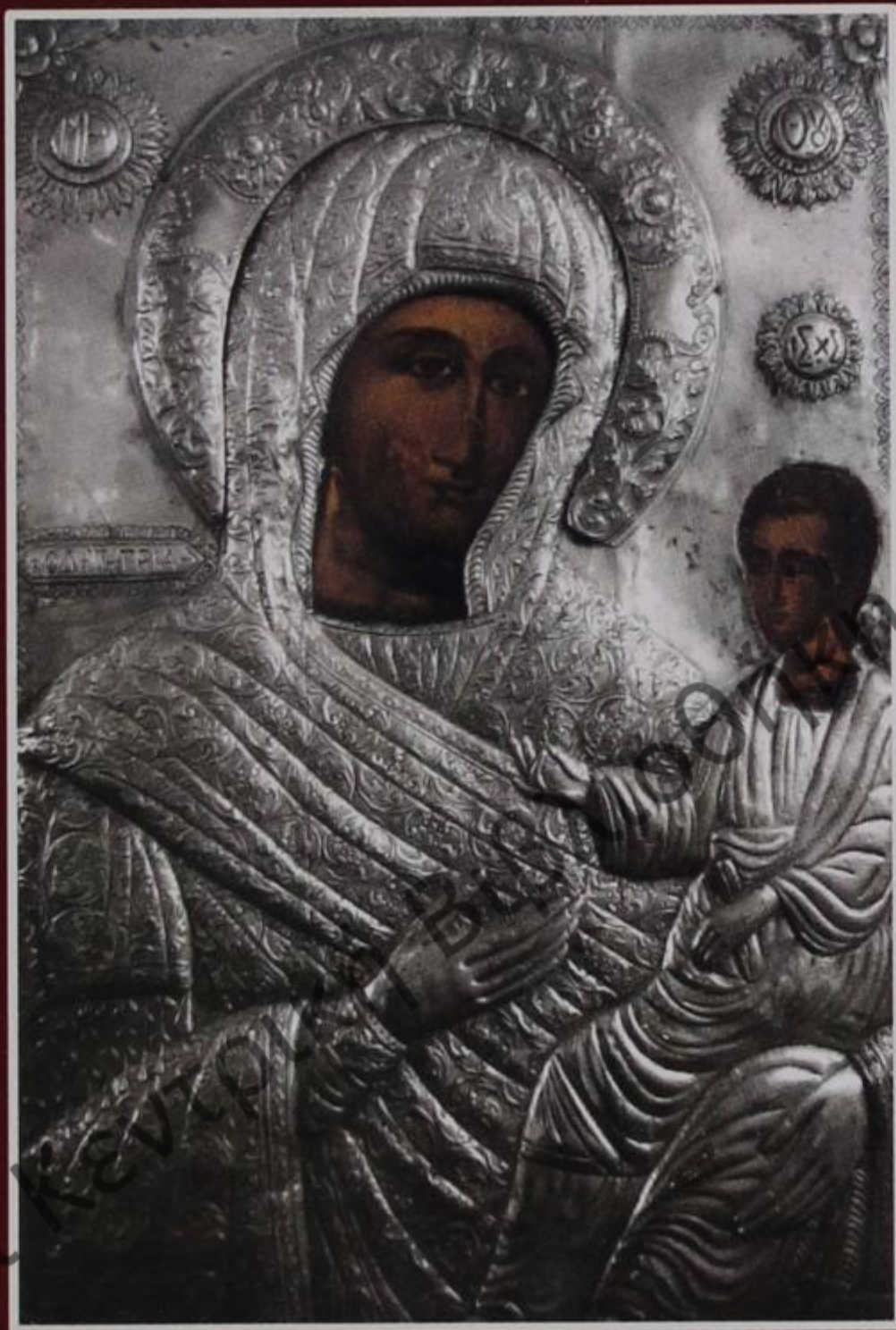

Πρεσβ. ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ ΤΑΤΣΗ

ΠΛΗΚΑΤΙ ΚΟΝΙΤΣΗΣ

Ἡ θαυματουργός εἰκόνα τῆς Παναγίας
προστάτιδος τῶν Γραμμοχωρίων

Ὁ Παντοκράτορας στό Ναό
τοῦ Ἁγίου Ἀθανασίου

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Κόνιτσας

Πρεσβ. ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ ΤΑΤΣΗ

ΠΛΗΚΑΤΙ ΚΟΝΙΤΣΗΣ

Ἡ θαυματουργὸς εἰκόνα τῆς Παναγίας
προστάτιδος τῶν Γραμμοχωρίων

ΚΟΝΙΤΣΑ 2009

ΔΗΜΟΣΙΑ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ	
ΚΟΝΙΤΣΑΣ	
ΑΡ. ΕΙΣΑΓΟΓΗΣ	52444
ΗΜΕΡ. ΕΙΣΑΓΟΓΗΣ	11 - 10 - 2010
ΤΑΞΙΝ. ΑΡΙΘΜ.	

Τίτλος βιβλίου:

ΠΛΗΚΑΤΙ ΚΟΝΙΤΣΗΣ

**Ἡ θαυματουργός εἰκόνα τῆς Παναγίας,
προστάτιδος τῶν Γραμμοχωρίων**

© Πρεσβ. Διονύσιος Τάτσης

Α' ἔκδοση: 2009

Κεντρική διάθεση:

Πρεσβ. Διονύσιος Τάτσης

441 00 ΚΟΝΙΤΣΑ

Τηλέφωνο: 26550-22788

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ.....	5
Α΄. ΔΙΑΔΡΟΜΗ ΠΡΟΣ ΠΛΗΚΑΤΙ.....	7
α΄. Πυρσόγιαννη.....	10
β΄. Βούρμπιανη.....	14
γ΄. Όξυά.....	17
δ΄. Τό Άσημοχώρι.....	18
ε΄. Χιονιάδες.....	20
στ΄. Γοργοπόταμος.....	24
Β΄. ΓΡΑΜΜΟΣ.....	28
Γ΄. ΔΥΟ ΠΑΡΑΔΟΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΟ ΓΡΑΜΜΟ.....	33
α΄. Τά στοιχεία του Γράμμου.....	36
β΄. Η Τσιούκα Πέτς.....	37
Δ. ΠΛΗΚΑΤΙ.....	39
Ε΄. Η ΕΥΡΕΣΗ ΤΗΣ ΘΑΥΜΑΤΟΥΡΓΟΥ ΕΙΚΟΝΑΣ ΤΗΣ ΠΑΝΑΓΙΑΣ.....	45
ΣΤ΄. ΘΑΥΜΑΤΑ ΤΗΣ ΠΑΝΑΓΙΑΣ.....	53
α΄. Η Παναγία προστάτεψε τό Πληκάτι.....	56
β΄. «Βοήθα με, Παναγία!».....	57
γ΄. Πνευματική άσπίδα.....	57

δ' . Μέ τό φωτισμό τῆς Παναγίας	58
ε' . Δέν πραγματοποιήθηκε τό σχέδιο τῶν Γερμανῶν ..	59
στ' . Ἡ Παναγία λύνει τήν ἀνομβρία	60
ζ' . Ἀλλόθρησκοι γίνονταν χριστιανοί	61
η' . Ἐλυσε τήν ἀτεκνία	62
θ' . Ἰατρός ψυχῶν καί σωμάτων	63
ι' . Τά δάκρυα τῆς Παναγίας	63
Ζ' . ΟΙ ΙΕΡΟΙ ΝΑΟΙ ΤΟΥ ΠΛΗΚΑΤΙΟΥ	65
α' . Ἱερός Ναός Κοιμήσεως Θεοτόκου.....	67
β' . Ἱερός Ναός Ἁγίου Ἀθανασίου	71
γ' . Ἱερός Ναός Ἁγίου Νικολάου.....	76
δ' . Ἱερός Ναός Γεννήσεως Θεοτόκου (Παναγιπούλα)	79
ε' . Ἱερός Ναός Ἁγίων Κωνσταντίνου καί Ἐλένης.....	80
στ' . Ἱερός Ναός Ἁγίας Τριάδος.....	80
ζ' . Ἱερός Ναός Ἁγίου Χριστοφόρου.....	81
η. Ἱεροί Ναοί Προφήτου Ἡλία καί Ἁγίου Δημητρίου...	82
Η' . ΑΚΟΛΟΥΘΙΑ ΤΗΣ ΕΥΡΕΣΗΣ ΤΗΣ Ι. ΕΙΚΟΝΑΣ... 83	
Θ' . ΠΑΡΑΚΛΗΤΙΚΟΣ ΚΑΝΟΝΑΣ	109
Τ' . ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΟ ΕΠΙΜΕΤΡΟ	131

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Ἡ συγγραφή καί κυκλοφορία τοῦ παρόντος βιβλίου ξεκίνησε ἀπό ἓνα παιδικό μου βίωμα. Θυμᾶμαι ἔντονα, ὅταν πηγαίναμε στό Πληκάτι, στίς 16 Φεβρουαρίου, γιά τή γιορτή τῆς Παναγίας, ὅλα τά μεγάλα παιδιά τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου ἀπ' τό Ἀσημοχώρι, περπατώντας δύο ὥρες. Τίς περισσότερες φορές τά κρύα καί τά χιόνια δυσκόλευαν τήν πεζοπορία μας. Καί αὐτό ἦταν ἡ μεγάλη μας χαρά.

Ἀργότερα, ὅταν ἔγινα κληρικός, προσπαθοῦσα νά εἶμαι στή γιορτή καί νά λειτουργῶ μέ ἄλλους κληρικούς ἢ καί μέ τό Μητροπολίτη. Ἰδιαίτερα συνδέθηκα μέ τό Πληκάτι κατά τήν περίοδο πού εἶχε ἀποχωρήσει ἀπ' τήν ἐνορία ὁ π. Κωνσταντῖνος Βασάκος καί εἶχε μείνει χωρίς ποιμένα. Τότε – ἀρχές τῆς δεκαετίας τοῦ '90 – ἐδελοντικά, χωρίς ἔγγραφο ἐντολή, ἀλλ' ἀπλῶς μέ προφορική συγκατάθεση τοῦ ἀείμνηστου Μητροπολίτη Σεβαστιανοῦ, ἄρχισα νά ἐξυπηρετῶ καί τό Πληκάτι, παράλληλα μέ τό Ἀσημοχώρι, τό Γοργοπόταμο καί τίς Χιονιάδες. Στό σύντομο χρονικό διάστημα πού διακόνησα στό χωριό, εἶδα ὅτι ὑπῆρχε ἀνάγκη νά τυπωθεῖ ἓνα βιβλίο μέ στόχο τήν προβολή τοῦ Πληκατίου καί ἰδιαίτερα τῆς ἱερῆς Εἰκόνας τῆς Παναγίας, νά εἶναι δηλαδή ὁδηγός καί συνέκδημος συνάμα, ἀφοῦ θά περιεῖχε καί τήν Ἀκολουθία τῆς εὐρέσεως τῆς

δαυματουργοῦ Εἰκόνας. Ἡ ἰδέα ἐνισχύθηκε τό 2009, στίς 16 Φεβρουαρίου, καί ἀμέσως ἄρχισα ν' ἀξιοποιῶ τά λίγα στοιχεῖα τοῦ ἀρχείου μου καί νά συγκεντρῶνω καί ἄλλα. Ἔτσι προέκυψε τοῦτο τό ταπεινό βιβλίο, τό ὁποῖο, διά πρεσβειῶν τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου, πιστεύω νά ὠφελήσει πνευματικά τούς καλοπροαίρετους ἀναγνῶστες.

Τέλος, εἶναι περιττό νά ἐνημερώσω τούς ἀδελφούς ὅτι τέτοια βιβλία, τοπικοῦ ἐνδιαφέροντος, ποτέ δέγ ἀφήνουν κέρδος στό συγγραφέα. Ἀντίθετα, τόν ἐπιβαρύνουν οἰκονομικά, γιατί τά ἔξοδα τῆς ἔκδοσης εἶναι πολλά καί οἱ πωλήσεις ἐλάχιστες.

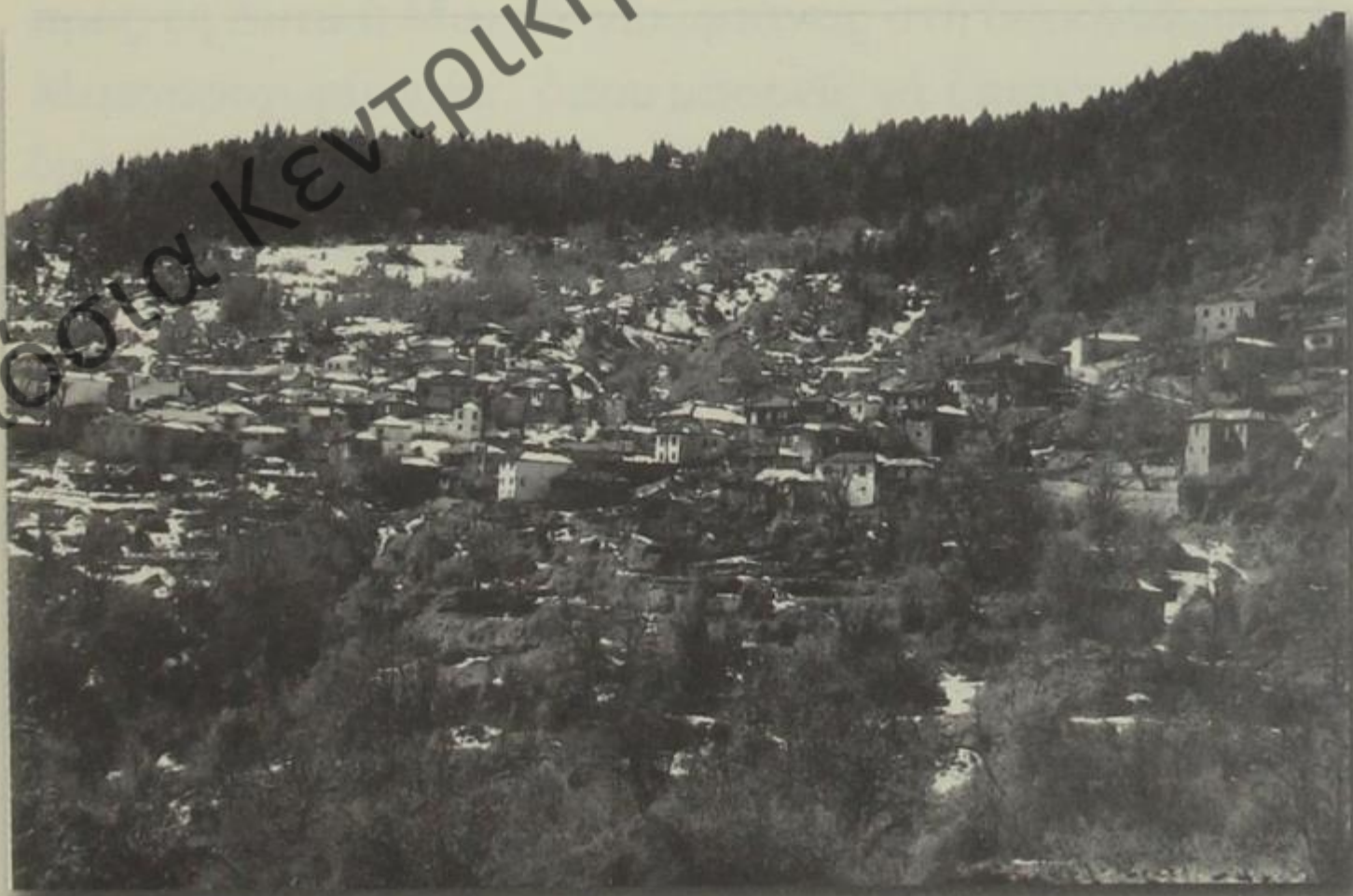
Πρεσβ. ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ΤΑΤΣΗΣ

Ἐκφράζω τίς εὐχαριστίες μου στόν Γρηγόριο Παπανώτη καί Δημήτριο Ζιώγα γιά τίς φωτογραφίες πού πρόθυμα ἔδωσαν στή διάδεσή μου.

α'

ΔΙΑΔΡΟΜΗ
ΠΡΟΣ ΠΛΗΚΑΤΙ

Χειμερινή εικόνα του Πληκατίου.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Κόνιτσας

Ἀκολουθώντας ἀπ' τὴν Κόνιτσα τὸ δρόμο πού ὁδηγεῖ πρὸς τὴ Δυτικὴ Μακεδονία, φτάνεις στὴ διακλάδωση τῶν Μαστοροχωριῶν ἀπ' ὅπου μπορεῖς νὰ ἐπισκεφθεῖς ἑπτὰ ὄμορφα χωριά, μέ τελευταῖο τὸ Πληκάτι, τὸ ὁποῖο ἀποτελεῖ τὸ ἀντικείμενο μελέτης τοῦ παρόντος βιβλίου.

Ἡ ὁμάδα αὐτὴ τῶν χωριῶν τῆς ἐπαρχίας Κονίτσης παρουσιάζει ξεχωριστό ἐνδιαφέρον. Εἶναι γνωστοί κι ἔξω ἀπ' τὴν Ἠπειρο οἱ μαστόροι τῆς Πυρσόγιαννης, οἱ λόγιοι τῆς Βούρμπιανης, οἱ μαστόροι καί οἱ μαραγκοὶ τῆς Ὁξυᾶς, οἱ μαραγκοὶ τοῦ Ἀσημοχωρίου, οἱ ἀγιογράφοι καί ζωγράφοι τῶν Χιονάδων, οἱ ξυλογλύπτες τοῦ Γοργοποτάμου, οἱ μαστόροι τοῦ Πληκατίου. Γνωστή ἐπίσης εἶναι καί ἡ θαυματουργὸς εἰκόνα τῆς Παναγίας πού φυλάσσεται στό ἀκριτικὸ χωριό.

Τὰ χωριά αὐτὰ εἶναι χτισμένα στὴν περιοχὴ τοῦ Γράμ-

μου,¹ τοῦ δεύτερου σέ ὕψος βουνοῦ τῆς ἐπαρχίας (ὕψόμ. 2.520). Πρῶτο εἶναι ὁ Σμόλικας μέ 2.637 μ. Ὁ ἀμαξιτός δρόμος διασχίζει τά χωριά καί μόνο γιά τήν Ὁξυά καί τίς Χιονιάδες χρειάζεται ν' ἀκολουθήσεις διακλαδώσεις λίγων χιλιομέτρων. Ἡ ἀπόσταση ἀπ' τήν Κόνιτσα μέχρι τό Πληκάτι εἶναι 50 χλμ.

Γιά νά σχηματίσει ὁ φίλος ἀναγνώστης μιά εἰκόνα τῆς περιοχῆς, θά σημειώσω μερικά στοιχεῖα, κυρίως ἱστορικά, γιά κάθε χωριό.²

1 . Ἐνδιαφέρον παρουσιάζει τό ὑψόμετρο κάθε χωριοῦ. Πυρσόγιαννη 860 μ., Βούρμπιανη 900 μ., Ὁξυά 1 .020 μ., Ἀσημοχώρι 970 μ., Χιονιάδες 1 .120 μ., Γοργοπόταμος 940 μ. καί Πληκάτι 1 .180 μ.

2 . Σε στατιστικό πίνακα «τοῦ ἄρρενος καί δήλεως ὀρδοδόξου πληθυσμοῦ τῆς ἐπαρχίας Βελλᾶς καί Κονίτσης», πού εἶχε καταρτιστεῖ στίς ἀρχές τοῦ 1911, ἀναφέρονται καί τά ἐξῆς: «**Πυρσόγιαννη**, ἄρρενες 828, δήλεις 739, σύνολο 1 .567. **Βούρμπιανη**, ἄρρενες 743, δήλεις 771, σύνολο 1 .514. **Σέλτσι** (ν. Ὁξυά), ἄρρενες 161, δήλεις 167, σύνολο 328. **Λισκάτσι** (ν. Ἀημοχώρι), ἄρρενες 165, δήλεις 170, σύνολο 335. **Χιονιάδες**, ἄρρενες 228, δήλεις 227, σύνολο 455. **Τούρνοβον** (ν. Γοργοπόταμος), ἄρρενες 178, δήλεις 174, σύνολο 352. **Πληκάτι**, ἄρρενες 141, δήλεις 122, σύνολο 263».

Τά τρία πρῶτα χωριά ἀνήκαν στόν καζά (διοικητική περιφέρεια μικρότερη ἀπ' τό νομό, ἐπί τουρκοκρατίας) Κονίτσης, ἐνῶ τά ἄλλα στόν καζά Κολώνιας.

α'. Πυρσόγιαννη

Πρῶτο χωριό ἡ Πυρσόγιαννη, πού ἦταν ἓνα ἀπό τά κεφαλοχώρια τῆς ἐπαρχίας. Βρίσκεται ἀνάμεσα σέ ὑψώματα τοῦ Γράμμου. Τά πόδια της τά περιβρέχει ὁ Σαραντάπορος, ἐνῶ ἀπό τά ἄλλα μέρη τή στεφανώνουν πυκνά δάση ὄξυᾶς, πεύκου καί ἔλατου. Εἶναι ἄγνωστο πότε χτίστηκε. Ἡ παράδοση λέγει ὅτι οἱ μικροί μαχαλάδες πού ὑπῆρχαν σέ διάφορα σημεῖα συνενώθηκαν στή σημερινή θέση καί ἀποτέλεσαν ἓνα μεγάλο χωριό μέ 2.000 κατοίκους.³

Ἡ Πυρσόγιαννη ἔχει μεγάλη ἡλιοφάνεια. Εἶναι ἓνα

Δήμος Μαστοροχωρίων	
Πυρσόγιαννη	2
Βούρμπιανη	7 – Οξυᾶ 15
Ασημοχώρι	10
Χιονάδες	12
Γοργοπόταμος	15
Πληκάτι	20

Χιλιομετρικές ἀποστάσεις
ἀπ' τή διακλάδωση τῆς Πυρσόγιαννης

3 . Γιάννη Μαυρομάτη, Ἱστορία καί παράδοση τῆς Πυρσόγιαννης, Ἡγουμενίτσα 1989, σελ. 5 .

χαρούμενο κι όμορφο χωριό. Τά σπίτια του είναι χτισμένα μέ διαλεχτές πέτρες καί πελεκημένα άγκωνάρια από τούς ξακουστούς σέ όλο τόν κόσμο Πυρσογιαννίτες μαστόρους, οί όποιοι κόσμησαν, ως γνωστό, πολλά μέρη τής Έλλάδας μέ πύργους, παλάτια, σπίτια, γεφύρια κ.ά. άπ' τά όποια θαυμάζουμε τήν τεχνική τους άρτιότητα.⁴

Άνηφορίζοντας σήμερα τά σοκάκια τής Πυρσόγιαννης καί σκύβοντας στοργικά σέ κάθε σκαλιστή πέτρα, κτητορική έπιγραφή καί τοιχοποιία, διαπιστώνεις πώς ή εύθύνη, τό μεράκι καί ή γνώση σέ βάθος χαρακτηρίζαν τή δουλειά τών παλιών μαστόρων. Άπό τίς κατασκευές τής τουρκοκρατούμενης κοινότητας σώζονται ελάχιστες καί ή διατήρηση μερικών άκόμα λιθόγλυφων όφείλεται στήν

Ό Άγιος Χαράλαμπος τής Πυρσόγιαννης.

4. Νικολάου Ί. Τσίπα, *Άντάμωμα μέ πατρογονικούς αντίλαλους τής Πυρσόγιαννης*, Μαρούσι 1987, σελ. 17.

περισυλλογή και έπανατοποθέτηση -συνήθως σέ άσχετο σημείο τής τοιχοποιΐας - από νεώτερους μαστόρους. Τά παλιότερα λιθανάγλυφα έντοπίζονται γύρω στά 1750 και βρίσκονται στόν Άγιο Νικόλαο. Τά μπουλούκια τών κουδαραίων είχαν ειδικευμένους πελεκάνους πού τούς διέκρινε τό ταλέντο και ή φαντασία. Στά λιθανάγλυφα του Άγίου Νικολάου ή διακοσμητική διάθεση, ή μαστοριά στίς καμπύλες τών ζαρκαδιών και στό φτερούγισμα τών πουλιών, παρά τή μεγάλη φθορά, σέ άφοπλίζουν μέ τή φρεσκάδα τους.⁵

Όπου νά γυρίσεις και νά σταθείς στην Πυρσόγιαννη βλέπεις άγρια βλάστηση πού όμορφαίνει τά πάντα. Άπέναντι τό βουνό τής Καστανιανης, δεξιά εκείνο τής Στράτσιανης και άριστερά ή Φετόκος, ή Σέλτση και οί ύπώρειες του άγέρωχου Γράμμου. Τά βουνά τής Πυρσόγιαννης και αυτή άκόμα ή Κράπα πού δεσπόζει, είναι κατάφυτα.⁶

Οί άντρες και οί γυναΐκες πού κατοικοῦσαν στην Πυρσόγιαννη από τά παλιά τά χρόνια ήταν άπλοί και έργατικοί άνδρώποι. Οί άντρες ξωμάχοι στην αρχή εξελίχτηκαν σιγά-σιγά σέ μαστόρους τής πέτρας. Παράλληλα είχαν και άγροτικές καλλιέργειες, οί όποϊες όμως δέν απέδιδαν μεγάλο εισόδημα, γι' αυτό ασχολοῦνταν και μέ τήν

5 . *Κτητορικές έπιγραφές-λιθανάγλυφα, άνυπόγραφο άρθρο στό περ. Άρμολοί, τ. 3, 1977, σελ. 14-15.*

6 . *Βασίλη Βετσόπουλου, Όδοιπορικό επί τουρκοκρατίας. Πυρσόγιαννη-Λεσκοβίκι, στό δελτίο Ήπειρωτική Έταιρεία, τόμ. 1985, σελ. 260-261.*

οικόσιτη κτηνοτροφία. Ἡ Πυρσόγιαννη φημιζόταν καί γιά τό καλό κρασί.⁷

Σχετικά μέ τήν ἐτυμολογία τοῦ ὀνόματος τοῦ χωριοῦ ὁ φιλόλογος Ν. Ρεμπέλης ἰσχυρίζεται ὅτι εἶναι λέξη μέ σλαβική προέλευση καί σημαίνει προσηλιακός τόπος, πού ἀνταποκρίνεται καί στήν πραγματικότητα.⁸

Στήν Πυρσόγιαννη ὑπάρχει ἀξιόλογο μουσεῖο πού προβάλλει τήν ὑψηλή παράδοση τῶν χτιστῶν καί λιθογλυπτῶν τῶν Μαστοροχωρίων τοῦ Γράμμου. Στό μουσεῖο ἔχει συγκεντρωθεῖ σπάνιο ὑλικό γύρω ἀπό τήν τεχνική, τή μυστική γλώσσα τῶν μαστόρων -τά κουδάρικα- τά ἐργαλεῖα, τά δρομολόγια, τά συμφωνητικά, τίς κατασκευές τῶν μαστόρων καί ὑλικό ἀπ' τήν καθημερινή καί προσωπική ζωή τῶν μαστόρων καί τίς συνθῆκες τῆς δουλειᾶς τους. Εἰδικότερα ὑπάρχουν 1.300 φωτογραφίες (1870-1940) τραβηγμένες στό Ἄργυρόκαστρο, τή Σμύρνη, τήν Ἀθήνα, τή Σπάρτη, τό Μεσολόγγι, τήν Ἀλεξάνδρεια, τήν Περσία, τήν Ἀμερική κ.ά. Ἐπίσης ὑπάρχουν σχέδια, ἀποτυπώσεις κατασκευῶν, συμφωνητικά δουλειᾶς, τετράδια λογαριασμῶν, προσωπικά ἡμερολόγια καί σημειώσεις. Βλέπει κανεῖς ἀκόμα παλιά ἐργαλεῖα, σχέδια ἐργαλείων, ἀρχιτεκτονικά μέλη, πρέκια, κεφαλοκόλωνα, λιθανάγλυφα μέ ποικίλες παραστάσεις, κτητορικές ἐπιγραφές, τζάκια καί πολλά ἄλλα σχετικά μέ τήν τέχνη τῶν μαστόρων τῆς

7. Γιάννη Μαυρομάτη, ὅπ. παρ., σελ. 16-17.

8. Ἐπιδρομές Σλάβων καί σλαβικά τοπωνύμια, στό δελτίο Ἡπειρωτική Ἐταιρεία, τόμ. 1986, σελ. 68.

Πυρσόγιαννης. Ὑπάρχει ἀκόμη καί σχετική κινηματογραφική ταινία μέ τή ζωή καί τεχνική τῶν μαστόρων.⁹

Στό ναό τοῦ Ἁγίου Νικολάου στεγάζεται ἐπίσης ἕνα μικρό ἐκκλησιαστικό μουσεῖο μέ ἀντικείμενα τῆς χριστιανικῆς λατρείας, ὅπως ἱερά σκεύη, εἰκόνες, ἄμφια, ἀσημικά, λειτουργικά βιβλία κ.ἄ.

β'. Βούρμπιανη

Μετά τήν Πυρσόγιαννη συναντοῦμε τή Βούρμπιανη, ἡ ὁποία στίς ἀρχές τοῦ αἰῶνα μας ἦταν τό μεγαλύτερο χωριό της περιοχῆς τοῦ Γράμμου. Εἶναι χτισμένη στά ΒΔ τοῦ Γράμμου, σέ μιά πλαγιά πού τό ψηλότερο σημεῖο της εἶναι ἡ κορυφή Ταμπόρι. Τό πράσινο κυριαρχεῖ παντοῦ. Χαμηλά κυλάει τά ἤσυχα καί γάργαρα νερά του ὁ Γοργοπόταμος πού τρέχει γιά νά τά ἐνώσει μέ τά νερά τοῦ Σαρανταπόρου. Ἡ Βούρμπιανη ἀποτελεῖται ἀπό διάφορους μαχαλάδες, τούς Σαρσάδες, Σομπάδες, Δώδεκα Ἀποστόλους, Ἀϊ-Γιάννη καί Μπούκηδες κ.ἄ..¹⁰

Τό ὄνομα Βούρμπιανη εἶναι σλαβικό καί δηλώνει τόπο μέ ἰτιές. Πραγματικά καί σήμερα ὑπάρχουν στά παρόχθια μέρη τῶν τεσσάρων χειμάρρων πού διασχίζουν

9. Χρήστου Ζαφείρη, *Τό μουσεῖο τῶν μαστόρων*, στό δελτίο Ἡπειρωτικῆ Ἐταιρείας, τόμ. 1992, σελ. 520-521.

10. *Δραστηριότητες Συνδέσμου Βουρμπιανιτῶν Θεσσαλονίκης*, στήν ἐτήσια ἔκδοση Ἡπειρος, 1989, σελ. 182-184.

τό χωριό πολλές ιτιές.¹¹ Πότε και πώς έγινε ή Βούρμπιανη χωριό δέν γνωρίζουμε. Κατά καιρούς διατυπώθηκαν διάφορες γνώμες. Πάντως ἦταν μεγάλο χωριό. Τό 1920 εἶχε πεντακόσια σπίτια μέ 2.500 περίπου κατοίκους, Ὅλα τά σπίτια ἦταν πέτρινα καί καλοχτισμένα. Δυστυχῶς τά περισσότερα ἔχουν καταστραφεῖ. Σήμερα χτίζονται πολλά καινούρια σπίτια ἀπό τούς ταξιδεμένους Βουρμπιανίτες, στά ὁποῖα μένουν μόνον τό καλοκαίρι.

Ἡ Βούρμπιανη ἔχει 18 ἐκκλησίες. Χτίστηκαν τά παλιά χρόνια, τότε πού τό χωριό εἶχε πολύ κόσμο. Μερικές διατηροῦνται στήν ἀρχική τους μορφή, ἐνῶ ἄλλες ξαναχτίστηκαν ἤ στό ἴδιο μέρος πού ἦταν οἱ παλιές ἤ κοντά ἐκεῖ. Ὅλες τίς φροντίζουν ὁ Σύνδεσμος τῶν Βουρμπιανιτῶν, τό κληροδοτήμα τῆς Κοινότητος, ἡ Ἐκκλησιαστική Ἐπιτροπή καί πολλοί ἰδιῶτες.¹² Τό γεγονός αὐτό φανερώνει τή μεγάλη εὐλάβεια πρὸς τά θεῖα, πού εἶχαν καί ἔχουν οἱ Βουρμπιανίτες. Τόν περασμένο αἰῶνα, ὅταν ἡ Βούρμπιανη βρισκόταν στήν ἀκμή της, ὑπῆρχαν 13 ἱερεῖς, πράγμα πού δέν ἔχει νά ἐπιδείξει κανένα ἄλλο κεφαλοχώρι τῆς Ἠπείρου.¹³

Κατά τό ἔτος 1779 πέρασε ἀπό τή Βούρμπιανη καί ὁ ἐθναπόστολος Ἅγιος Κοσμάς ὁ Αἰτωλός, ὁ ὁποῖος

11 .Νικ. Χ. Ρεμπέλη, *Ἐπιδρομές Σλάβων καί σλαβικά τοπωνύμια*, στό δελτίο *Ἠπειρωτική Ἐταιρεία*, τόμ. 1986, σελ. 68.

12 . Νικ. Παπασωτηρίου, *Οἱ Ἐκκλησίες τῆς Βούρμπιανης*, στό δελτίο *Ἠπειρωτική Ἐταιρεία*, τόμ. 1983, σελ. 338.

13 . Ἀναστ. Εὐθυμίου, *Ἡ Βούρμπιανη τῆς Ἠπείρου* (ἐκδόθηκαν 4 τεύχη στά Ἰωάννινα ἀπό 1987 μέχρι 1990), τ. Γ', σελ. 296.

ένθουσιάστηκε βλέποντας τούς ἱερεῖς τοῦ χωριοῦ καί τίς πολλές ἐκκλησίες. Μεταξύ τῶν ἄλλων εἶπε ὅτι «ὁ Θεός πῆρε τήν ὀργή του ἀπό τοῦτον τόν τόπο καί πολλές ψυχούλες θά γλιτώσουν ἐτοῦτα τά βουνά».¹⁴

Ἡ Βούρμπιανη ἐπί τουρκοκρατίας καί ὕστερα μέχρι τό 1940 εἶχε πάρα πολλά ἀμπέλια. Οἱ κάτοικοί της ἔβγαζαν χιλιάδες ὀκάδες κρασί καί ἄφθονο ρακί. Ἐπίσης καλλιεργοῦσαν καλαμπόκι, λαχανικά, πατάτες κ.ἄ. Εἶχαν παράλληλα καί τή συνηθισμένη κτηνοτροφία. Πολλοί ἀπό τούς ἄνδρες ἦταν χτίστες, οἱ ὁποῖοι ταξίδευαν σέ διάφορα μέρη, ὅπως στήν Ἀθήνα, τόν Πειραιά, στό Λαύριο κ.ἄ. Ἔργα Βουρμπιανιτῶν μαστόρων εἶναι διάφορες ἐκκλησίες τῆς ἐπαρχίας, πολλά σαράγια τῶν μπέηδων τῆς Ἀρβανιτιᾶς, διάφορα κτίρια τοῦ Ἀλή Πασᾶ, ὁ μητροπολιτικός ναός τῆς Κόνιτσας, ὁ Ἅγιος Γεώργιος τῆς μονῆς Δουρούτης, ἡ ἐκκλησία στό Χλωμό τῆς Βορείου Ἡπείρου, ὁ μητροπολιτικός ναός, τό Ἀρχιμανδρειό Ἰωαννίνων κί ἕνα πλῆθος ἀκόμη ἀρχοντικῶν σέ διάφορα ἄλλα μέρη.¹⁵ Ἐχτιζαν δημόσια καί ἰδιωτικά κτίρια, ἄλλοτε μέ σχέδια μηχανικῶν καί ἄλλοτε μέ δικά τους. Ἐκτός ἀπό τούς χτίστες ὑπῆρχαν καί οἱ καλλιτέχνες ξυλουργοί πού ἔφτιαχναν κουφώματα καί ξυλόγλυπτες διακοσμήσεις σέ σπίτια, ναούς, σεράγια κ.λπ..¹⁶

Γρήγορα οἱ Βουρμπιανίτες στράφηκαν πρὸς τά

14. Ὁπ. παρ., τ. Α', σελ. 25.

15. Ὁπ. παρ., σελ. 36.

16. Ὁπ. παρ., τ. Β', σελ. 89-90.

γράμματα, αφήνοντας έτσι οί νεώτεροι τή μαστορική τέχνη. Τό 1875 ιδρύουν τή Φιλεκπαιδευτική Ἀδελφότητα καί τόν Ἰανουάριο τοῦ ἐπόμενου ἔτους ψηφίζουν τόν Κανονισμό σύμφωνα μέ τόν ὁποῖο σκοπός τῆς Ἀδελφότητας εἶναι ἡ ἀνέγερση κεντρικῆς ἑλληνικῆς σχολῆς καί παρθεναγωγείου καί γενικότερα ἡ ἀνάπτυξη τῆς παιδείας στή Βούρμπιανη.¹⁷

Ἡ πρόοδος συνεχίζεται. Στό καινούργιο διδακτήριο λειτουργοῦσε δημοτικό σχολεῖο καί ἑλληνικό τριτάξιο σχολαρχεῖο. Ὑπῆρχε καί οἰκοτροφεῖο σέ ξεχωριστό σπίτι. Τά σχολεῖα καί τό οἰκοτροφεῖο ἦταν γνωστά ὄχι μόνο στήν ἐπαρχία, ἀλλά καί σέ ὅλη τήν Ἠπειρο. Ἀκόμα καί ἀπό τήν Ἀλβανία ἐρχόντανε Ἑλληνόπουλα καί σπούδαζαν στή Βούρμπιανη. Ἡ ἀνάπτυξη τῶν γραμμάτων εἶχε σάν ἀποτέλεσμα πολλοί Βουρμπιανίτες νά προοδεύσουν. Ὁ ὀφθαλμίατρος Ἀλέξης Τράντας,¹⁸ ὁ ποιητής Τέλλος Ἄγρας, ὁ στρατηγός Σωκράτης Δημάρατος, ὁ ἀφανῆς ἥρωας τῆς Πίνδου, ὁ ἀντιπρόεδρος τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας Ἀπόστολος Παπαλάμπρος, ὁ δάσκαλος Χαράλαμπος Ρεμπέλης, ὁ γνωστός ἀπό τό βιβλίο του «Κονιτσιώτικα» κ.ἄ. εἶναι τέκνα τῆς Βούρμπιανης.¹⁹

17. Ὁπ. παρ., τ. Γ', σελ. 331-332.

18. Πληροφορίες γιά τόν Ἀλέξη Τράντα βλέπε στόν τόμο **Πρακτικά τῆς Ἱατροχειρουργικῆς Ἐταιρείας Ἀθηνῶν** τοῦ ἔτους 1961, σελ. 245-257, ὅπου δημοσιεύεται ὁμιλία τοῦ ἱατροῦ Βασ. Χρήστου γιά τό ἐπιστημονικό, ἔθνικό καί κοινωνικό ἔργο του.

19. Νικ. Παπασωτηρίου, **Ἡ σημερινή Βούρμπιανη μέ λίγη ἱστορία**, στό δελτίο **Ἡπειρωτική Ἐταιρεία**, τόμ. 1983 σελ. 29-30.

Ἀπό τή Βούρμπιανη τέλος ἦταν καί ὁ Κώστας ὁ Γραμματικός. Γεννήθηκε γύρω στά 1760 καί ἀποκεφαλίστηκε τό 1838. Ἦταν ἔξυπνος καί ἐπιτήδειος. Ἐμαθε ἀρκετά γράμματα ἀπό κληρικούς-δασκάλους τοῦ χωριοῦ. Κατόπιν ἀκολούθησε τήν πατροπαράδοτη τέχνη τοῦ χτίστη καί χάρη στήν ἐξυπνάδα του, τήν καπατσοσύνη καί τήν πονηριά του κατόρθωσε ν' ἀναδειχτεῖ καί νά γίνει ὁ ἐπιφανέστερος ἄντρας τῆς Βούρμπιανης καί τῆς ἐπαρχίας γενικότερα. Προσελήφθη ἀπ' τόν Ἀλή Πασά ὡς γραμματέας του. Ὁ Κώστας Γραμματικός φρόντισε νά μή γίνουν τσιφλίκι ἡ Βούρμπιανη καί ἄλλα χωριά τῆς ἐπαρχίας. Ὑπάρχουν ὅμως καί μελαγές σελίδες στή ζωή του, ὅπως μᾶς πληροφορεῖ ὁ Ἄ. Εὐθυμίου.²⁰

γ'. Ὁξυά

Ἀπέναντι ἀπ' τή Βούρμπιανη καί πέρα ἀπ' τό λάκκο, σέ ψηλότερο μέρος, εἶναι χτισμένη ἡ Ὁξυά (παλ. Σέλτση). Τό χωριό αὐτό εἶναι ἀπ' τά μικρότερα τῆς ἐπαρχίας καί ἡ τοποθεσία του ἔχει πολλές φυσικές καλλονές. Ἀπό ἐδῶ θαυμάζεις τόν ἀνοιχτό ὀρίζοντα, τίς ἀτέλειωτες βουνοπλαγιές καί τίς ἐντυπωσιακές κορυφογραμμές. Ἀγναντεύεις πανοραματικά τή Βούρμπιανη, τίς Χιονιάδες στά βόρεια, ἐξωκκλήσια τοῦ Ἀσημοχωρίου καί ἄλλων

20. Ἡ Βούρμπιανη τῆς Ἠπείρου, τ. Α', σελ. 43-72.

χωριῶν, ἐνῶ ἀπ' τήν ἄλλη μεριά βλέπεις τήν Καστάνιανη, τή Λαγκάδα καί τή Μόλιστα.

Σύμφωνα μέ τήν παράδοση, τό παλιό χωριό βρισκότανε σέ ἄλλη περιοχή, δέκα χιλιόμετρα ἀνατολικά, στήν περιοχή τῆς Πιστίλιαπης καί εἰδικότερα στήν τοποθεσία «Σούμ Λάζαρη». Τό σημερινό χωριό χτίστηκε στίς ἀρχές τοῦ 17ου αἰώνα. Τό παλιό ὄνομα Σέλτση ὀφείλεται στό ὄνομα τοῦ τούρκου πασᾶ Ἀμάν Σέλτση Βέη, ὁ ὁποῖος ἔχτισε τά πρῶτα σπίτια στή δέση τῆς σημερινῆς Ὁξυᾶς.²¹ Ὁ Ν. Ρεμπέλης διατυπώνει τή γνώμη ὅτι τό ὄνομα εἶναι σλαβικό πού σημαίνει χωριουδάκι.²²

Ἡ Ὁξυᾶ πάντα ἀνέπνεε τό ζεῖδωρο αἶρα τοῦ ἀντάρτικου. Φωλιά ἀνταρτῶν ἦταν. Στά ἀπρόσιτα βουνά της κυκλοφοροῦσαν ἐλεύθερα οἱ ἀντάρτες τῶν γύρω χωριῶν.²³

δ'. Τό Ἀσημοχώρι

Τό Ἀσημοχώρι εἶναι ἐπίσης ἓνα μικρό χωριό, χτισμένο στίς ὑπώρειες τοῦ Γκόλιου. Εἶναι παραμεθόριο καί τό γνῶρισμά του εἶναι τά ἀπέραντα δάση. Μιά φωλιά ἀνθρώπων φιλοτεχνημένη μέ περισσό μεράκι στή μέση τῆς καταπράσινης πλαγιᾶς, πού ἀρχίζει ἀπό τίς

21 .Νίκου Παύλου Παπαστεργίου-Κουκουμπάνη, Ὁξυᾶ, τό χωριό μου, Ἀθήνα 1987, σελ. 15-16 .

22 . Νικ. Χ. Ρεμπέλη, ὅπ. παρ., σελ. 68 .

23 . Νίκου Παύλου Παπαστεργίου-Κουκουμπάνη, ὅπ. παρ., σελ. 15 .

Φθινοπωρινή εικόνα του Σαραντάπορου.

δασόφυτες «Μποῦρντες» και καταλήγει στις «Ποταμιές». Τό παλιό χρώμα του χωριού δέν υπάρχει πιά. Πρό του εμφυλίου πολέμου όλα τά σπίτια ἦταν σκεπασμένα μέ πλάκες «ἀπό βολικές πέτρες, πού κομματιάζονται φύλλο τό φύλλο, καθώς τό βιβλίο», ὅπως λέει ὁ Ἰ.Μ.Παναγιωτόπουλος. Τόν Αὔγουστο του 1949 τό μισό χωριό κάηκε κατά λάθος ἀπ' τό στρατό, γιατί εἶχε πληροφορίες ὅτι ὑπῆρχαν ἐκεῖ ἀντάρτες.

Ἡ καταπράσινη πλαγιά του χωριού πλαισιώνεται ἀπό δύο λάκκους, τόν «τρανό ἢ μεγαλάκκο» και τό «λάκκο τό μικρό». Ὁ πρῶτος ἔχει βαθιά κοίτη μέ ἀμέτρητα λιθάρια, σέ ὅλα τά μεγέδη. Τά κατρακυλίσματα και ἀλληλοχτυπήματα ἀφαίρεσαν τίς αἰχμές, ἐνῶ τό ἀέναο χάδι του νεροῦ ἐπούλωσε τίς πληγές τους και τά ἔντυσε μέ πράσινο βελοῦδο.

Τό Ἀσημοχώρι ἔχει μεγάλες δασόφυτες περιοχές. Στίς

ψηλότερες υπάρχουν οί φυλλοβόλες όξυές μέ τούς κοκκινωπούς κορμούς καί τά πυκνά καταπράσινα φύλλα καί χαμηλότερα είναι τά έλατα καί τά πευκα. Ό πεζοπόρος τών δασών του Άσημοχωρίου συναντάει πηγές μέ παγωμένα νερά καί σύσκια κατατόπια, ιδιαίτερα έντυπωσιακά, πού δημιουργούν τά πυκνά κλωνάρια τών πανύψηλων έλάτων. Έκεϊ μέ τήν πολλή ύγρασία δουλεύουν οί θαμμένοι σπόροι καί μέσα άπ' τά σαπισμένα φύλλα ξεπετάγονται χιλιάδες μικρά έλατα καί πευκα. Τά λαλήματα τών άγριων πουλιών καί τά ζωηρά χρώματα τών λουλουδιών προκαλούν μιά άλλη αίσθηση. Στίς άκάλυπτες κορυφές καί τίς άμμουδερές πλαγιές φυτρώνει τό τσάι, άνάμεσα σέ πέτρες καί άγκάδια. Τό άεράκι μεταφέρει τήν ευωδιά του μακριά προδίδοντας τήν ύπαρξή του.

Δέν γνωρίζουμε από πότε χρονολογεΐται τό σημερινό Άσημοχώρι. Είναι πολύ πιθανό ή ιστορία του νά εκτείνεται καί στόν 17ο αΐωνα. Ευρέως επίσης είναι διεδεδομένη ή παράδοση ότι τό Λισκάτσι (παλιό όνομα του χωριού) τό αποτελούσαν τρεΐς ξεχωριστοί μαχαλάδες-οΐκισμοί. Οί κάτοικοί τους είχαν διαφορετικά έπαγγέλματα. Τό παλιό όνομα του χωριού είναι σλαβικό καί σημαίνει λεπτοκαρυά.

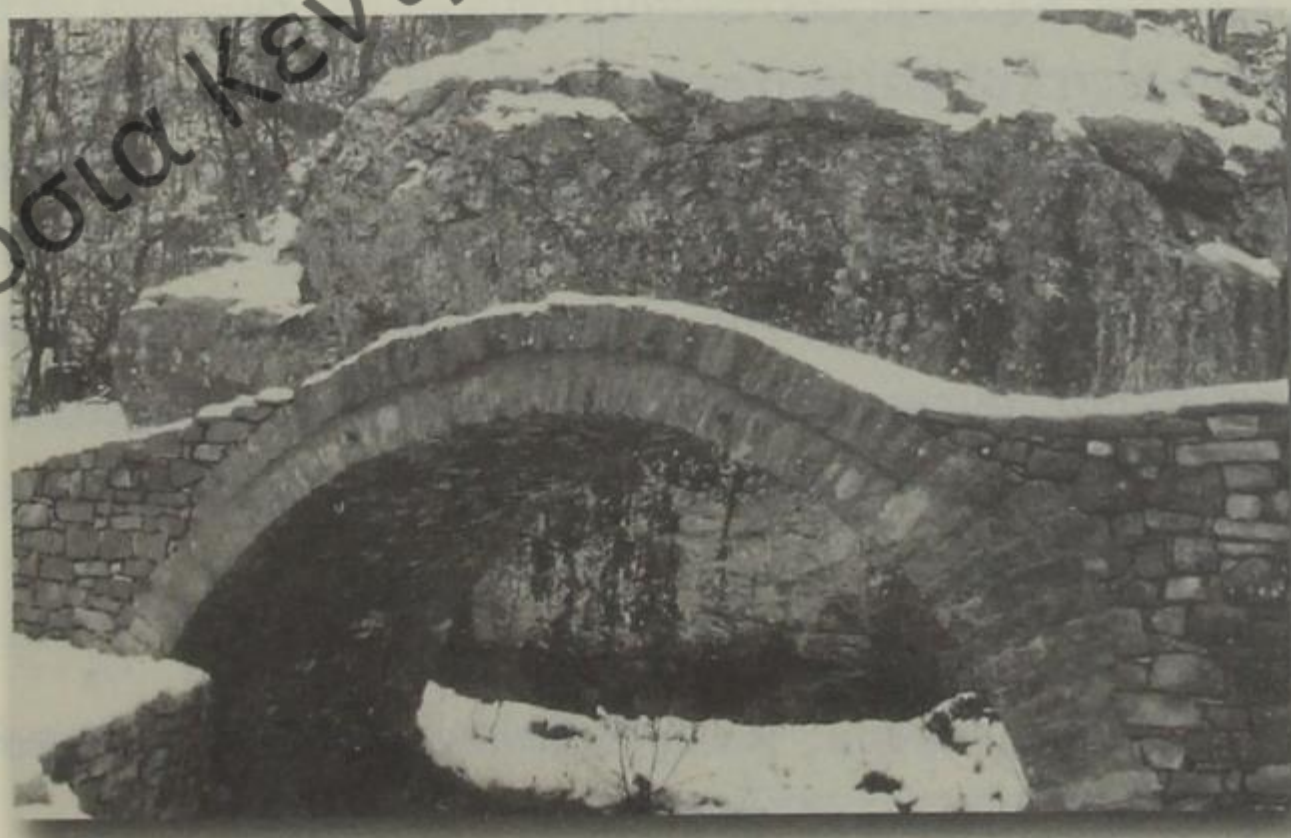
Οί Άσημοχωρίτες άπ' αρχές του αΐωνα μας άρχισαν τά ταξίδια. Στο έσωτερικό τής χώρας άσκοΐσαν τό έπάγγελμα του μαραγκού. Στο έξωτερικό ασχολούνταν μέ τά έστιατόρια. Οί ταξιδευτές βρέθηκαν στή Σαλαμάγκα τής Νέας Υόρκης τών Η.Π.Α. Τά ταξίδια τους ήταν περιπετειώδη. Άνθρωποι βουνίσιοι, χωρίς στοιχειώδη γράμμα-

τα, χωρίς γνώση τῆς γλώσσας τοῦ τόπου στὸν ὁποῖο θά ζοῦσαν, ἀμάθητοι ἀπὸ κοσμοπολίτικη ζωὴ, ἀναγκάζονταν νὰ φεύγουν ἀπ' τὸν τόπο τους. Ζοῦσαν φυσικὰ καλύτερα ἀπ' τὸ χωριό, ὅχι ὅμως καὶ ὅπως νόμιζαν, ὅταν ἀποφασιστικοὶ καὶ γιομάτοι ἐλπίδες διέσχιζαν τὸν Ἀτλαντικὸ ὠκεανό. Τὸ βασικότερο πού τούς βασάνιζε ἦταν ἡ νοσταλγία τοῦ χωριοῦ καὶ ὁ πόθος τῆς οἰκογένειας.

ε'. Χιονιάδες

Χωρισμένο σέ δύο μαχαλάδες καὶ ἀνάμεσά τους ἡ ἐκκλησία τοῦ Ἁγίου Ἀθανασίου, τὸ σχολεῖο καὶ τὸ κοινοτικό γραφεῖο. Ἐδῶ ἡ βλάστηση ὀργιάζει καὶ τὰ πουλιά κελαηδοῦν ἀδιάκοπα. Στὶς μέρες μας ἔχει λιγοστὸς κατοίκους.

Τὸ πέτρινο γεφύρι στὶς Χιονιάδες.

Δεξιά και άριστερά του χωριού κατεβαίνουν δύο λάκκοι, παραπόταμοι του Σαραντάπορου, που σε κάποιο σημείο ανταμώνονται και φιδωτά κατευδύνονται στα παρακάτω χωριά. Οί λάκκοι αυτοί κοντά στο χωριό έχουν απότομα κατεβάσματα και σχηματίζουν μικρούς καταρράχτες. Ο ένας λάκκος, στο δρόμο για τό Άσημοχώρι, παλιότερα πέρναγε κάτω απ' τό μικρό πέτρινο γεφύρι, που είναι ίσως τό αξιολογότερο χτίσμα του χωριού. Μέσα στο χωριό υπάρχουν και δύο ξερόλακκοι, ο Άρνακης και ο Λακκούτσικος. Τά βουνά του χωριού είναι σκεπασμένα μέ δάση όξυαs που κοντεύουν νά καλύψουν κάθε ξέφωτο. Ψηλότερη κορυφή είναι τό Παρατηρητήριο και λίγο πιο κάτω είναι ή Μπάντρα, που είναι και τό πέρασμα προς τήν Άλβανία.

Προπολεμικά ο δρόμος προς τήν Άλβανία ήταν άνοιχτός και οί έμπορικές έπαφές ήταν πολλές. Μαστόροι και έμπορευόμενοι περνούσαν συχνά τά σύνορα. Στην Έρσέκα είχαν μαγαζιά αρκετοί απ' τά γύρω χωριά. Πρίν τό 1924 στις Χιονιάδες υπήρχε και τελωνείο, τό όποιο είχε γίνει μέ τίς ενέργειες του προέδρου Χριστόδουλου Σκούρτη, γνωστού έμπόρου τής εποχής εκείνης. Λειτουργήσε όμως για λίγο χρονικό διάστημα, γιατί οί συναλλασσόμενοι προτιμούσαν τόν εύκολο δρόμο του λαθρεμπορίου.²⁴

24 . Τίς πληροφορίες για τίς Χιονιάδες όφείλω στον Κωνσταντίνο Σκούρτη.

Ἀπ' τὶς Χιονιάδες βγῆκαν πολλοὶ ζωγράφοι, οἱ ὅποιοι μᾶς ἄφησαν πλῆθος εἰκόνων σέ διάφορες ἐκκλησίες καί πολλά ἔργα κοσμικῆς ζωγραφικῆς (Ζαγόρι, Πήλιο). Πρῶτος πού μελέτησε τό ἔργο τῶν Χιονιαδιτῶν ζωγράφων ἦταν ὁ π. Γεώργιος Παῖσιος, ὁ ὅποιος μέ ἐπιμέλεια κατέγραψε ἕναν μεγάλο ἀριθμὸ εἰκόνων.²⁵ Στηριζόμενος στήν ἐργασία τοῦ π. Γεωργίου ὁ Κίτσος Μακρῆς προχώρησε στή μελέτη τοῦ θέματος βαδύτερα καί διερεύνησε τό ζωγραφικό ἔργο 65 Χιονιαδιτῶν ζωγράφων.²⁶ Φυσικά τό θέμα δέν ἔχει ἐξαντληθεῖ. Ὑπάρχουν πολλές εἰκόνες ἀκόμα ἄγνωστες, οἱ ὅποιες πρέπει νά ἐντοπισθοῦν καί νά μελετηθοῦν, γιά νά φανεῖ σέ ὅλο του τό εὖρος τό ἀγιογραφικό ἔργο τῶν λαϊκῶν Χιονιαδιτῶν ζωγράφων. Ἀπ' τὶς ἔρευνες τοῦ Κίτσου Μακρῆ πληροφορηθήκαμε ὅτι οἱ Χιονιαδίτες – δέν ἦταν μόνο ἀγιογράφοι, ἀλλά καί ταλαντοῦχοι κοσμικοὶ ζωγράφοι, οἱ ὅποιοι ἐπιδόθηκαν στήν τοπιογραφία, τήν προσωπογραφία, τή νεκρή φύση, τήν ἀνθογραφία, τήν διακοσμητική. Σέ 101 χωριά καί πολιτεῖες ἀπλώνεται τό μέχρι σήμερα ἐξακριβωμένο ἔργο τῶν Χιονιαδιτῶν ζωγράφων.²⁷ Πολλοὶ Χιονιαδίτες ἦταν συγχρόνως καί ἀγιογράφοι καί διακοσμητές σπιτιῶν. Δυστυχῶς ἡ ἐρήμωση τῶν ὄρεινῶν χωριῶν, οἱ πολεμικές περιπέτειες καί ἡ ἄγνοια εἶχαν σάν ἀποτέλεσμα τό με-

25 . Ἱερέως Γεωργίου Παῖσιου, *Ἀγιογραφία καί Ἀγιογράφοι Χιονιάδων*, Ἰωάννινα 1962 .

26 . Κίτσου Ἀ. Μακρῆ, *Χιονιαδίτες ζωγράφοι*, Ἀθήνα 1981 .

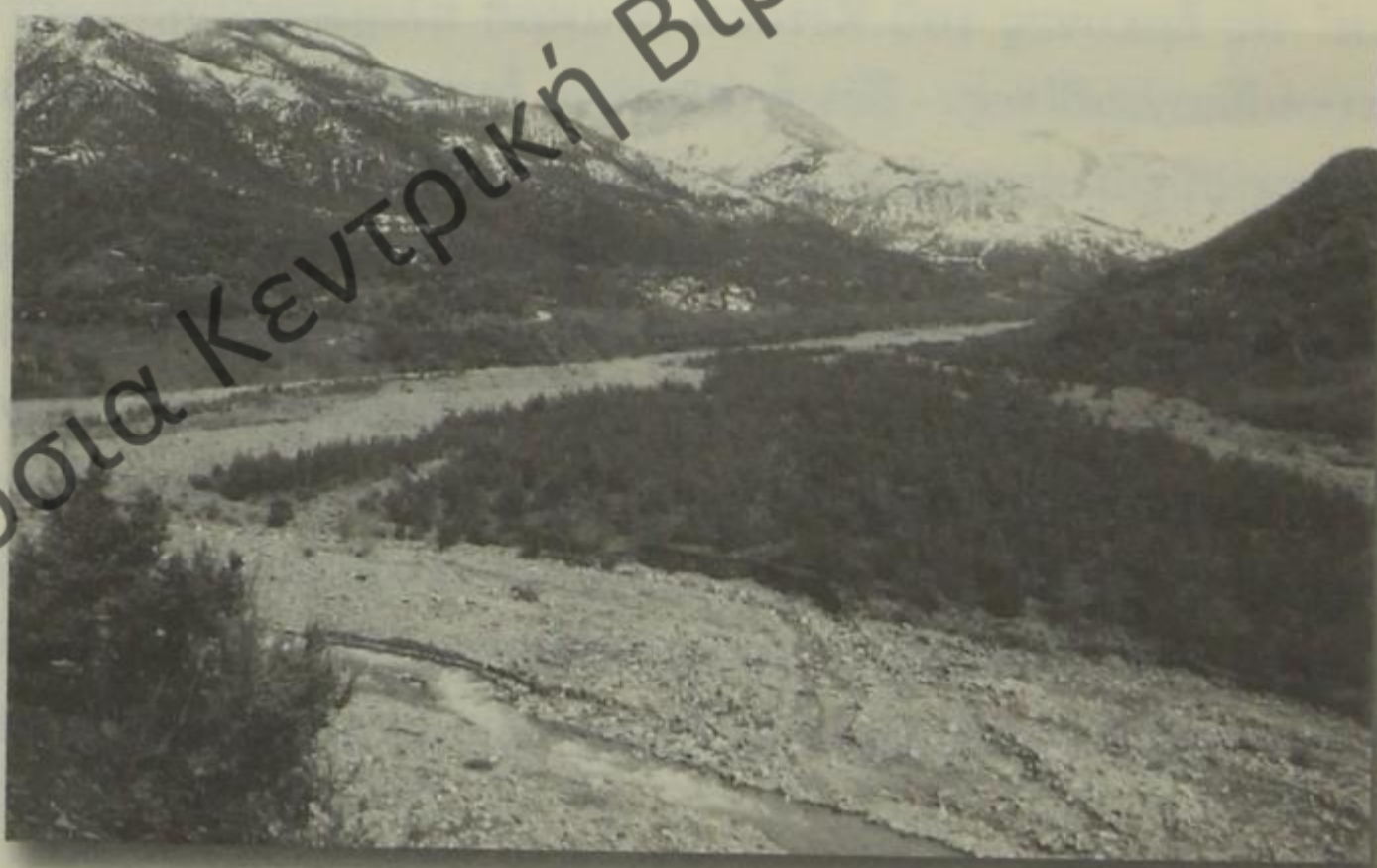
27 . Ὅπ. παρ., σελ. 25 .

γαλύτερο μέρος τῆς κοσμικῆς ζωγραφικῆς τῶν Χιονιαδιτῶν νά χαθεῖ.²⁸

Εἶναι βεβαιωμένο πὼς οἱ περισσότεροὶ Χιονιαδίτες ζωγράφοι, γιὰ τοὺς ὁποίους ὑπάρχουν βιογραφικά στοιχεία, τελειοποιοῦνται στὴν τέχνη μέ ἄσκηση στό Ἅγιον Ὅρος, ὅπου τότε ἐπικρατοῦσε ἡ νεορωσικὴ τεχνοτροπία. Ἔτσι καὶ αὐτοὶ ἀκολουθοῦν τὴν ἴδια τεχνοτροπία, ἡ ὁποία φυσικά δέν ἀκολουθεῖ τὰ βυζαντινά εἰκονογραφικά πρότυπα.²⁹

Τό ὄνομα τοῦ χωριοῦ προφανῶς ὀφείλεται στίς συχνές χιονοπτώσεις πού παρατηροῦνται. Ἡ ἐκδοχή ὅτι παλιά οἱ Χιονιαδίτες ἔκαναν ἐμπόριο χιονιοῦ σέ ἄλλες περιοχές πρέπει νά θεωρηθεῖ ἀπίθανη.

*Ὁ Σαραντάπορος στή δέση Κεχρί
μέ τὴν καταπράσινη νησίδα στὴν κοίτη του.*

28. Ὁπ. παρ., σελ. 34.

29. Ὁπ. παρ., σελ. 32.

στ'. Γοργοπόταμος

Στή ρίζα τοῦ βουνοῦ πού ἡ ψηλότερη κορυφή του εἶναι ἡ Ὀρλα, εἶναι χτισμένο τό χωριό Γοργοπόταμος (παλ. Τούρνοβο). Ἀνάμεσα στό χωριό καί τό λάκκο ὑπάρχει ἕνας μικρός κάμπος, ὁ ὁποῖος παλιότερα καλλιεργοῦνταν συστηματικά. Οἱ κάτοικοι ἀσχολοῦνταν μέ τή γεωργία καί τήν κτηνοτροφία. Οἱ ἄνδρες εἶχαν κυρίως τό ἐπάγγελμα τοῦ ξυλουργοῦ καί τοῦ χτίστη. Ἀρκετοί ταξίδευαν καί σέ διάφορα μέρη τῆς Ἑλλάδας.

Ἐκεῖνο ὅμως πού ἔκανε τό Γοργοπόταμο εὐρύτερα γνωστό, ἦταν ἡ ἐπίδοση μερικών κατοίκων του στήν ξυλογλυπτική τέχνη καί ἰδίως στήν ἐκκλησιαστική διακόσμηση. Γιά δύο αἰῶνες, ἴσως καί περισσότερο, Τουρνοβίτες τεχνίτες πού ἀνήκαν σέ μιά οἰκογένεια μέ τό ὄνομα Σέχη, εἶχαν ὡς κύριο ἐπάγγελμα τήν ξυλογλυπτική. Μιά δευτέρη οἰκογένεια ξυλογλυπτῶν οἱ Βούρηδες φέρονται ὡς μακρινοί συγγενεῖς τῆς ἴδιας οἰκογένειας Σέχη, εἶχαν ὡς κύριο ἐπάγγελμα τήν ξυλουργική καί κατά δεύτερο λόγο τήν ξυλογλυπτική.³⁰

Οἱ ξυλογλύπτες τοῦ Γοργοποτάμου ἀναλάμβαναν κάθε εἶδους ξυλογλυπτική ἐργασία. Ἀπ' τήν Αἰκατερίνη Πολυμέρου-Καμηλάκη πληροφοροῦμαστε ὅτι ἀναλάμβα-

30. Αἰκατερίνης Πολυμέρου-Καμηλάκη, *Οἱ ξυλογλύπτες τοῦ Τουρνόβου τῆς Κόνιτσας, στήν Ἐπετηρίδα τοῦ Κέντρου Ἐρεῦνης Ἑλληνικῆς Λαογραφίας*, τόμ. ΚΕ' (1977-80), Ἀθῆναι 1982, σελ. 291.

ναν τή διακόσμηση ναῶν (τέμπλα, προσκυνητάρια, εἰκονοστάσια, παγκάρια, πλαίσια εἰκόνων, σκαλιστές εἰκόνες κ.ἄ.) καί ἀρχοντικῶν (ταβάνια, μεσάντρες, κασέλες, στεφανοθῆκες, εἰκονοστάσια, κορνίζες κ.ἄ). Ἐκεῖ ὅμως πού διέπρεψαν ἦταν ἡ φιλοτέχνηση τέμπλων. Ἀξιόλογα τέμπλα πού σώζονται μέχρι σήμερα εἶναι στή μονή Κοιμήσεως Θεοτόκου, τήν ἐπιλεγομένη Ἰακώβου, στά Δολιανά Ἰωαννίνων, στό μητροπολιτικό ναό τοῦ Ἁγίου Ἀθανασίου στά Ἰωάννινα, στόν Ἅγιο Χαράλαμπος τῆς Πρέβεζας, στόν Ἅγιο Σπυρίδωνα Βόνιτσας, στή Σωπική τῆς Β. Ἡπείρου, ὅπως καί στή Χιμάρα, Πρεμετή, Κορυτσά, Πολίβιστα καί στό Ἀργυροκάστρο.³¹

Ὁ μελετητής τοῦ μητροπολιτικοῦ ναοῦ τῶν Ἰωαννίνων Κώστας Βλάχος λέγει ὅτι τό τέμπλο, ὁ δεσποτικός θρόνος καί ὁ ἄμβωνας ἀποτελοῦν τό ἰδιαίτερο κόσμημα τοῦ ναοῦ. Ἐδῶ οἱ τέσσερις ξυλογλύπτες ἀπ' τό Γοργοπόταμο δούλεψαν μέ ἰδιαίτερο ζῆλο. Τό τέμπλο τοῦ Ἁγίου Ἀθανασίου εἶναι ρυθμοῦ μπαρόκ, μιᾶς τεχνοτροπίας πού ἀναπτύχθηκε στή Δυτική Εὐρώπη μετά τήν Ἀναγέννηση καί τῆς ὁποίας χαρακτηριστικό εἶναι ὁ φόρτος τῶν προσώψεων καί ἡ ποικιλία τῶν μορφῶν.³²

Ἡ ξυλογλυπτική τέχνη μεταδιδόταν ἀπό πατέρα σέ παιδί. Ἡ διασφάλιση τῶν ἐπαγγελματικῶν συμφερόντων εἶχε σάν ἀποτέλεσμα ἡ τέχνη ἐπί δύο αἰῶνες νά δια-

31 . Ὁπ. παρ., σελ. 293-294 .

32 . Κώστα Π. Βλάχου, Ὁ μητροπολιτικός ναός Ἰωαννίνων, στό Ἡπειρωτικό Ἡμερολόγιο, ἔτους 1991 , σελ. 382 .

τηρεῖται στά στενά πλαίσια μιᾶς οἰκογένειας. Βέβαια ὑπῆρχαν καί ἄλλοι λόγοι, ὅπως ἔλλειψη ταλέντου καί ὑπομονῆς, γιατί ἡ μαθητεία στήν τέχνη αὐτή εἶναι πολύ δύσκολη.³³

Οἱ παλιοί ξυλογλύπτες προτιμοῦσαν γιά τή δουλειά τους τό ξύλο τῆς καρυδιᾶς. Νεώτεροι χρησιμοποιοῦσαν τό ρόμπολο (εἶδος πεύκου) πού ἔχει πολλή ρυτίνη καί δέν προσβάλλεται ἀπ' τό σαράκι, τό κυπαρισσόξυλο πού εἶναι σκληρό καί δυσκατέργαστο, ἀλλά καί τό ξύλο τῆς φλαμουριᾶς πολλές φορές.³⁴

Γιά τήν ἐμφάνιση τῶν ξυλογλυπτῶν στό Τούρνοβο δέν ὑπάρχουν γραπτά ἱστορικά στοιχεῖα. Εἶναι ὅμως βέβαιο ὅτι ἀπ' τήν ἀρχή τῆς δημιουργικῆς τους δράσης γνώριζαν πολλά μυστικά τῆς τέχνης.³⁵ Οἱ ἀπλοῖκοί αὐτοί ἄνθρωποι μέ ὁδηγό τήν εὐσέβεια καί μέ ἀφοσίωση στήν τέχνη, ἔσκυβαν πάνω στό ξύλο καί τό μεταμόρφωναν σέ ἔργο τέχνης ἀπαράμιλλο.

---

33 .Αἰκατερίνης Πολυμέρου-Καμηλάκη, ὅπ.παρ., σελ. 298 .

34 . Ὅπ. παρ., σελ. 301 .

35 . Αὐτόδι.

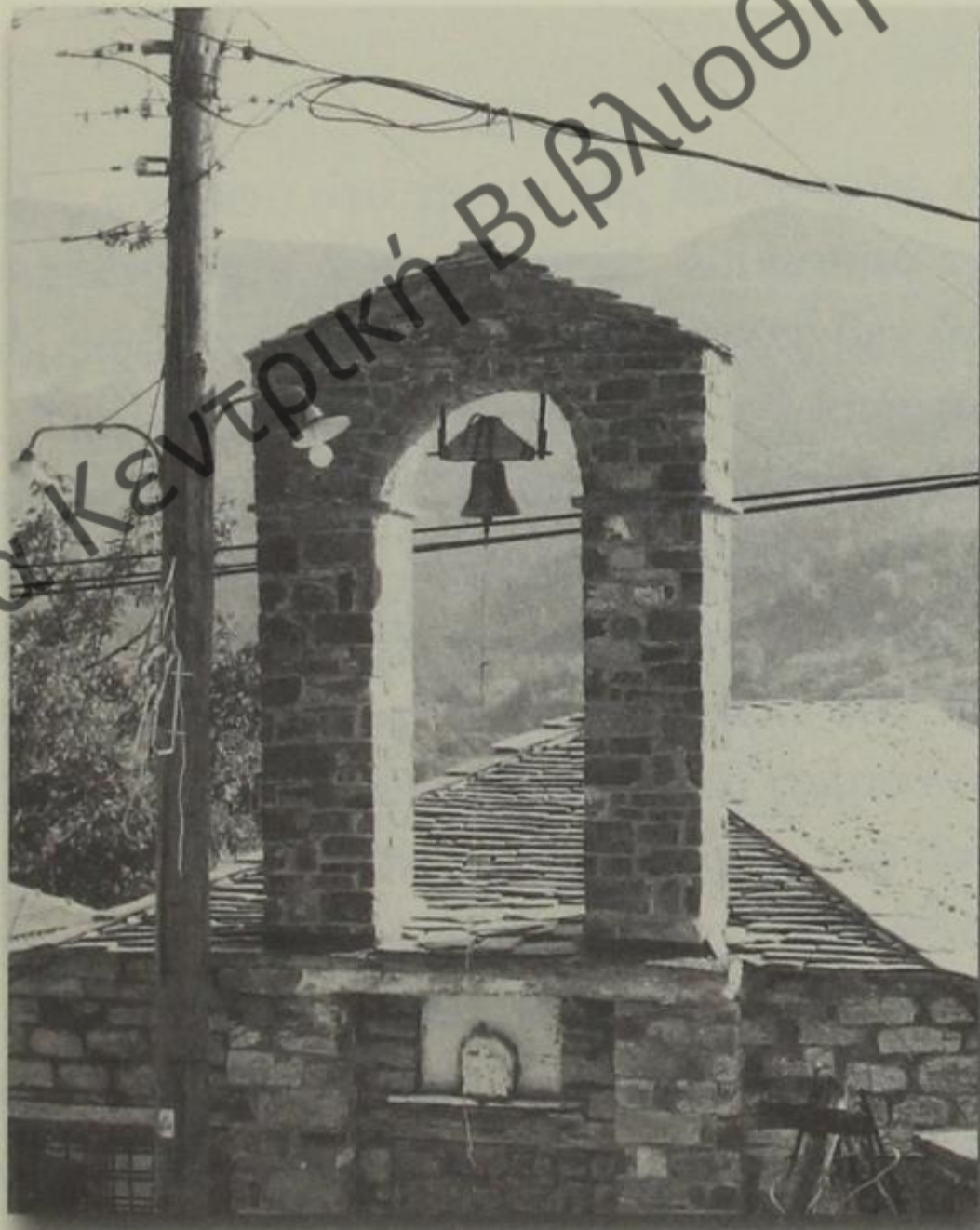

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Κόνιτσας

Β'

ΓΡΑΜΜΟΣ

Τό καμπαναριό τοῦ Ἁγίου Ἀθανασίου.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Κόνιτσας

Μόλις φτάσεις στό τέρας τῆς διαδρομῆς, στέκεσαι ἱκανοποιημένος καί ἀντακροῖς μέ θαυμασμό τίς ψηλότερες κορυφές τοῦ Γράμμου, στίς ὁποῖες δέν ὑπάρχουν δένδρα. Τίς νιώθεις πολύ κοντά σου, σέ ἀπόσταση μιᾶς δρασκελιᾶς θαρρεῖς. Τό θέαμα εἶναι ἐντυπωσιακό ὅλες τίς ἐποχές τοῦ χρόνου. Ἰδίως τό χειμῶνα εἶναι μοναδικό. Κάτασπρες οἱ διαδοχικές κορυφές ἀπ' τό χιόνι. Ἄν εἶναι καθαρός ὁ οὐρανός καί ὁ ἥλιος λούζει τόν παγωμένο τόπο, βλέπεις εἰκόνες ἀπαράμιλλες. Τό γαλανό τοῦ οὐρανοῦ σμίγει μέ τό κάτασπρο τῶν κορυφῶν τοῦ βουνοῦ καί οἱ ἀκτίνες τοῦ ἥλιου ἀνακλῶνται καί διαχέονται. Φωτίζεται ὁ Γράμμος, φωτίζεσαι κι ἐσύ!

Ἄλλά καί τήν ἀνοιξη, ὅταν λιώνουν τά χιόνια καί ἀρχίζουν νά χλοάζουν οἱ πλαγιές, τό βουνό εἶναι χάρμα ὀφθαλμῶν. Ξεκουράζεσαι καθῶς βλέπεις τό πράσινο κέ-

ντημα καί τά λίγα χιόνια πού ἐπιμένουν ν' ἀντιστέκονται στή θερμότητα τῶν ἀκτίνων τοῦ ἡλίου. Καί τό καλοκαίρι ἐπίσης ὁ Γράμμος εἶναι ὠραῖος, ὅταν ἀπλώνονται τά κοπάδια καί βοσκοῦν στίς καθαρές, ἀμόλυντες καί ἀπείραχτες ἀπ' τήν ἀνθρώπινη παρέμβαση πλαγιές.

Ἡ ἀνάβαση στήν ψηλότερη κορυφή τοῦ Γράμμου (2.520 μ.) παρουσιάζει ξεχωριστό ἐνδιαφέρον. Ἐνας ὄρει βάτης μᾶς πληροφορεῖ σχετικά: «Τό πιό εὐκόλο πλησίασμα τῆς ἀνώνυμης καί ψηλότερης κορυφῆς τοῦ Γράμμου γίνεται ἀπό τό Πληκάτι. Ἀρχικά τό μονοπάτι κατηφορίζει ἐλαφρά ὡς τό ρέμα, πού κατεβαίνει ἀπό τήν περιοχή τῆς κορυφῆς γιά 1 0' κι ἀποτελεῖ τόν ἄξονα τῆς κίνησης. Πότε δεξιᾶ, πότε ἀριστερά καί μετά ἀπό μιά ὥρα, φθάνουμε μέ ὁμαλή πορεία στή βάση τοῦ κύριου ὄγκου τοῦ βουνοῦ σέ ὑψόμετρο 1 550 μ. περίπου. Ἐδῶ τό ρέμα χωρίζεται στά δύο. Τό ἀριστερό σκέλος, κατεβαίνει ἀπό ἕνα ἀπότομο φαράγγι, καταφύγιο, ὅπως λένε, γιά τά τελευταῖα ἀγριόγίδα τῆς περιοχῆς. Τό δεξιό σκέλος, ἔρχεται κατ' εὐθείαν ἀπό τήν κορυφή 2 520. Ἐδῶ φωλιάζουν μερικές ἀπό τίς τελευταῖες ἀρκοῦδες τῆς Πίνδου. Ἀπό ἐδῶ ἀρχίζει ἡ κύρια ἀνάβαση πού κρατάει 3 ὡς 4 ὥρες. Τό μέρος εἶναι σπανό, μέ πολύ χόρτο, λουλούδια καί τόπους τόπους μέ τσαί τοῦ βουνοῦ. Πρός τά κάτω ἡ κοιλάδα πού εἶναι εἰδυλλιακή. Προσφέρει μέ τά πυκνά της δάση μιά μοναδική εἰκόνα, μοιάζοντας ἀτέλειωτη. Σκουριασμένα κιβώτια πυρομαχικῶν γύρω, θυμίζουν τίς θλιβερές μέρες τοῦ ἐμφυλίου».³⁶

36 . Λαζάρου Ν. Παμπέρη, Ἀνάβαση στήν ψηλότερη κο-

Στήν ευρύτερη περιοχή του Γράμμου υπάρχουν έκτεταμένα δάση μέ βελανιδιές, όξυές, φράξους, γαύρους, έλατα, μαύρη πεύκη και ρόμπολα στά ψηλότερα. Έκεϊ ζοϋν άρκοϋδες, άγριόγιδα, λύκοι, άλεποϋδες, άγριογούρουνα, ζαρκάδια, αλλά και άρπακτικά πουλιά, όπως χρυσαετοί, πετρίτες, άσπροπάρηδες ή κουκάλογα, δρυοκολάπτες, τσαλαπετεινοί και διάφορα άλλα.

Έπίσης έντυπωσιακά είναι τά άλπικά λιβάδια του Γράμμου. «Τό τοπίο στά λιβάδια του Γράμμου είναι πραγματικά σπάνιο για τά έλληνικά δεδομένα. Τά έκτεταμένα λιβάδια (έκταση 29.580 στρ.) σέ συνδυασμό με τά τρεχούμενα νερά, τίς λίμνες και τούς νερόλακκους συνδέτουν μιά είδυλλιακή εικόνα. Βρίσκονται στίς κορυφές του Γράμμου σέ ύψόμετρο από 1.400 μ. μέχρι 2.520 μ. και έμφανίζουν μεγάλη ποικιλία ειδών χλωρίδας. Στά λιβάδια του Γράμμου, πού είναι τό πιο έκτεταμένο άλπικό λιβαδικό τοπίο τής Ελλάδας, θά συναντήσουμε τουλάχιστον 416 είδη χλωρίδας πού ανήκουν σέ 56 γένη και άντιστοιχοϋν στό 5% τών ειδών πού έχουν καταγραφεί στήν Ελλάδα».³⁷

Στίς ψηλές κορυφές του Γράμμου σχηματίζονται λιμνούλες. Έντυπωσιακότερη είναι ή λιμνούλα Γκίστοβα, πού βρίσκεται βόρεια τής κορυφής (2.350 μ.) και είναι ή ψηλότερη στήν Ελλάδα. Άλλη είναι ή Μουτσάλια (1.700 μ.), κάτω άπ' τήν Έπάνω Άρένα.

ρυφή του Γράμμου (2.520 μ.) στό περιοδικό *Κορφές*, τ. 62 (1986), σελ. 28.

37. Βλέπε στό βιβλίο *Μαστοροχώρια*, έκδοση του όμώνυμου Δήμου, 2005, σελ. 52.

Απ' τό Γράμμο πηγάζουν τά ποτάμια Αλιάκμονας καί Σαραντάπορος. Ὁ ἐπισκέπτης τοῦ Πληκατίου βλέπει τούς διάφορους λάκκους (πόρους) τοῦ Σαραντάπορου νά ἐνώνονται καί νά ταξιδεύουν στήν εὐρύτερη κοίτη τοῦ ποταμοῦ. Κατά ἀραιά χρονικά διαστήματα, οἱ λάκκοι τοῦ Πληκατίου θολώνουν καί τά νερά παίρνουν τήν ἀπόχρωση τῆς στάχτης. Τό φαινόμενο αὐτό δέν ὀφείλεται στίς βροχές. Μπορεῖ νά ἔχει μέρες νά βρέξει καί τά νερά νά εἶναι θολά. Προφανῶς στά σπλάχνα τοῦ Γράμμου συμβαίνουν διάφορες γεωλογικές μεταβολές, οἱ ὁποῖες ἐπηρεάζουν τά νερά τῶν λάκκων. Ὁρισμένοι λένε ὅτι εὐτυχῶς πού γίνεται αὐτό καί δέν καταρτηροῦνται καταστρεπτικοί σεισμοί.

Ὁ Γράμμος, μαζί μέ τὸ Βόλο καί τό Σμόλικα, ἀπέτελεσαν πεδία μαχῶν κατὰ τόν ἐλληνοϊταλικό πόλεμο τοῦ 1940, ἀλλά καί κατὰ τήν περίοδο τοῦ ἐμφυλίου 1948-1949.

Ὅταν ἀνεβαίνεις στό Πληκάτι, χαμηλώνει ὁ Γράμμος.

Γ

ΔΥΟ ΠΑΡΑΔΟΣΕΙΣ
ΓΙΑ ΤΟ ΓΡΑΜΜΟ

Πηγαίνοντας στο Ναό της Παναγίας.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Κόνιτσας

Οί παλιοί κάτοικοι τῶν χωριῶν, ὅταν δέν μπορούσαν νά ἐξηγήσουν μερικά πράγματα, ἄφηναν τή φαντασία τους ἐλεύθερη κι ἔπλαθαν συναρπαστικούς μύθους, οἱ ὁποῖοι ἀκούγονται εὐχάριστα καί ἀπ' τοὺς σύγχρονους ἀνθρώπους. Στή συνέχεια θ' ἀναφέρω δυό τέτοιες διηγήσεις που ἔχουν σχέση μέ τό Γράμμο. Ἡ πρώτη καταγραφή τους ὀφείλεται στόν αἰμίμηστο Βουρμπιανίτη δάσκαλο Χαράλαμπο Ρεμπέλη³⁸ καί μάλιστα στό γλωσσικό ἰδίωμα

---

38. Βλέπε στό βιβλίο του *Κονιτσιώτικα*, Ἀθήνα 1953, σελ. 152-154. Ὁ Χαράλαμπος Ρεμπέλης γεννήθηκε στή Βούρμπιανη τό 1887 κι ἐφονεύθη στό Γράμμο τό 1947. Ὑπηρέτησε ὡς δάσκαλος μέ ἰδιαίτερο ζήλο. Ὁ γιός του Νικόλαος μᾶς πληροφορεῖ σχετικά: «Ἀπεφοίτησεν ἀριστοῦχος διδασκαλιστής καί κατ' ἀρχάς ἐπί δύο ἔτη 1910 καί 1911 ὑπηρέτησεν ὡς δημοδιδάσκαλος εἰς τήν κωμόπολιν Βήσσανην, ἀκολούθως δέ ἐπί 37 συνεχῆ ἔτη εἰς τό

τῆς περιοχῆς. Σήμερα βέβαια δέν ὑπάρχει αὐτό τό ἰδίωμα, γι' αὐτό ἀπλοποιῶ κι ἐκσυγχρονίζω τήν ἔκφραση τῶν διηγήσεων, προκειμένου νά διαβάζονται καί νά κατανοοῦνται ἀπ' ὅλους.

α'. Τά στοιχεῖά τοῦ Γράμμου

Στήν κορυφή, στή Σκάλα τήν Πληκαδίτικη, ἀπ' ὅπου ἀγναντεύεις τά βουνά τῆς Γράμμοστας, εἶναι μιά μικρή λίμνη, ὅμοια μέ μιά λούτσα, πού ἔχει κάμποσο νερό ἀπ' τά χιόνια πού λιώνουν καί κατασταλάζουν ἐκεῖ. Μέσα σ' αὐτή τή λίμνη, ὅπως μολογοῦσε ὁ Κώστας Λόης ἀπ' τίς Πληκάδες, ζεῖ ἓνα στοιχειό καί ὅταν πᾶνε τά πρόβατα, τά ἄλογα καί τά μουλάρια, τό καταμεσήμερο μέ τήν πολλή τή ζέστη, στήν ἄκρη τῆς λίμνης νά πιοῦν, βγαίνει τό στοιχειό καί ἀρπάζει ἀπό κανένα ζῶο καί τό τρώει.

Πιο πέρα ἀπ' τή Σκάλα, κατά τό Γραμμοστιάνικο, εἶναι ἓνα ἄλλο στοιχειό μέσα σέ μιά σπηλιά. Αὐτά τά δύο στοιχεῖά ἔχουν ἔχθρα καί μίσος καί τό ἓνα δέν θέλει νά δεῖ τό ἄλλο καί τρώγονται ἀναμεταξύ τους.

Τό φθινόπωρο, ὅταν ἀρχίζουν νά φεύγουν οἱ βλάχοι

---

*Σχολεῖον τῆς ἀγαπημένης του Βούρμπιανης. Ὡς δημοδιδάσκαλος εἰργάσθη μέ ζῆλον καί αὐταπάρνησιν κατά τό μακρόν διάστημα τῆς ὑπηρεσίας του, ὄχι μόνον νά διαδώσῃ τά πνευματικά φῶτα εἰς τοὺς μαθητάς του, ἀλλά κυρίως νά καταστήσῃ αὐτούς τιμίους καί ἐργατικούς ἀνθρώπους, καλοῦς καί χρηστοῦς πολίτας» (Βιογραφικό σημείωμα στό βιβλίο **Κονιτσιώτικα**, σελ. 8).*

ἀπ' τὰ βουνά καί ρημάζει ὁ τόπος, τὰ δυό αὐτά στοιχεῖά ἀρχίζουν τόν πόλεμο καί βογγοῦν τὰ βουνά καί οἱ ράχες. Τό στοιχείο ἀπ' τή Σκάλα πολεμάει καί ρίχνει κούτσουρα δαδί ἀπ' τό Ντεντσιώτικο λόγκο καί τό ἄλλο ἀπ' τό Γραμμοστιάνικο πολεμάει μέ κεφαλοτύρια ἀπ' τίς στρουῦγκες τῆς Γράμμοστας καί τῆς Νικολίτσας.

Ὁ Μίχας Μπέλλος ὁ ἀρβανιτόβλαχος, πού ἔζησε πάνω ἀπό ἑκατό χρόνια, εἶχε δεῖ πολλές φορές τό στοιχείο τῆς Σκάλας καί κάποτε θέλησε νά τό σκοτώσει, γιὰ νά τοῦ πάρει τὰ φλουριά πού εἶχε στήν κοιλιὰ του. Ὄταν πῆγε κοντά στό στοιχείο, ἀπ' τό φόβο του δέν μποροῦσε νά τραβήξει τήν κουμπούρα καί νά τό σημαδέψει, γιατί τοῦ ἔτρεμαν τὰ χέρια...

β'. Ἡ Τσιούκα Πέτς

Πάνω ἀπ' τό Ροσδόλι εἶναι μιά κορυφή τῆς Σκάλας πού τή λένε Τσιούκα Πέτς καί εἶναι ἐντελῶς γυμνή ἀπό δέντρα, γιατί εἶναι πολύ ψηλή καί κάνει κρύο. Τό καλοκαίρι βοσκοῦν ἐκεῖ τὰ Πετουλαῖϊκα πρόβατα, πού βγαίνουν ἀπό ἐδῶ καί ἄλλα βλάχικα πού βγαίνουν ἀπ' τήν Κολώνια, γιατί εἶναι στό σύνορο. Ἀπ' τήν Τσιούκα Πέτς, ἀγναντεύεις τήν Κολώνια, τὰ βουνά τοῦ Σκραπαριοῦ καί τῆς Γκιόρτζιας καί τόν κάμπο τῆς Μπίλιστας.

Μιά φορά, δά εἶναι καμιά ἑκατοστή χρόνια ἀπό τότε, ἔσμιξαν πάνω στήν κορυφή τρεῖς τέσσερις τσελιγκάδες καί ξεκουράζονταν, κουβεντιάζοντας γιά τό ἕνα καί γιά

τό άλλο. Ἐκεῖ, πειράζοντας ὁ ἕνας τόν ἄλλο καί ἀστενεύομενοι, ἔβαλαν στοίχημα σέ χίλια πρόβατα κι ἑκατό μουλάρια καί ἄλογα, τά ὁποῖα θά ἔπαιρνε ἐκεῖνος πού ἀποφάσιζε νά ξεχειμάσει σ' αὐτή τήν κορυφή, ζώντας σέ μία πέτρινη καλύβα πού θά τοῦ ἔφτιαναν μέσα στή γῆ.

Ἀπ' τούς τέσσερις τσελιγκάδες μονάχα ἕνας, ὁ Πέτρος (Πέτς στή γλώσσα τῶν κατοίκων τῆς περιοχῆς) δέχτηκε νά κάτσει ὅλο τό χειμῶνα, ἀρκεῖ νά ἔχει ὅλα τά ἀπαραίτητα καί νά μήν τοῦ λείπει τίποτα.

Τοῦ ἔφτιαξαν, λοιπόν, μία γερή καί καλή καλύβα, τοῦ ἔβαλαν μέσα τροφές, νερό, σκεπάσματα καί ἄλλα χρειαζούμενα καί τοῦ Ἁι-Δημητρίου, ὅταν ἔφυγαν οἱ βλάχοι γιά τά χειμαδιά, ὁ Πέτρος κλείστηκε μέσα στήν καλύβα. Πέρασε ὅπως-ὅπως τό Νοέμβριο καί τό Δεκέμβριο. Ὅταν ἄρχισε ὁ βαρὺς χειμῶνας κι ἔπεσαν δυό τρία μέτρα χιόνι καί τό ἀνεμοσοῦρι ἦταν ἀσταμάτητο, ὁ Πέτρος μετάνιωσε, ἀλλά δέν μποροῦσε νά φύγει. Τό Γενάρη κακοπέρασε περισσότερο καί τό Φλεβάρη, ἀπελπισμένος πιά, πῆρε ἕνα χαρτί καί ἔγραψε τοῦτα τά λόγια:

« Ὡς τά τώρα, ἀδέρφια, βαστάχτηκα καί ἄντεξα. Ἀπό ἐδῶ κι ὀμπρός φοβᾶμαι, δέν θά ἀντέξω ἄλλο καί θά πεθάνω. Ὡς τώρα δέν ὑπόφερα οὔτε ἀπ' τό κρύο οὔτε ἀπ' τόν πάγο οὔτε ἀπ' τήν τροφή. Τόν ἀγέρα, ὦρέ ἀδέρφια, τόν ἀγέρα δέν μπορῶ νά ὑποφέρω. Μέ ξεκούφανε μέρα-νύχτα τό βογγητό τοῦ ἀγέρα. Κουνιέται ὁ τόπος, ὦρέ ἀδέρφια, καί νομίζω ὅτι πέφτω ὅλοένα περισσότερο στά κατάβαθα τῆς γῆς. Ἄν πεθάνω, θά πεθάνω ἀπ' τό βογγητό τοῦ ἀγέρα,

ὄχι ἀπό τίποτα ἄλλο. Ἄν θέλετε, δίνετε τό μισό στοίχημα στό παιδί μου, τόν Πήλιο».

Τό Μάη, ὅταν ἦρθαν οἱ βλάχοι καί ἀνέβηκαν στό βουνό, βρῆκαν τήν καλύβα καί τόν τσέλιγκα Πέτρο μέσα πεδαμένο!

Ἀπό τότε αὐτή τήν κορυφή τήν εἶπαν Τσιούκα Πέτς καί ὅταν οἱ βλάχοι φτάνουν ὡς ἐκεῖ, τά πρωῖνά ἢ τά ἀπογεύματα, παίρνουν μέ τή φλογέρα τους τό μοιρολόι τοῦ Πέτς σέ χαβά ἀρβανιτοβλάχικο.

ΠΛΗΚΑΤΙ
Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Κόνιτσας

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Κόνιτσας

Δ'

ΠΛΗΚΑΤΙ

Παλιά καί νέα σπίτια τοῦ χωριοῦ.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Κόνιτσας

Τό Πληκάτι εἶναι ὄρεινό χωριό, χτισμένο ἀντικριστά στό Γράμμο. «Ἀνατολικά ὑψώνεται τό ἡμερο καί δασωμένο μέ ὄξυές βουνό Καρθάρι-Σταυρός, ὅπου στήν κορυφή 2.166 μ. εἶναι τό ἐπιβλητικό Ἡρῶο τῶν μαχῶν 1948-49, βόρεια ἡ χροστασιασμένη Σκάλα μέ τήν ψηλή κορυφή 2.520 μ. δυτικά ὑψώνεται τό συγκρότημα Ροσδόλι-Μαύρη Πέτρα, ὅπου ὁ δρυμός Σκοτάδι, μέ πανύψηλα καί μυρωμένα ἔλατα καί πεῦκα. Ἀνάμεσά τους ἀπλώνεται μιά ἀρκετά μεγάλη καί γόνιμη κοιλάδα, τήν ὅποια διαρρέουν τρία ποτάμια πού πηγάζουν ἀπό τίς πολυάριθμες πηγές τῶν γύρω βουνῶν καί δρυμῶν».³⁹

Τόν 18ο αἰώνα τό Πληκάτι εἶχε πολλούς κατοίκους, πού ζοῦσαν σέ διάφορους οἰκισμούς, οἱ ὅποιοι ἀργότερα

---

39. Παύλου Δ. Τάπη, *Ἡ θαυματουργή Εἰκόνα τῆς Παναγίας τῆς Πληκατιώτισσας*, Ἰωάννινα 1981, σελ. 9.

ἐγκαταλείφθηκαν καί τά σπίτια καταστράφηκαν. Ὑπάρχει καί ἡ ὄνομασία Καμένο Χωριό, πού μαρτυρεῖ τήν καταστροφή κάποιου μεγαλύτερου οἰκισμοῦ. Περί τά μέσα τοῦ 19ου αἰῶνα καί μέχρι τό 1923 παρατηρήθηκε τό φαινόμενο ὁμαδικῶν μετακινήσεων. Ἴσως γιατί πιέζονταν οἱ κάτοικοι ἀπ' τούς Τούρκους, ἴσως γιατί δέν ἐπαρκοῦσε ὁ τόπος νά ζήσουν. Ἡ μετανάστευση αὐτή εἶχε πολλές κατευθύνσεις. Πολλοί πῆγαν στά χωριά Δροσοπηγή καί Φλάμπουρο τῆς Φλώρινας, στά Ἀμπελάκια τῆς Λαρισας, στό Ἀγρίνιο καί ἄλλοῦ. Μερικοί ταξίδεψαν στή Ρουμανία καί Ρωσία.

Οἱ κάτοικοι τοῦ Πληκατίου ἀσχολοῦνταν κυρίως μέ τήν κτηνοτροφία, τή γεωργία, τήν ὑλοτομία, τήν ὑφαντουργία καί τήν πλεκτική, ἀπ' τήν ὁποία προφανῶς πῆρε τό χωριό καί τό ὄνομά του. Πλέκω, Πλεκάτιον, Πληκάτι. Πολλοί Πληκαδίτες ἦταν μαστόροι, οἱ ὁποῖοι «διακρίθηκαν γιά τήν τεχνική τους καί ἄφησαν καλό ὄνομα στίς δουλειές. Ταξίδεψαν στή Θεσπρωτία, τό Μεσολόγγι, τό Ἀγρίνιο, τό Ἅγιον Ὄρος, τή Θεσσαλία, τήν Καβάλα καί ἰδιαίτερα στήν Ἀθήνα καί τά γύρω ἀρβανιτοχώρια. Διηγοῦνται ὅτι ἔχτισαν τό σπίτι τοῦ Μακρυγιάννη καί πολλά ἀρχοντικά τῆς νέας πρωτεύουσας».⁴⁰ Στό ἐξωτερικό οἱ Πληκαδίτες μαστόροι δούλεψαν στήν Προύσα καί τή Σμύρνη τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, στή Ρουμανία, τήν Ἀμερική, τή Γαλλία, τήν Αἰθιοπία, τήν Κορυτσά καί τό Δέλβινο τῆς Βορείου Ἡπείρου. «Ἐφτασαν μέχρι τό Ἴρκούτσκ καί

40. *Μαστοροχώρια*, σελ. 162.

τό Βλαδιβοστόκ τῆς Ρωσίας, παρέα μέ μαστόρους ἀπό τή γειτονική Ράχοβα (Κολώνια), τῆς Ἀλβανίας καί δούλεψαν στά τεχνικά ἔργα τοῦ ὑπερσιβηρικοῦ σιδηροδρόμου (1891 - 1915). Διηγοῦνται ὅτι ἐκεῖ σκοτώθηκαν 7-8 Πληκαδίτες μαστόροι ἀπό ναρκοδέτηση σιδηροδρομικῆς γραμμῆς κοντά στήν Ὀδησσό».⁴¹

Στό Πληκάτι ὑπῆρχαν τρεῖς νερόμυλοι, πέντε μπατάνια⁴² καί τρεῖς νεροτριβές, πού δούλευαν μέ τά ἄφθονα νερά τῶν τριῶν λάκκων – τοῦ μικροῦ, τοῦ μεσαίου καί τοῦ πέρα.

Τό Πληκάτι ἦταν ἀλβανόφωνο χωριό. Σχετικά μέ τό θέμα αὐτό ὁ Παῦλος Τάττης σημειώνει: «Ἡ λαλουμένη γλώσσα τοῦ χωριοῦ εἶναι ἡ ἀλβανική. Σήμερα (ἔγραφε τό 1981) τείνει νά ἐκλείψη ἡ γλώσσα αὐτή, γιατί ἀντικαταστάθηκε ἀπό τήν καθαρή ἐθνική ἑλληνική γλώσσα. Διά τήν ἐξάλειψιν καί τόν ἐξοβελισμόν τῆς ἀλβανικῆς διαλέκτου, ἐκτός ἀπό ἄλλους ἐξωγενεῖς καί ἐκπολιτιστικούς παράγοντες, συνέτεινε καί ὁ σκληρός ἀγῶνας τοῦ γράφοντος καθ' ὅλην τήν διάρκεια τῆς ὑπηρεσίας του εἰς τό χωριό ὡς διδασκάλου.

Ἡ ἐπικράτησις τῆς ἀλβανικῆς διαλέκτου εἰς τό χωριό δά πρέπει νά ἐρμηνευθῆ ἀπό τό γεγονός τῆς μετακινήσεως τῶν Ἑλληνορθοδόξων Ἀλβανῶν ἀπό τά ἐνδότερα (βορει-

41 . Αὐτόδι.

42 . Ὁ Χαράλαμπος Ρεμπέλης περιγράφει τά μπατάνια ὡς ἐξῆς: «Ὀρδογόνια παραλληλεπίπεδα ξύλα, βαρέα καί μεγάλα, κινούμενα δι' ὕδατος, δι' ὧν γίνεται ἡ κατεργασία τῶν ἐγχώριων μάλλινων ὑφασμάτων. Λέγονται καί μαντάνια». (Κονιτσιώτικα, σελ. 318).

ατερα) μέρη τῆς Βορείου Ἠπείρου πρὸς Νότον, γιὰ τὴν εὐρεσι καταφυγίου, μετὰ τὴν ἀποτυχία τῆς ὑπὸ τὸν Γεώργιον Καστριώτην (Σκεντέρμπεην) Χριστιανικῆς Ἐπαναστάσεως. Ἔτσι κατέφυγαν ἐδῶ, μεταφέροντας καὶ τὴν διάλεκτό τους. Ἐξ ἄλλου τό χωριό, πού γειτνιάζει μέ τὴν Β. Ἠπειρο, εἶχε πολλαπλή ἐπικοινωνία μέ τὴν περιοχή τῆς Κολώνιας καὶ Κορυτσᾶς. Ἐμπορικές σχέσεις, κοινωνικές, ἀλλά καὶ ἐπιμειξίες. Ἔτσι ἐπεκράτησε ἡ ἀλβανικὴ διάλεκτος, ἀλλὰ τό φρόνημα τῶν κατοίκων ἦτο καί εἶναι ἐλληνικώτατον καί ἀπό ἀπόψεως δρησκείας χριστιανικώτατον».⁴³

Ὁ ἱερός Ναός Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου στό Πληκάτι
(16 Φεβρουαρίου 2009).

43. Παύλου Δ. Τάτση, ὄπ. παρ., σελ. 12.

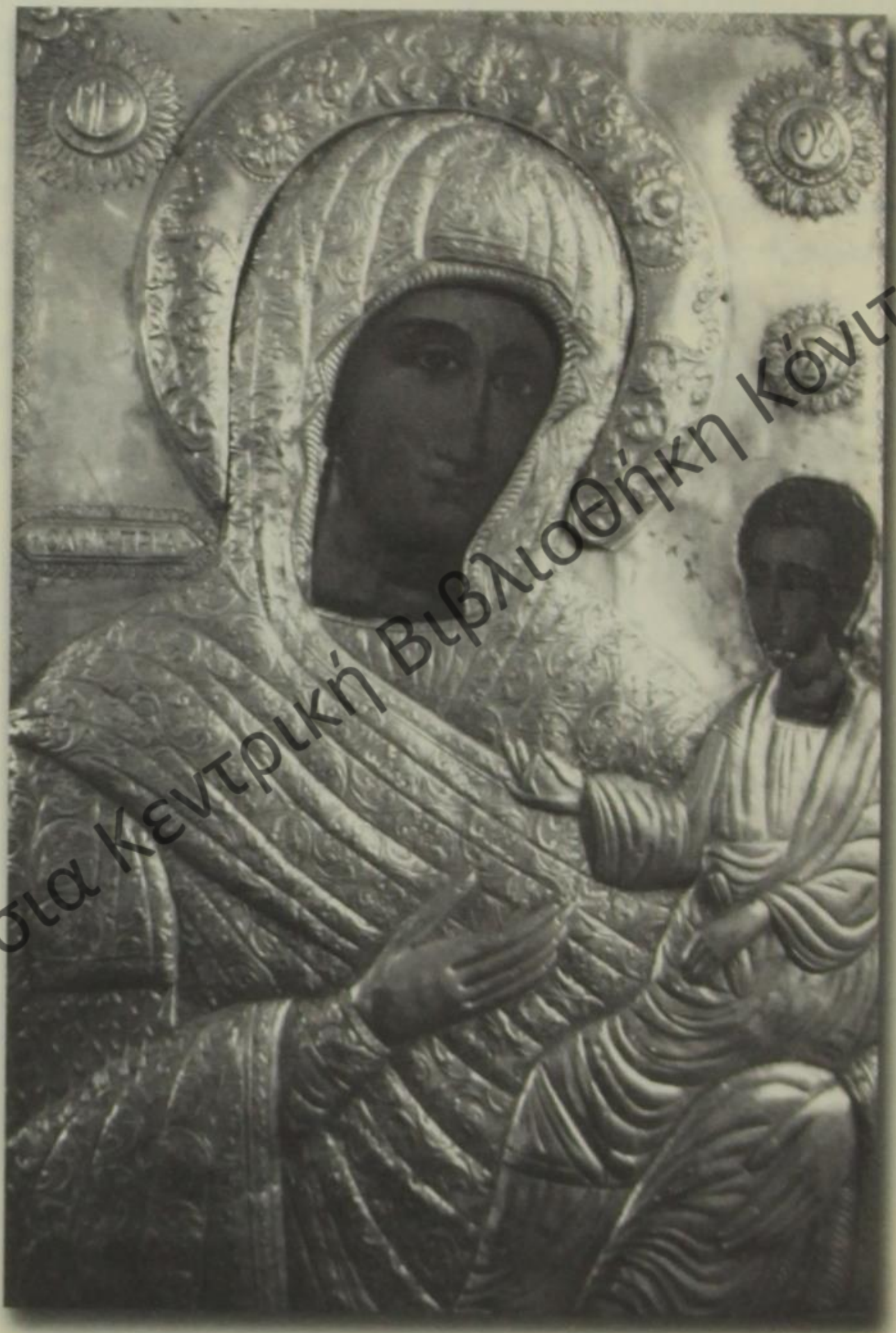
Ε΄

Η ΕΥΡΕΣΗ
ΤΗΣ ΘΑΥΜΑΤΟΥΡΓΟΥ
ΕΙΚΟΝΑΣ ΤΗΣ ΠΑΝΑΓΙΑΣ

Λιτάνευση τῆς ἱερῆς Εἰκόνας.

Ἡ θαυματουργός Εἰκόνα τῆς Παναγίας.

Ἡ ἱερὴ Εἰκόνα τῆς Παναγίας, ὅπως προανέφερα, φυλάσσεται στὸν κεντρικὸ Ναὸ τοῦ χωριοῦ. Εἶναι Παναγία ἢ Ὁδηγήτρια καὶ φέρει μεταλλικὴ ἐπένδυση – «ΕΡΓΟΝ ΓΕΩΡ. ΚΟΥΤΣΑΒΙΤΗ – ΠΕΙΡΑΙΑΣ» καὶ «ΑΦΙΕΡΩΣΙΣ ΑΔΕΛΦΩΝ Δ. ΘΕΟΛΟΓΟΥ ΚΑΙ ΠΑΝΤΕΛΗ ΒΟΤΣΗ», ὅπως μᾶς πληροφοροῦν δύο μικρὲς μεταλλικὲς ἐπιγραφές, πού εἶναι ἐνσωματωμένες στὴν ἐπένδυση. Ἡ εἰκόνα εἶναι ἀχρονολόγητη. Ἀπ' τὴν τεχνοτροπία της μπορεῖ κανεὶς νὰ συμπεράνει, μὲ ἐπιφύλαξη βέβαια, ὅτι εἶναι τοῦ 16ου αἰώνα ἢ ἀρχῆς τοῦ 17ου.

Καταγράφω τὴν παράδοση γιὰ τὴν εὑρεση τῆς ἱερῆς Εἰκόνας, ἢ ὁποία ἀποτελεῖ τό ἱερότερο κειμήλιο τῆς ἐνορίας. Ἡ Εἰκόνα τῆς Παναγίας, λοιπόν, ἦταν κρυμμένη στό δάσος ἀπὸ ἄγνωστη αἰτία. Ἴσως ἡ εὐλάβεια τῶν Πληκαδιτῶν, σ' ἐποχὴ δύσκολη κι ἐμπόλεμη, νὰ τὴν εἶχε

κρύψει στό δάσος για λόγους ασφάλειας. Δέν μπορούμε ν' αποκλείσουμε καί τήν περίπτωση νά ἔφυγε μόνη της ἡ Εἰκόνα καί νά πῆγε στό δάσος, ἀφοῦ, ὅπως γνωρίζουμε ἀπ' τήν παράδοση, πολλές φορές μετακινήθηκε κατά τό παρελθόν.

Πρὶν διακόσια περίπου χρόνια μερικοί κάτοικοι τοῦ Πληκατίου, ποιμένες στό ἐπάγγελμα, βοσκοῦσαν τά πρόβατά τους στήν τοποθεσία Πεστιλέπη, μεσημβρινά τοῦ χωριοῦ Ἀετομηλίτσα. Αὐτοί οἱ ἀπλοῖκοί καί ἀπονήρευτοι ἄνθρωποι παρακολουθοῦσαν ἐπί πολλές νύχτες, στό ἀπέναντί τους δάσος, ἕνα λαμπρό φῶς, τό ὁποῖο τούς φόβιζε πολύ, γιατί νόμιζαν ὅτι ἐκεῖ θά εἶχαν λημέρι κακοποιοί. Κάθε βράδυ τό ἔβλεπαν στό ἴδιο ἀκριβῶς μέρος. Ὅταν ὑποχώρησε κάπως ὁ φόβος τους, πῆραν τήν ἀπόφαση νά πᾶνε στό μέρος ἐκεῖνο καί νά ἐρευνήσουν. Τελικά δέν βρῆκαν τίποτα. Τό φῶς, ὡστόσο, μόλις ἔπεφτε τό σκοτάδι, φαινόταν λαμπρό, σταθερό καί ἀμετακίνητο. Μέ τήν πάροδο τῶν ἡμερῶν ἡ ἀγωνία κορυφωνόταν στούς ἀγραυλοῦντες ποιμένες, οἱ ὁποῖοι ἤθελαν νά βροῦν μιά ἐξήγηση. Μετά ἀπό πολλές συζητήσεις, ἀποφάσισαν νά θέσουν σ' ἐφαρμογή ἕνα ποιμενικό τέχνασμα. Ἐστησαν, λοιπόν, στό ἔδαφος διχάλες κι ἔβαλαν πάνω σ' αὐτές μιά ἀγκλίτσα κατά τέτοιο τρόπο πού νά δείχνει ἀκριβῶς τό μέρος ὅπου ἔβλεπαν τό φῶς. Τήν ἄλλη μέρα, ἐπεσήμαναν τό σημεῖο καί πήγανε ἐπί τόπου. Ἐρεύνησαν τό μέρος μέ πολλή προσοχή, παρόλο πού ἦταν πυκνά δασωμένο. Ὁ κόπος τους δέν πῆγε χαμένος. Σ' ἕνα μεγάλο κέδρο εἶδανε ὀλόρθη τήν ἀγία Εἰκόνα τῆς

Θεοτόκου. Χαρούμενοι κι ένδουσιασμένοι, πλησίασαν, προσκύνησαν τήν Εικόνα καί τή μετέφεραν στόν καταυλισμό τους. Τήν επόμενη μέρα τή φόρτωσαν σέ μιά φοράδα, ένω απ' τήν άλλη μεριά έβαλαν μερικά ξύλα γιά νά ισορροπεΐ τό φορτίο."Εστειλαν δέ καί κάποιον νά ειδοποιήσει στό χωριό γιά τό χαροποιό γεγονός.

Οί κάτοικοι μόλις έμαθαν τί είχε συμβεΐ, συγκινήθηκαν πολύ κι έτοιμάστηκαν γιά τήν ύποδοχή του ιεροδκιμηνίου. 'Ο ιερέας λαμπροφορεμένος, κρατώντας τό θυμιατό, καί ο λαός μέ αναμμένες λαμπάδες, βγήκαν νά ύποδεχτοϋν τήν Κυρία Θεοτόκο στό βουνό Παλέσι καί από εκεί άδοντες καί ψάλλοντες μετέφεραν τήν Εικόνα στό ναό του Άγίου 'Αθανασίου.

Εΐχαν περάσει πολλές μέρες απ' τήν εύρεση τής Εικόνας. 'Ο ιερέας του χωριου κάθε πρωί καί απόγευμα πήγαινε στό ναό γιά τόν όρδρο καί τόν έσπερινό. Παρατηροϋσε όμως μιά μετακίνηση τής άγίας Εικόνας, απ' τό προσκυνητάρι στή θύρα του ναου. Τό γεγονός αυτό του προσξενουσε έντύπωση, αλλά δέν μπορούσε νά τό εξηγήσει. Πάντα όμως, μέ πολλή εύλάβεια καί φόβο Θεου έπαιρνε τήν Εικόνα καί τήν ξανατοποδετοϋσε στή θέση της. Δέν είχε καταλάβει ο άπλοϊκός λευίτης τήν επιθυμία τής Θεοτόκου.

Μιά Κυριακή, μετά τή θεία λειτουργία, συνέβη τό εξής θαυμαστό. 'Η ιερή Εικόνα σηκώθηκε μόνης της απ' τό προσκυνητάρι κι επεκάθησε στόν ώμο του ιερέα. Αυτό σήμαινε ότι ή Παναγία ζητοϋσε νά τοποδετηδεΐ σέ άλλο μέρος."Ετσι βγήκαν όλοι έξω καί πήγαν στό μεσοχώρι.

Ἐκεῖ ἡ Εἰκόνα κατέβηκε ἀπ' τόν ἱερέα καί στάθηκε στά ἐρείπια ἀρχαίου ναοῦ, στόν ὁποῖο ἴσως νά βρισκόταν, προτοῦ νά τήν ἀποκρύψουν στό δάσος. Στόν τόπο ἐκεῖνο ὑπῆρχε πηγὴ καί πυκνὴ βλάστηση. Μὲ τόν τρόπο αὐτὸ ἡ Παναγία φανέρωσε τὴν ἐπιθυμία της νά ξαναχτιστεῖ τό πρῶτο κατοικητήριό της.

Στίς 16 Φεβρουαρίου κάθε χρόνο τελεῖται στό ἀκροτικό Πληκάτι πανήγυρι πρὸς δόξαν τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου καί εἰς ἀνάμνηση τῆς θαυμαστῆς εὑρέσεως τῆς ἱερῆς της Εἰκόνας. Τότε συρρέουν ἀπ' ὅλα τὰ χωριά τοῦ Γράμμου προσκυνητές κάθε ἡλικίας. Πηγαίνουν ἀπ' τό Γοργοπόταμο, τίς Χιονιάδες, τό Ἀσημοχώρι, τὴ Βούρμπιανη, τὴν Ὁξυά, τὴν Πυρσόγιαννη κ.ἄ. Παλιότερα οἱ προσκυνητές ὁδοιποροῦσαν, χωρὶς νά ὑπολογίζουν τίς κακές καιρικὲς συνδῆκες, πού συνήθως ἐπικρατοῦν ἐκείνη τὴν ἀποχὴ. Ἀπ' τὴν παραμονὴν τό χωριὸ γέμιζε προσκυνητές. Σήμερα ὑπάρχουν τὰ αὐτοκίνητα καί ἡ μετακίνηση εἶναι εὐκόλη.

Ἡ πανήγυρι διατηρεῖ τό λατρευτικὸ της χαρακτήρα καί δέν μετατρέπεται σέ λαϊκὸ πανηγύρι, ὅπως συνήθως συμβαίνει ἄλλοῦ. Μετά τὴ θεία λειτουργία, γίνεται λιτάνευση τῆς ἱερῆς Εἰκόνας μέ σταδμὸν τό ἐκκλησάκι τῆς «Παναγιοπούλας» ὅπου ψάλλεται παράκληση. Κατὰ τὴ λιτάνευση οἱ γυναῖκες ψάλλουν τό «Κύριε ἐλέησον» μ' ἓνα δικό τους τρόπο.⁴⁴ Ἡ συγκίνηση εἶναι ἔκδηλη στά

44. Ἡ εὐλαβὴς συνήθεια τῶν γυναικῶν τοῦ Πληκατίου νά ψάλλουν τό «Κύριε ἐλέησον» κατὰ τὴ διάρκεια τῆς λιτάνευσης τῆς

πρόσωπα τῶν προσκυνητῶν, πού ἀκολουθοῦν τήν Εἰκόνα. Μετά τήν ἐπιστροφή στό ναό, τοποθετεῖται ἡ Εἰκόνα στή θέση της καί ὅλοι εὐχονται ν' ἀξιωθοῦν καί τοῦ χρόνου νά προσκυνήσουν τή Θεοτόκο Μαρία, τήν προστάτιδα τῶν Γραμμοχωρίων καί ὅλου τοῦ κόσμου.⁴⁵

Λιτάνευση τῆς ἱερῆς Εἰκόνας (1916).

ἱερῆς Εἰκόνας χάθηκε τά τελευταῖα χρόνια. Δέν ὑπάρχουν πιά οἱ παλιές γυναῖκες, πού τηροῦσαν τό ὠραῖο ἔθιμο.

45. Μέ τήν εὕρεση τῆς θαυματουργοῦ Εἰκόνας ἔχω ἀσχοληθεῖ καί παλιότερα. Βλέπε: Ἐφημερίδα τῶν Ἰωαννίνων **Πρωινά Νέα**, τῆς 4ης καί 5ης Ἰανουαρίου 1978, ἔφημερίδα **Ἡπειρωτικόν Μέλλον** τῆς 5ης Ἰουλίου 1978, ἔφημερίδα **Ἐκκλησιαστική Ἀλήθεια** τῆς 1ης Φεβρουαρίου 1979. Ἐπίσης καί στό βιβλίο μου **Τά χειρόγραφα τοῦ Ἀκρίτα**, 2007, σελ. 145-148.

Επιμέλεια: Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Κόνιτσας

CT'

θαύματα
της Παναγίας

Τά χιόνια δέν ἐμποδίζουν τή λιτάνευση τῆς ἱερῆς Εἰκόνας.

Επιμέλεια Κεντρική Βιβλιοθήκη Κόνιτσα

Οἱ κάτοικοι τοῦ χωριοῦ, ἀλλά καί οἱ διάφοροι προσκυνητές ἀπό ἄλλες περιοχές, διηγοῦνται πολλά θαύματα τῆς Παναγίας, παλιότερα καί νεώτερα. Ἡ ἀδρόα προσέλευση τῶν προσκυνητῶν στό Ναό της κατά τήν πανήγυρι, μαρτυρεῖ ὅτι ἡ ἱερή Εἰκόνα τῆς Παναγίας εἶναι θαυματουργός. Οἱ πιστοί προσέρχονται καί ἀναθέτουν τά προβλήματατά τους στή Μητέρα τοῦ Θεοῦ μέ τήν βεβαιότητα ὅτι θά τούς τά λύσει. Συγχρόνως παίρνουν δάρρος, αὐξάνεται ἡ πίστη τους, ἐνισχύεται ἡ ἐλπίδα τους καί σταθεροποιοῦνται στήν κατά Θεόν πορεία.

Σημειώνω στή συνέχεια μερικά θαύματα τῆς Παναγίας τοῦ Πληκατίου,⁴⁶ τά ὁποῖα εἶναι εὐρέως γνωστά.

---

46 . Στηρίζομαι κυρίως στήν καταγραφή τοῦ Παύλου Τάπη, ὁ ὁποῖος ἀγαποῦσε πολύ τήν Ἐκκλησία, ἔψαλλε ὠραῖα καί εὐλαβοῦνταν εἰλικρινῶς τήν Παναγία τοῦ χωριοῦ του.

Προφανῶς ὑπάρχουν καί πολλά ἄλλα, ἄγνωστα στούς πολλούς, γιατί αὐτοί πού τά βίωσαν δέν θέλουν νά τά διαλαλήσουν, ἀλλά τά κρατοῦν στήν ψυχή τους ὡς πολῦτιμο θησαυρό.

α'. Ἡ Παναγία προστάτεψε τό Πληκάτι

Κατά τά μαῦρα χρόνια τῆς τουρκοκρατίας ἡ διοίκηση τῆς Ἐρσέκας εἶχε αποφασίσει νά καταστρέφει τό Πληκάτι. Γιά τό σκοπό αὐτό ἔστειλε ἕνα ἔφιππο ἀπόσπασμα στρατοῦ μέ αὐστηρή ἐντολή νά κάψει τό χωριό. Ἐφτασαν στό χωριό οἱ Τοῦρκοι στρατιῶτες καί μόλις βρέθηκαν μπροστά στόν ἱερό Ναό τῆς Παναγίας, γιατί ἀπό ἐκεῖ περνοῦσε ὁ κεντρικός δρόμος, τά ἄλογα σταμάτησαν ξαφνικά. Ἀρνούνταν νά προχωρήσουν μπροστά.

Λιτάνευση τῆς ἱερῆς Εἰκόνας (1918 ἢ 1919).

Ἐπίμονα τά πίεζαν καί τά τραβοῦσαν οἱ στρατιῶτες, ἀλλά μάταια. Οἱ δημογέροντες τοῦ χωριοῦ τούς πλησίασαν καί ὁ ἐπικεφαλῆς ἀξιωματικός τούς εἶπε:

– Ἐσεῖς ἐδῶ κάποιον μέγαλον Ἅγιο ἔχετε προστάτη.

Κι ἐκεῖνοι τοῦ ἀπάντησαν:

– Ναί, ἔχουμε τή θαυματουργό Εἰκόνα τῆς Παναγίας.

Ἐκπληκτος ὁ Τοῦρκος ἀξιωματικός συνέχισε:

– Ὁ σκοπός μου ἐδῶ ἦταν νά καταστρέψω τό χωριό. Τέτοια ἐντολή μοῦ εἶχαν δώσει. Ὅμως τό θαῦμα που εἶδα μέ τά μάτια μου, μέ ἐμποδίζει νά σᾶς κάνω κακό. Θά γυρίσω πίσω, χωρίς νά πειράξω τό παραμικρό.

Ἔτσι ἡ Παναγία ἀπέτρεψε τήν πυρπόληση τοῦ χωριοῦ.

β'. «Βοήθα με, Παναγία!»

Στίς ἐμπόλεμες περιόδους τῆς πατρίδας μας, ἡ Παναγία βοηθοῦσε μέ πολλούς τρόπους, ὅπως διηγοῦνται οἱ παλιότεροι. Μιά φορά ἕνας κοτζαμπάσης τοῦ χωριοῦ φιλοξενοῦσε Ἑλληνες ἀντάρτες τοῦ Μακεδονικοῦ Ἀγώνα στό σπίτι του. Ἡ πληροφορία εἶχε φτάσει καί στους Τουρκαλβανούς, οἱ ὅποιοι καταζητοῦσαν τούς ἀγωνιστές. Πῆγαν στό σπίτι τοῦ προέδρου γιά ἔρευνα. Ἐκεῖνος ξαφνιασμένος, ἀλλά καί ψύχραιμος, εἶπε: «Βοήθα με, Παναγία» καί ἔκρυψε στό σκοτεινό κελάρι τοῦ σπιτιοῦ του,

τήν λεγόμενη «μπίμπτσα», τούς Έλληνες για τρεῖς μέρες, ἐνῶ περιποιοῦνταν τούς Τουρκαλβανούς, οἱ ὅποιοι δέν ἀντελήφθησαν τίποτε κι ἔφυγαν ἄπρακτοι.

γ'. Πνευματική ἀσπίδα

Σέ δύσκολες ὥρες οἱ κάτοικοι τοῦ Πληκατίου ἐπικαλοῦνται τήν Παναγία. Παλιότερα χρησιμοποιοῦσαν τήν ἴδια τήν ἱερή της εἰκόνα ὡς ἀσπίδα προστασίας. Διηγοῦνται ὅτι μιά φορά ὁ φοβερός Ἀλή-Πασάς εἶχε στείλει στρατό γιά νά καταστρέψει τό χωριό. Οἱ κάτοικοι ταμπουρώθηκαν στό ἀντέρειαμα τοῦ Ἁγίου Νικολάου, ἔχοντας ἀνάμεσά τους τήν εἰκόνα τῆς Παναγίας. Ἀντιστάθηκαν στούς ἐχθρούς καί τούς ἀνάγκασαν νά ὑποχωρήσουν καί νά φύγουν μακριά ἀπ' τό χωριό.

δ'. Μέ τό φωτισμό τῆς Παναγίας

Μετά τήν ἀπελευθέρωση ἀπ' τούς Τούρκους, τό 1917, στό Πληκάτι εἶχε ἐγκατασταθεῖ ἰταλική ἀστυνομία. Κάποια μέρα ὁ ἰταλός ἀστυνόμος, ἐκτελώντας προφανῶς ἀνδελληνική διαταγή πού τοῦ εἶχαν δώσει οἱ

προϊστάμενοί του, κάλεσε τό Κοινοτικό Συμβούλιο καί τούς προεστῶτες τοῦ χωριοῦ στό γραφεῖο του καί μετά ἀπό διάφορα ἐπαινετικά λόγια καί κολακεῖες τούς ἀνακοίνωσε τή διαταγή:

– Νά ὑπογράψετε μιά δήλωση ὅτι συμφωνεῖτε νά προσαρτηθεῖ τό χωριό σας στήν Ἀλβανία.

Οἱ ὑπεύθυνοι τοῦ χωριοῦ ἀρνήθηκαν ἀμέσως, ὀρδάκοφτά. Ἀνησύχησαν κιόλας μήπως ἡ ὑπόθεση ἔχει συνέχεια καί ὀδηγήσει σέ δυσάρεστες ἐνέργειες. Ἐνας ὅμως σύμβουλος προχώρησε λίγο πιο πέρα. Πῆρε θάρρος καί μέ σοβαρό ὕφος εἶπε στόν Ἰταλό ἀστυνόμο:

– Ἄν μᾶς πίεζαν καί οἱ Τοῦρκοι παλιότερα νά ὑπογράψουμε τέτοια χαρτία, ὅπως κάνεις ἐσύ τώρα, καί ὑπογράφαμε, θά εἶχαμε γίνει ὅλοι Τοῦρκοι καί δέν θά ἦσουν σήμερα ἐσύ ἐδῶ.

Ὁ ἀστυνόμος κατάλαβε ὅτι ἡ προσπάθειά του ναυάγησε. Οἱ κάτοικοι τοῦ χωριοῦ ὀμολόγησαν ὅτι ἡ Παναγία ἔδωσε τό φως καί τή δύναμη στό Κοινοτικό Συμβούλιο ν' ἀπαντήσῃ θαρραλέα καί πατριωτικά.

ε'. Δέν πραγματοποιήθηκε τό σχέδιο τῶν Γερμανῶν

Στίς 26 Ὀκτωβρίου τοῦ 1943 ἕνας λόχος Γερμανῶν, προερχόμενος ἀπ' τό Μπαρμάσι τῆς Κολώνιας, πῆγε στό Πληκάτι προκειμένου νά ἐρευνήσουν ἂν ὑπάρχουν ἀντάρ-

τες καί ποῦ δραστηριοποιοῦνται. Προηγουμένως εἶχαν ρίξει μερικούς ὄλμους σέ κάποιες βλάχικες καλύβες, γιατί νόμισαν ὅτι ἐκεῖ θά ἦταν ἀντάρτες. Οἱ περισσότεροι κάτοικοι τοῦ χωριοῦ ἔφυγαν ἔντρομοι καί κατευθύνθηκαν ἀνατολικά πρὸς τό δάσος Παλέσι.

Οἱ Γερμανοί βρῆκαν στό χωριό μόνο τούς γερόντους. Ἐνοχλημένοι τούς ρώτησαν:

– Γιατί ἔφυγαν οἱ χωριανοί;

Κι ἐκεῖνοι τούς ἀπάντησαν:

– Σᾶς εἶδαν καί φοβήθηκαν.

Οἱ Γερμανοί ρώτησαν:

– Εἶναι ἀντάρτες ἐδῶ στό χωριό; Ἐρχονται ἀπό ἄλλες περιοχές;

Οἱ γέροντες ἀπάντησαν:

– Ἐμεῖς ἐδῶ δέν ἔχουμε ἀντάρτες, οὔτε ὄπλα καί σφαῖρες.

Οἱ δύο πιστοὶ ὅμως κατακτητές ἀπείλησαν:

– Ἐάν βροῦμε ἔστω καί μιά σφαῖρα, θά κάψουμε τό χωριό κι ἐσᾶς μαζί.

Οἱ γέροντες δέν εἶπαν τίποτα ἄλλο. Οἱ Γερμανοί σταμάτησαν μέ τά ζῶα τους ἔξω ἀπ' τόν ξενώνα τοῦ χωριοῦ, πού ἦταν κοντά στήν ἐκκλησία τῆς Παναγίας. Κανένας δέν κοίταξε μέσα στόν ξενώνα ὅπου ὑπῆρχαν πολλά κιβώτια μέ χειροβομβίδες καί σφαῖρες. Ἡ Παναγία τούς εἶχε τυφλώσει. Δέν ἔκαναν πουθενά ἔρευνες. Γρήγορα ἔφυγαν μέ κατεύθυνση τήν Ἀετομηλίτσα. Τό Πληκάτι εἶχε σωθεῖ γιά μιά φορά ἀκόμα.

στ'. Ἡ Παναγία λύνει τήν ἀνομβρία

Τά παλιότερα χρόνια, ὅταν στό Πληκάτι ὑπῆρχαν πολλοί κάτοικοι, οἱ ὁποῖοι ἀσχολοῦνταν μέ τήν κτηνοτροφία καί τή γεωργία, ἡ ἀνομβρία δημιουργοῦσε πολλά προβλήματα. Οἱ ἄνθρωποι ἀνησυχοῦσαν καί κατέφευγαν στήν Παναγία γιά νά τούς ἀπαλλάξει ἀπ' τή φοβερή ξηρασία. Ὁ δάσκαλος Παῦλος Δ. Τάττης θυμᾶται: «Πολλές φορές ἐπικρατοῦσε τρομερή ἀνομβρία ἐπί 40, 50 καί 60 ἡμέρες καμμιά φορά. Τά πάντα ἐκαίγοντο καί ἡ θλάση τῆς γῆς ξηραίνονταν. Σέ τέτοιες δύσκολες περιστάσεις οἱ χωριανοί ἐπικαλοῦνταν τήν βοήθεια τῆς Παναγίας. Κρατοῦσαν ὅλοι τρεῖς ἡμέρες νηστεία, τήν τέταρτη μετά τή θεία λειτουργία ἔπαιρναν τήν Εὐκόνα καί ὁ ἱερεὺς μέ ὅλους τούς χωριανούς, μέ τά λάβαρα καί τά ἑξαπτέρυγα, ψάλλοντας τήν ἀκολουθία ἐπί ἀνομβρία πήγαιναν σέ τρία παρεκκλήσια πρὸς τούς ἀγρούς, ἀναπέμποντας εὐχές καί δεήσεις καί ἐπέστρεφαν ἀπό τήν ἄλλη μεριά στό χωριό. Καί ὡ τοῦ θαύματος! Ἀμέσως μετά τήν ἐπιτροφή στό ναό, ἄρχιζε νά πέφτει χορταστική βροχή. Ἔτσι ἐσώζετο ἡ παραγωγή».

«Ἐνθυμοῦμαι ἐπίσης ζωηρά ὅτι σέ μιά παρόμοια τελετή τό 1927, ἐνῶ ξεκίνησε ἡ πομπή μέ καταγάλανο οὐρανό, σέ διάστημα μιᾶς καί ἡμίσειας ὥρας, πού κρατᾶ ἡ διαδρομή, προτοῦ ἐπιστρέψει ἡ πομπή στήν Ἐκκλησία, ἔπιασε καταρρακτώδης βροχή!».⁴⁷

47. Παύλου Δ. Τάττη, ὅπ. παρ., σελ. 22.

Ζ. Ἀλλόθρησκοι γίνονται χριστιανοί

Ἐπί τουρκοκρατίας ζοῦσαν στό Πληκάτι ἀρκετές οἰκογένειες πλουσίων Τουρκαλβανῶν, οἱ ὁποῖοι παρακολουθοῦσαν ἀπό μακριά τίς δρασκευτικές ἐκδηλώσεις τῶν χριστιανῶν κατοίκων τοῦ χωριοῦ. Μιά φορά, ἐνῶ οἱ ἀλλόπιστοι κάθονταν στό μεσοχώρι, οἱ κάτοικοι τοῦ χωριοῦ μαζεύτηκαν γιά νά λυθεῖ ἡ παρατεταμένη ἀνομβρία πού ἐπικρατοῦσε στήν περιοχή. Τήν ὥρα που γινόταν ἡ λιτανεία καί στόν οὐρανό δέν ὑπῆρχε οὔτε ἓνα συννεφάκι, ἓνας Τουρκαλβανός, ἀπ' αὐτούς πού κάθονταν στό μεσοχώρι, εἶπε:

– Ὠρέ, χριστιανοί, ἂν ὀρέξει σήμερα μ' αὐτό πού κάνετε ἐσεῖς, ἐγώ δ' ἀλλάξω τήν πίστη καί θά γίνω χριστιανός!

Μετά τή λιτανεία ἔβρεξε δυνατά καί ὁ Τουρκαλβανός ἔγινε χριστιανός.

Ἐνας ἄλλος Τουρκαλβανός, ὁ τελευταῖος πού εἶχε μείνει στό χωριό, συνήθιζε κάθε χρόνο νά δωρίζει στήν Παναγία ἓνα πρόβατο καί νά ἐκκλησιάζεται οἰκογενειακῶς στήν ἑορτή τῆς Παναγίας, τά Χριστούγεννα καί τήν ἐθνική ἑορτή.

Η. Ἐλυσε τὴν ἀτεκνία

Ἡ παράδοση ἀναφέρει ὅτι μιά γυναίκα πού δέν εἶχε παιδιά, προσευχόταν συνεχῶς στήν Παναγία καί μιά φορά ἄκουσε τή φωνή «θ' ἀποχτήσεις παιδιά». Τό βράδυ εἶδε στό ὄνειρό της τήν Παναγία νά τῆς πιάνει τό κεφάλι. Πράγματι ἡ γυναίκα ἐκείνη ἀπέκτησε παιδιά.

θ. Ἰατρός ψυχῶν καί σωμάτων

Στήν Παναγία καταφεύγουν συχνά ἄνθρωποι μέ σωματικές καί ψυχικές ἀσθένειες καί ζητοῦν τήν βοήθειά της. Ἀνάλογα μέ τήν πίστη αὐτῶν γίνονται διάφορες θεραπιές.

ι. Τά δάκρυα τῆς Παναγίας

Συνήθιζαν παλιότερα οἱ προσκυνητές νά τοποθετοῦν πάνω στό τζάμι τοῦ προσκυνηταρίου ὅπου βρίσκεται ἡ Εἰκόνα διάφορα νομίσματα. Ὅταν τά νομίσματα ἔμεναν

στήν θέση τους, χωρίς νά πέφτουν, ἦταν ἀπόδειξη ὅτι οἱ ἄνθρωποι ἦταν πιστοί, ἐνῶ ὅταν ἔπεφταν, οἱ ἄνθρωποι δέν εἶχαν τήν ἀνάλογη πίστη.

Κάτι ἀνάλογο συνέβαινε καί κατά τή λιτάνευση τῆς Εἰκόνας. Ἐκεῖνοι πού «σήκωναν» τήν Εἰκόνα, ἂν εἶχαν μεγάλες ἁμαρτίες τήν αἰσθάνονταν πολύ βαριά, ἐνῶ οἱ μετανοημένοι πιά ἐλαφριά.

Δέν εἶναι σπάνιο τό φαινόμενο νά δακρύζει ἡ Παναγία καί νά φανερώνει μέ τόν τρόπο αὐτό τή λύπη της γιά ὅσα συμβαίνουν στούς χριστιανούς καί στήν πατρίδα γενικότερα.

δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Κόντσας

Ζ

ΟΙ ΙΕΡΟΙ ΝΑΟΙ
ΤΟΥ ΠΛΗΚΑΤΙΟΥ

«Υπεραγία Θεοτόκε, πρόσβενε υπέρ ημῶν».

Επιμέλεια Κεντρική Βιβλιοθήκη Κόνιτσας

α'. Ἱερός Ναός Κοιμήσεως Θεοτόκου

Εἶναι ὁ κεντρικός Ναός τοῦ χωριοῦ, ὅπου φυλάσσεται καί ἡ θαυματουργός Εἰκόνα τῆς Παναγίας. Χτίστηκε ἀπ' τό Στρατό, μετά τόν ἐμφύλιο πόλεμο, στή θέση παλιότερου ναοῦ, ὁ ὁποῖος εἶχε ὑποστεῖ πολλές ρωγμές ἀπ' τοὺς βομβαρδισμούς καί εἶχε καταστεῖ ἐπισφαλής. Εἶναι χαρακτηριστική ἡ ἀναφορά τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἐπιτροπῆς πρὸς τὴν Ἱερά Μητρόπολη γιά τὴν κατάσταση τοῦ παλιοῦ ναοῦ καί τὴν ἀναγκαιότητα ἀνέγερσης ἑνός νέου. Δυστυχῶς ἡ ἀναφορά δέν φέρει ἡμερομηνία. Τὴν παραδέτω αὐτούσια:

*Πρὸς τὴν Ἱεράν Μητρόπολιν Κονίτσης
Εἰς Κόνιτσαν*

Σεβασμιώτατε,

Ἡ κοινότης ἡμῶν κατόπιν κοινῆς συσκέψεως προέβη

εἰς τὴν ἀπόφασιν τῆς κατεδαφίσεως τοῦ κεντρικοῦ ναοῦ, ἢ Κοίμησις τῆς Θεοτόκου, καταστάντος τελείως ἐτοιμορρόπου, καί ἀνεγέρσεως νέου τοιούτου ἀνταποκρινομένου πρὸς τὰς δρησκευτικὰς ἀνάγκας τῶν κατοίκων.

Μετ' ἰδιαιτέρας δὲ χαρᾶς γνωρίζομεν Ὑμῖν ὅτι ἐκ τοῦ προχείρου ἐνεγράφησαν εἰς τὸ βιβλίον ἐράνου ἅπαντες σχεδὸν οἱ παρευρισκόμενοι κάτοικοι τὸ δὲ καταβληθὲν παρ' ἐκάστου ποσὸν ἀνέρχεται κατὰ μέσον ὄρον περί τὰς 500 δραχ. Ἡ προθυμία αὕτη καί τὸ ἐνδιαφέρον τῶν συγχωριανῶν ἡμῶν ὤθησαν ἡμᾶς εἰς τὴν ἀνωτέρω ἀπόφασιν, καταρτίσαντες δὲ τὰ σχετικὰ πρακτικὰ πρὸς διενέργειαν ἐράνου κ.λπ. ὑποβάλλομεν Ὑμῖν πρὸς ἔγκρισιν ταῦτα καί παρακαλοῦμεν ὅπως διαβιβάσητε ταῦτα εἰς τὴν Νομαρχίαν πρὸς ἔγκρισιν ἐάν παρίσταται πρὸς τοῦτο ἀνάγκη.

Ἐπί τῇ εὐκαιρίᾳ ταύτῃ καί πρὸς τὸν ἄνω σκοπὸν παρακαλοῦμεν ὅπως ἡ δρησκευτικὴ τελετὴ, ἣτις λάμβανει χώραν κατὰ τὴν 16ην Φεβρουαρίου, γίνῃ κατὰ τὴν 8ην Σεπτεμβρίου συμφώνως καί πρὸς τὴν ὁμόφωνον γνώμην τῶν συγχωριανῶν ἡμῶν καί τῶν πέριξ χωρίων.

Κατασπαζόμενοι τὴν ἱεράν Ὑμῶν δεξιάν
Ἡ Ἐκκλησιαστικὴ Ἐπιτροπὴ

Γεράσιμος Ἱερομόναχος
Στέργιος Κολεγιάννης
Μιχαήλ (δυσανάγνωστο ἐπώνυμο)

Ὁ Παῦλος Δ. Τάττης ἀναφέρει σχετικά μέ τὴν ἀνέ-

γερση τοῦ νέου Ναοῦ: «Μέ τήν πρωτοβουλία τῆς VIIIης Μεραρχίας – ἡ ὁποία ἀπέδωσε τήν νίκη τῶν ἐθνικῶν δυνάμεων καί εἰς τήν βοήθειαν τῆς θαυματουργοῦ Εἰκόνοσ τῆς Πληκατιώτισσας – καί μέ τήν βοήθειαν καί συνδρομήν τῶν κατοίκων τοῦ χωριοῦ, κατεδαφίστηκε ὁ παλαιός Ναός καί ἀνηγέρθη κατά τά ἔτη 1951-1953 περικαλλῆς σύγχρονος Ναός, τοῦ ὁποίου τά ἐγκαίνια ἐτελέσθησαν τήν 8ην Σεπτεμβρίου 1953 ὑπό τοῦ μακαριστοῦ Ἐπισκόπου Ἰωαννίνων Δημητρίου». ⁴⁸

Οἱ εἰκόνες τοῦ νέου τέμπλου εἶναι προφανῶς ἀπ' τόν παλιό Ναό, ἐκτός ἀπό ἐκείνη τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου πού εἶναι νεώτερη. ⁴⁹ Ὑπάρχουν μέσα στό ἱερό καί ἄλλες δύο μεγάλες εἰκόνες, τοῦ Ἁγίου Νικολάου καί τῆς Ἁγίας Παρασκευῆς, ἴδιας τεχνοτροπίας καί ἀπ' τόν ἴδιο ἀγιογράφο. Πρόκειται γιά ὠραῖες μεταβυζαντινές εἰκόνες, μέ πρωτότυπες ἀνάγλυφες διακοσμήσεις σέ ὅλο τό φόντο. Τίς καταγράψω ἐδῶ ἀπ' τά ἀριστερά πρὸς τά δεξιά.

Τῶν Ταξιαρχῶν μέ τήν ἔνδειξη:

48. Ὅπ. παρ., σελ. 17-18. Ὁ Δημήτριος ἦταν Μητροπολίτης Δρυϊνουπόλεως, Πωγωνιανῆς καί Κονίτσης (1940-1956) καί καταγόταν ἀπ' τό Δεμάτι Ἰωαννίνων.

49. Πολλά λέγονται γιά τήν παλιά εἰκόνα τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου, ἡ ὁποία σήμερα δέν ὑπάρχει στό Ναό. Στή θέση της στό τέμπλο, δίπλα ἀπ' τήν Παναγία, ἔχει μπεῖ νεώτερη εἰκόνα, ἀταίριαστη μέ τίς ἄλλες. Εἶναι ἀφιέρωμα τοῦ ἱερομόναχου Γεράσιμου καί τῶν γονέων του καί «ἔργον Ἡλία Μοναχοῦ. Ἱερά Σκήτη Ἁγίας Ἄννης. Ἅγιον Ὄρος. 1975».

«ΔΕΗΣΙΣ ΤΟΥ ΔΟΥΛΟΥ
ΤΟΥ ΘΕΟΥ...
ΕΤΙ ΑΠΟ Χ(ΡΙΣΤΟ)Υ ΑΨΝΑ» (1751).

Τοῦ Ἁγίου Γεωργίου, στήν ὁποία σημειώνεται:
«ΔΕΗΣΙΣ ΤΟΥ ΔΟΥΛΟΥ ΤΟΥ
ΘΕΟΥ ΣΤΕΦΑΝΗ ΙΕΡΕΩΣ
Κ(Α)Ι ΤΕΚΝΟΝ ΑΥΤΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΥ».

Τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου.
Τῆς Παναγίας μέ τή χρονολογία 1776.
Τοῦ Χριστοῦ.

Τοῦ Προδρόμου μέ τήν ἔνδειξη:
«ΔΕΗΣΙΣ ΤΟΥ ΔΟΥΛΟΥ ΤΟΥ ΘΕΟΥ
ΜΑΡΚΟΣ ΙΕΡΕΩΣ
ΚΑΙ ΔΗΜΑΓΟΥΤΣΙΟ(;)».

Τοῦ Ἁγίου Ἀθανασίου μέ τήν ἔνδειξη:
«1768. ΔΕΗΣΙΣ ΤΟΥ ΔΟΥΛΟΥ
ΤΟΥ ΘΕΟΥ Δ... ΤΟΥΚΑ».

Πάνω ἀπ' τίς δεσποτικές εἰκόνες ὑπάρχουν 21 μικρές, διαφορετικῆς τεχνοτροπίας.

Γιά τίς εἰκόνες τοῦ τέμπλου ὁ Παῦλος Δ. Τάττης σημειώνει τά ἑξῆς ἐνδιαφέροντα: «Ὁ Ναός (ἀναφέρεται στόν παλιό) κτίστηκε μέ πολύ ζῆλο καί περισσή προθυμία περί τό 1775 ἐπ' ὀνόματι τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου,

σύμφωνα μέ τήν ἐπιθυμία τῆς Παναγίας. Ἐδῶ πρέπει νά τονισθῆ ὅτι ὁ Ναός αὐτός ρυθμοῦ βασιλικῆς, κανονικῶν διαστάσεων, ὡσάν κατακόμβη, ἐνέπνεε εἰς τόν ἐκκλησιαζόμενο χριστιανό τό θρησκευτικό δέος, τήν ἔκσταση καί τή διάθεση γιά τή λατρεία τοῦ Θεοῦ. Παντοῦ, καί στό γυναικωνίτη, ἐκοσμεῖτο μέ τοιχογραφίες ἀφθάστου ἀξίας.⁵⁰ Οἱ εἰκόνες ἦταν φερμένες ἀπό τή Μοσχόπολι.⁵¹ Σύμφωνα μέ τήν παράδοσιν μερικοί χωριανοί ἐργάζονταν τότε σ' ἕνα χωριό, κοντά στήν Μοσχόπολι, χτίζοντας τό σπίτι ἑνός Ἀγᾶ. Ἐκεῖ σέ μιά καλύβα τοῦ Ἀγᾶ ὅπου διέμεναν καί περνοῦσαν τίς νύχτες τους οἱ τεχνίτες, ἦταν πεταμένες σέ μιά γωνιά μερικές εἰκόνες. Τίς ἔβλεπαν καί τίς χαιρόνταν οἱ τεχνίτες. Στό τέλος, ἀφοῦ τελείωσαν τό σπίτι τοῦ Ἀγᾶ, φτάσανε στό λογαριασμό καί στήν πληρωμή. Μά ὁ Ἀγᾶς ἦταν κακός καί ἀρνιοῦνταν νά τοῦς πληρώσει. Τότε πετιέται ἕνας χωριανός τεχνίτης καί λέγει στόν Ἀγᾶ νά τοῦς δώσει τουλάχιστον τίς

50. Γιά τήν κατεδάφιση τοῦ παλιοῦ Ναοῦ, ὁ ὁποῖος εἶχε ὑποστῆ ἀρκετές καταστροφές, πολλοί χωριανοί διατυπώνουν ἐπιφυλάξεις. Ἐπρεπε νά διατηρηθεῖ τό μνημεῖο, ὑποστηρίζουν. Ἦταν αἰσιόλογο καί μοναδικό γιά τό χωριό. Ὡστόσο, οἱ ἀρμόδιοι τότε ἔκριναν διαφορετικά.

51. Ἡ Μοσχόπολη βρίσκεται ΒΔ τῆς Κορυτσᾶς, «εἰς 20 περίπου χιλιομέτρων ἀπόστασιν, ἐπί τῶν Α. ὑπωρειῶν τῶν ὀρέων τῆς Ὀπάρεως, ἐπί ὀροπεδίου ὑψηλοῦ, 1.200 μέτρων ἄνω τῆς θαλάσσης, ἐπιβάλλοντος, ἰδιαζόντως μαγευτικοῦ», (Μητροπολίτου Ξάνθης Ἰωακείμ Μαρτιανοῦ Συμβολαί εἰς τήν ἱστορίαν τῆς Μοσχοπόλεως. Α' Ἡ ἱερά Μονή τοῦ Τιμίου Προδρόμου, Ἀθήνα 1939, σελ. 6). Σήμερα ἡ Μοσχόπολη δέν ὑπάρχει. Μετετράπη σέ ἐρείπια.

«παλιοεικόνες» πού ἔχει στήν καλύβα. Ἐκεῖνος συμφώνησε καί οἱ χωριανοί χαρούμενοι ἔφεραν τόν πλούσιο θησαυρό στό χωριό καί ἐκόμησαν τήν Ἐκκλησία μέ τίς πολύτιμες αὐτές ἱερές εἰκόνες». ⁵²

β'. Ἱερός Ναός Ἁγίου Ἀθανασίου

Εἶναι ὁ ἀρχαιότερος Ναός τοῦ χωριοῦ. Προφανῶς ὑπῆρξε παλιά ὁ κεντρικός τῆς ἐνορίας. Σήμερα δέν ὑπάρχει κάποια κτιτορική ἐπιγραφή, ἐσωτερικά ἢ ἐξωτερικά, ἢ ὁποία θά μᾶς βοηθοῦσε νά χρονολογήσουμε τό Ναό. Ἡ ὅλη ἀρχιτεκτονική του ὅμως μᾶς διευκολύνει νά συμπεράνουμε ὅτι εἶναι κτίσμα τοῦ 18ου αἰ.. ⁵³

Σέ ὄλο τό μήκος τῆς βόρειας πλευρᾶς τοῦ Ναοῦ ὑπάρχει νεώτερο χαγιάτι, ἐνῶ πάνω ἀπ' τήν κύρια εἴσοδο σώζεται τοιχογραφία μέ ἔνδρονο τόν Ἅγιο Ἀθανάσιο καί πιο πάνω ἄλλες μορφές. Εἶναι ἀρκετά κατεστραμμένη, ἰδίως στό πρόσωπο τοῦ Ἁγίου.

Εἰσερχόμενος στό Ναό κανεῖς ἐντυπωσιάζεται ἀπ' τό ξυλόγλυπτο παλιό τέμπλο καί τό περίτεχνο ταβάνι μέ τόν Παντοκράτορα. Στό τέμπλο ὑπάρχουν ὀκτώ μεγάλες εἰκόνες καί εἴκοσι τέσσερις μικρές. Καί πιο πάνω πρωτότυπες παραστάσεις, ζωγραφιστές σέ ξύλα, μέ δέ-

52. Ὅπ. παρ., σελ. 16-17.

53. Ὁ ἰσχυρισμός μερικῶν χωριανῶν ὅτι ὁ Ναός τοῦ Ἁγίου Ἀθανασίου χρονολογεῖται ἀπ' τόν 9ο ἢ 10ο αἰώνα εἶναι ἀβάσιμος. Δέν σώζεται κάποιο στοιχεῖο πού νά τόν ἐνισχύει.

ματα φυσικά τοπία καί ναούς. Παρόμοιες παραστάσεις υπάρχουν καί γύρω ἀπ' τό ὀκτάγωνο τοῦ Παντοκράτορα. Εἶναι καλοδουλεμένες, μέ ἔντονα χρώματα. Κυριαρχοῦν τό κόκκινο, τό κίτρινο καί τό πράσινο.

Στό τέμπλο ὑπάρχουν ὀκτώ εἰκόνες μεγάλες, οἱ ὁποῖες δέν εἶναι τοποθετημένες στήν κανονική τους σειρά. Τίς περιγράφω ἀπό ἀριστερά πρὸς τά δεξιά.

Ἁγία Κυριακή. Τό πρόσωπο τῆς Ἁγίας ἔχει ἔντονες σκιές καί τά μάτια της εἶναι μεγάλα. Κάτω ἀριστερά εἶναι ἀρκετά κατεστραμμένη, ἰδίως στήν ἀνάγλυφη κορνίζα καί στό ἔνδυμα τῆς Ἁγίας.

Ἁγία Τριάδα, δηλαδή ὁ Πατήρ, ὁ Υἱός καί τό Ἅγιο Πνεῦμα ἐν εἴδει περιστερᾶς. Σέ πολλά σημεῖα ἔχουν

Λιτάνευση τῆς ἱερῆς Εἰκόνας (1920 ἢ 1921).

ἐκπέσει ἀρκετά χρώματα, γεγονός που δυσκολεύει τήν ἀναγνώριση τῶν εἰκονιζόμενων προσώπων.⁵⁴

Ἅγιος Νικόλαος ὁ θαυματουργός. Εἶναι ωραιότατη εἰκόνα, σέ ἄριστη κατάσταση καί πολύ ἐνδιαφέρουσα. Τό πρόσωπο τοῦ Ἁγίου εἶναι καθαρό, μέ εὐδιάκριτη τήν ἔκφρασή του, ἔντονη τήν κατάνυξη καί περιποιημένη γενειάδα. Ὁ Ἅγιος εἶναι ἐνθρονος, μέ πλούσια ἄμφια καί ἀνοιχτό τό Εὐαγγέλιο στό ἀριστερό του χέρι. Στό ὕψος τῶν ὤμων του, εἰκονίζεται σέ μικρογραφία ὁ Ἰησοῦς Χριστός εὐλογῶν καί ἡ Παναγία μέ ἀνοιχτά τά χέρια σέ δέση δέησης. Πιο ἔξω, στίς δύο ἄκρες τῆς εἰκόνας κατά μῆκος, ὑπάρχουν δώδεκα μικρές παραστάσεις ἀπ' τό βίο τοῦ Ἁγίου. Ἀκριβῶς, κάτω ἀπ' τή βάση τοῦ θρόνου ὑπάρχει μία στενόμακρη ἐπιγραφή μέσα σέ ζωγραφιστή κορνίζα, μέ φόντο μαῦρο καί κίτρινα γράμματα. Παρά τήν ἐπίμονη προσπάθειά μου δέν μπόρεσα νά τήν διαβάσω, γιατί εἶναι ἀλλοιωμένα τά περισσότερα γράμματα τῶν λέξεων.

Παναγία ἡ Ὁδηγήτρια. Διατηρεῖται σέ καλή κατάσταση. Ἡ Παναγία μέ τόν Χριστό κάθεται σέ ἡμικυκλικό περίτεχνο θρόνο, ἀρκετά εὐρύχωρο. Τό πρόσωπο τῆς Παναγίας εἶναι σχετικά μικρό, καθαρό, μέ διαπεραστικό βλέμμα καί σοβαρή ἔκφραση. Τό μαφόριό Της εἶναι σκουρόχρωμο, τό φωτοστέφανο φέρει πολλά μικρά διακοσμητικά, ὅπως καί τό στέμμα της, τό ὁποῖο προσε-

54 . Κατά τήν πρόσφατη ἐπίσκεψή μου στό Ναό ἀντιμετώπισα δυσκολία στήν ἀναγνώριση τῶν προσώπων τῆς εἰκόνας. Τελικά διαπίστωσα ὅτι ἦταν ἀνάποδα τοποθετημένη στό τέμπλο!

κτικά κρατοῦν δύο ἄγγελοι μέ ἀνοιχτές τίς φτεροῦγες τους. Κάτω ἀπ' τά πόδια τῆς Παναγίας ξεκινοῦν δύο κληματόβεργες ἀπ' τήν ἴδια ρίζα καί ἀνεβαίνουν δεξιά καί ἀριστερά της, μέ πλατιά φύλλα καί σταφύλια, σχηματίζοντας συγχρόνως ἀπό ἕξι κυκλικές κορνίζες ὅπου εἰκονίζονται δώδεκα μορφές ἀγίων, ἴσως τῶν Ἀποστόλων. Στό κάτω μέρος τῆς εἰκόνας ὑπάρχουν δύο ἐνδείξεις, ἐκ τῶν ὁποίων ἡ δεξιά εἶναι ἐντελῶς δυσανάγνωστη. Ἡ ἀριστερή ἀναφέρει:

«ΔΕΗΣΙΣ ΤΟΥ ΔΟΥΛΟΥ ΤΟΥ Θ(ΕΟ)Υ
... -17...».

Ἡ εἰκόνα τοῦ ἔνθρονου Χριστοῦ εἶναι τρίμορφη. Εἰκονίζονται ὄρδιοι δεξιά τοῦ Χριστοῦ ἡ Παναγία καί

Λιπάνευση τῆς ἱερῆς Εἰκόνας (1925 ἢ 1926).

ἀριστερά ὁ Πρόδρομος. Διατηρεῖται σέ καλή κατάσταση. Ὁ Χριστός εὐλογεῖ καί τό πρόσωπό του εἶναι σοβαρό, ἐπιβλητικό κι ἐλκυστικό.

Ὁ Ἰωάννης ὁ Πρόδρομος εἰκονίζεται μέ μιά μικρή κολυμβήθρα στό ἀριστερό του χέρι καί μέσα της ὁ Χριστός γυμνός, μέ χαρωπό πρόσωπο. Ἡ εἰκόνα ἔχει σκοτεινά χρώματα.

Ὁ Ἅγιος Ἀθανάσιος ἐπίσης ἔχει σκοτεινά χρώματα. Τό πρόσωπό του εἶναι ἀφώτιστο, σοβαρό, μέ χαρακτηριστικά πού μᾶλλον φοβίζουν. Διαφέρει ὡς πρός τήν τεχνοτροπία ἀπ' τίς ἄλλες εἰκόνες. Ὁ ἀγιογράφος πού δούλεψε δέν διέθετε πολλές ἱκανότητες.

Τέλος ὁ Ἀρχάγγελος Μιχαήλ μέ τή δίστομη ρομφαία, τά φτερά καί τό ἀφώτιστο πρόσωπο.

Ἀπ' τίς ὀκτώ εἰκόνες, οἱ τρεῖς προφανῶς εἶναι ἄλλου ἀγιογράφου. Πρόκειται γιά τίς εἰκόνες τῆς Ἁγίας Κυριακῆς, τοῦ Ἁγίου Ἀθανασίου καί τοῦ Ἀρχαγγέλου Μιχαήλ.

Ἐντυπωσιακός ἐπίσης στό τέμπλο ἐπάνω εἶναι ὁ Ἐσταυρωμένος καί ἡ περιμετρική του διακόσμηση.

Τό ταβάνι τοῦ ναοῦ εἶναι περίτεχνο. Οἱ τεχνίτες πού δούλεψαν εἶχαν μεράκι κι ἔμπνευση. Πολλά λεπτά πηχάκια τό χωρίζουν σέ μικρά τετράγωνα, ἐνῶ ἰδιαίτερη προσοχή οἱ τεχνίτες εἶχαν δείξει στόν Παντοκράτορα, ὁ ὁποῖος φαίνεται ὀλοκάδαρος σέ ὅλες τίς λεπτομέρειές του, ἀλλά καί μέ ὅλες τίς φθορές του. Δέν ἔχει βάθος καί τά χρώματα εἶναι ἔντονα. Παντοῦ στό ταβάνι ὑπάρχουν

ζωγραφικές παραστάσεις πού ξεκουράζουν τά μάτια τοῦ ἐπισκέπτη.

Ἐντός τοῦ Ναοῦ σώζονται δυό ξυλόγλυπτα μανουάλια μέ μεταλλικούς δίσκους γιά τά κεριά. Ἔχουν σχεδόν τήν ἴδια διακόσμηση. Εἶναι ώραϊα, μέ πολλούς λαιμούς καί διάφορες παραστάσεις. Πίσω στόν ἀνακαινισμένο γυναικωνίτη ὑπάρχουν διάφορα κομμάτια ἀπό παλιό ξυλόγλυπτο τέμπλο. Οἱ κάτοικοι ὑποστηρίζουν ὅτι προέρχονται ἀπ' τόν Ναό τῆς Παναγίας, πού κατεδαφίστηκε τό 1950 γιά νά χτιστεῖ ὁ σημερινός. Ἔχουν πυκνό καιθαδύ σκάλισμα. Εἶναι ὅμως ἐλάχιστα σέ σύγκριση μέ τό τέμπλο ἀπ' τό ὁποῖο προέρχονται. Στό γυναικωνίτη ὑπάρχει καί μιá παλιά εἰκόνα τοῦ Προδρόμου. Ὁ Ἅγιος φέρει φτερά. Ἡ εἰκόνα ἔχει ἀρκετές φθορές καί εἶναι ἀχρονολόγητη. Ἐντυπωσιάζει τό ἀνάγλυφο πλαίσιο πού εἶναι πάνω στό ἴδιο ξύλο τῆς εἰκόνας.

Ὁ Ναός τοῦ Ἁγίου Ἀθανασίου πρέπει ν' ἀναδειχτεῖ περισσότερο ἀπ' τούς κατοίκους τοῦ χωριοῦ. Καί κυρίως νά λειτουργεῖται συχνότερα, ἰδίως κατά τή θερινή περίοδο.

γ'. Ἱερός Ναός Ἁγίου Νικολάου

Στό νεκροταφεῖο τοῦ χωριοῦ βρίσκεται ὁ Ναός τοῦ Ἁγίου Νικολάου, ὁ ὁποῖος ἀνακαινίστηκε τά τελευταῖα χρόνια καί δέν σώζεται κάποια χρονολογία. Ὑπάρχει βέ-

βαια ένα στενόμακρο άγκωνάρι, τοποθετημένο ὄρθιο – αρχικά δά ἦταν κάπου ἄλλοῦ ὀριζόντια – πάνω ἀπ' τήν εἴσοδο τοῦ Ναοῦ, στό ὁποῖο εἶναι χτυπημένη ἄτεχνα καί ἐπιφανειακά μιά ἐπιγραφή ἐντελῶς δυσανάγνωστη.

Στό τέμπλο πού εἶναι μέ ἀπλά σανίδια, βλέπω πέντε ἐνδιαφέρουσες εἰκόνες, καλῆς τεχνοτροπίας οἱ περισσότερες. Στίς τέσσερις ἀπ' τίς πέντε ὑπάρχουν ἀφιερώσεις. Συγκεκριμένα:

Στήν εἰκόνα τῆς Παναγίας διαβάζω:

«Δαπάνη Ἀθανασίου Καπουράν καί οἰκογένιά του. 1906».

Στήν εἰκόνα τοῦ Χριστοῦ:

«Δαπάνη Θεοδώρου Νάκε Καπουράν καί οἰκογένιά του. 1906».

Λιτάνευση τῆς ἱερῆς Εἰκόνας (1934).

Στήν εικόνα τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Προδρόμου:

«*Δαπάνη Γεωργίου Ἀθανασίου καί οἰκογένιά του. 1906*».

Ἡ εικόνα τοῦ Ἁγίου Νικολάου εἶναι ἄλλου ἀγιογράφου, ἐντελῶς λαϊκῆς τεχνοτροπίας καί μᾶλλον παλιότερη. Φέρει τήν ἔνδειξη:

«*Δέησης του δούλου τοῦ Θεοῦ
νηκολάου ἰωάννου*».

Δίπλα ἀπ' τήν εικόνα τῆς Παναγίας, στήν ἄκρη, ὑπάρχει καί ἡ εικόνα τοῦ Νεομάρτυρος Γεωργίου τοῦ ἐν Ἰωαννίνοις, ἡ ὁποία εἶναι πολύ ξεθωριασμένη καί μέ δυσκολία ἀναγνωρίζεται τό πρόσωπο τοῦ Ἁγίου.

Ἐπίσης σ' ἓνα ἀπλό προσκυνητάρι εἶναι καί μιᾶ δεύτερη εικόνα τοῦ Ἁγίου Νικολάου, νεώτερη καί φιλοτεχνημένη ἀπό ἔμπειρο ἀγιογράφο.

Ἀπ' ἔξω, στήν ἀνατολική πλευρά, εἶναι ὁ τάφος τοῦ π. Γεράσιμου Στογιά. Στή μαρμαρίνη πλάκα πού ὑπάρχει διαβάζω τό ἑξῆς ἐνδιαφέροντα:

«*ΑΡΧΙΜΑΝΔΡΙΤΗΣ
ΓΕΡΑΣΙΜΟΣ ΣΤΟΓΙΑΣ
ΣΤΙΣ 25-05-1892
ΑΠΕΒΙΩΣΕ ΣΤΙΣ 30-04-1991 .
ΜΟΝΑΧΟΣ ΣΤΟ ΑΓ. ΟΡΟΣ
ΜΟΝΗ ΚΟΥΤΛΟΥΜΟΥΣΙΟΥ .
ΑΠΟ 1925 ΜΕΧΡΙ 1978
ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ ΣΤΟ ΠΛΗΚΑΤΙ*».

Ἐντός τοῦ Ναοῦ ἔχουν συγκεντρωθεῖ ὅλοι οἱ πέτρινοι

σταυροί τῶν παλιῶν τάφων, οἱ ὅποιοι φέρουν χρονολογίες καί ὀνόματα. Ἴσως κάποιος μελετητής στό μέλλον ν' ἀξιοποιήσει αὐτά τά στοιχεῖα.

δ'. Ἱερός Ναός Γεννήσεως Θεοτόκου (Παναγισπούλα)

Εἶναι ἓνα περιποιημένο ἐξωκκλήσι, στό ὁποῖο μεταφέρεται ἡ θαυματουργός Εἰκόνα τῆς Παναγίας κατά τήν ἑορτή, 16 Φεβρουαρίου, καί ψάλλεται Παράκληση. Χτίστηκε σ' ἐκεῖνο τό σημεῖο μετά ἀπό ὑπόδειξη τῆς ἴδιας τῆς Παναγίας. Στήν εἴσοδο τοῦ Ναοῦ, πάνω ἀπ' τήν πόρτα ὑπάρχει μιά ὀριζόντια πελεκητή πέτρα μ' ἓνα σταυρό στή μέση καί δύο πτηνά δεξιά καί ἀριστερά. Σέ αὐτή τήν πέτρα ὑπάρχουν δύο χρονολογίες, 1836 καί 1838. Στό νέο ἀπλό τέμπλο ὑπάρχουν πέντε εἰκόνες ἀπ' τίς ὁποῖες οἱ τέσσερις, τοῦ Χριστοῦ, τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου, τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς καί τοῦ Προδρόμου εἶναι ἔργα τοῦ Χιονιαδίτη ἀγιογράφου Ζήκου Γεωργίου καί φιλοτεχνήθηκαν τό 1822, ὅπως ἐμφανῶς σημειώνεται. Πάνω ἀπ' τήν ὠραία πύλη ὑπάρχει καί μία πολυπρόσωπη εἰκόνα τῆς Ἀναστάσεως. Ἡ εἰκόνα τῆς Γεννήσεως τῆς Θεοτόκου στό τέμπλο εἶναι νεώτερη.

Οἱ ἐξωτερικές χρονολογίες εἶναι μεταγενέστερες ἀπ' τή χρονολογία 1822 τῶν εἰκόνων τοῦ τέμπλου, ἐνῶ ἔπρεπε νά συμβαίνει τό ἀντίθετο. Πρῶτα χτίζεται ὁ ναός καί μετά φιλοτεχνοῦνται οἱ εἰκόνες. Ἴσως οἱ χρονολογίες τῆς

είσόδου νά αναφέρονται σ' ἐποχή πού πραγματοποιήθηκαν ανακαινιστικές ἐργασίες.

Στό Ναό ὑπάρχει καί ἱερό Εὐαγγέλιο τοῦ 1768 (Ενετίησιν).

ε'. Ἱερός Ναός Ἁγίου Κωνσταντίνου καί Ἑλένης

Σέ ἀπόσταση λίγων μέτρων ἀπ' τήν Παναγιόπουλα βρίσκεται ὁ Ναός τοῦ Ἁγίου Κωνσταντίνου καί τῆς Ἑλένης. Εἶναι σχεδόν ἐγκαταλειμμένος, παρόλο πού ξαναχτίστηκε τά τελευταῖα χρόνια. Δυστυχῶς δέν ὀλοκληρώθηκαν ἐσωτερικά οἱ ἐργασίες.

Στή δυτική πλευρά δεξιά, στήν γωνία, ὑπάρχει μιά πέτρα-ἀγκωνάρι μέ μιά δυσανάγνωστη ἐπιγραφή. Τοποθετήθηκε ἄτεχνα στό νέο τοῖχο τοῦ Ναοῦ. Ὡστόσο διαβάζω τό ἐπώνυμο Στεργιάδη καί τή χρονολογία 1897 (ἤ 1898).

Κατά τήν ἐπίσκεψή μου ἐκεῖ δέν μπόρεσα νά μπῶ μέσα. Εἶδα ὅμως ἀπό μιά τρύπα ἀξιόλογες εἰκόνες στό πρόχειρο τέμπλο.

στ'. Ἱερός Ναός Ἁγίας Τριάδος

Ταπεινό ἐξωκκλήσι, πρόσφατα ἀνακαινισμένο. Στό τέμπλο ὑπάρχουν τρεῖς εἰκόνες. Στήν εἰκόνα τῆς Παναγίας διαβάζω:

«*Ἀφιέρωμα Παντελῆ Βροΐκου. 1921*».

Ἐπίσης στήν εἰκόνα τοῦ Χριστοῦ διαβάζω:

«*Ἀφιέρωμα Βασιλείου Βροΐκου. 1921*».

Στήν εἰκόνα τοῦ Προδρόμου δέν ὑπάρχει ἔνδειξη.
Καί οἱ τρεῖς εἰκόνες εἶναι τοῦ ἴδιου ἀγιογράφου.

Ζ. Ἱερός Ναός Ἁγίου Χριστοφόρου

Κοντά στήν Ἁγία Τριάδα εἶναι ὁ Ναός τοῦ Ἁγίου Χριστοφόρου, πρόσφατα ἀνακαινισμένος. Στήν ἐξωτερική λιθανάγλυφη ἐπιγραφή, πάνω ἀπ' τήν εἴσοδο διαβάζω:

«*ΟΥΤΟΣ Ο ΠΑΝΣΕΙΠΤΟΣ
ΚΑΙ ΙΕΡΟΣ ΝΑΟΣ ΟΙΚΟΔΟΜΗΘΗ ΕΚ
ΒΑΘΡΩΝ ΔΙ ΘΕΟΔΩΡΩΝ ΓΕΡΑΣΙΜΟΥ ΙΕΡΟΜ.
ΑΓΙΟΡΕΙΤΟΥ ΓΟΝΟΥ ΔΕ ΘΕΟΔΩΡΟΥ ΚΑΙ ΝΕ-
ΡΑΝ(ΤΖ)ΟΣ ΣΤΟΓΙΑΣ ΠΛΗΚΑΔΙΤΟΥ 1930...*».

Ἀπ' τήν ἐπιγραφή ὁ τελευταῖος στίχος ἔχει καλυφθεῖ στό μεγαλύτερο μέρος κατά τίς πρόσφατες ἀνακαινιστικές ἐργασίες καί δέν διαβάζεται.

Στό τέμπλο τοῦ Ναοῦ ὑπάρχουν νεώτερες εἰκόνες, ἐνῶ κομμάτια παλαιότερου τέμπλου ἔχουν ἐνσωματωθεῖ στό νέο πού φέρουν εἰκόνες τοῦ Χριστοῦ καί τῶν δώδεκα Ἀποστόλων, καθῶς καί μικροῦ μεγέθους Ἐσταυρωμένο. Στή βόρεια πλευρά ὑπάρχει ἕνας εὐμεγέθης σταυρός μέ τόν Ἐσταυρωμένο καί στίς τέσσερις ἄκρες τά σύμβολα τῶν Εὐαγγελιστῶν. Ἀξιόλογο ἀπομεινάρι παλιότερου τέμπλου.

Στό ναό ὑπάρχουν καί μερικές ἄλλες εἰκόνες, ἔργα

τοῦ ἱερομόναχου Γεράσιμου Στόγια καί ἄλλων ἀγιορειτῶν μοναχῶν, τῶν πρώτων δεκαετιῶν τοῦ 20ου αἰῶνα. Ἡ εἰκόνα τοῦ Ἁγίου Χριστοφόρου ἀπ' τό τέμπλο ἔχει μεταφερθεῖ, πρό ἐτῶν, στόν κεντρικό Ναό τῆς Παναγίας γιά λόγους ἀσφαλείας. Εἶναι μιά παλαιά εἰκόνα, λαϊκῆς τεχνοτροπίας, μέ ἐκφραστικά τά πρόσωπα, τόσο τοῦ Ἁγίου ὅσο καί τοῦ μικρόσωμου Χριστοῦ, τόν ὁποῖο φέρει στό δεξιό του ὦμο.

η'. Ἱεροί Ναοί Προφήτου Ἡλία καί Ἁγίου Δημητρίου

Ὁ Ναός τοῦ Προφήτου Ἡλία εἶναι σέ ἐρειπιώδη κατάσταση. Οἱ διερχόμενοι Ἀλβανοί ἔχουν προκαλέσει πολλές καταστροφές.

Ὁ Ναός τοῦ Ἁγίου Δημητρίου εἶναι νεώτερος καί χτίστηκε μέ δαπάνες τοῦ ἱερομόναχου Γεράσιμου Στόγια.

Λιτάνευση τῆς ἱερῆς Εἰκόνας (1939).

«Τὴν δεῖαν σου Εἰκόνα ἐν φωτὶ ἐφάνερωσας».

Η'

ΑΚΟΛΟΥΘΙΑ
ΤΗΣ ΥΠΕΡΑΓΙΑΣ ΔΕΣΠΟΙΝΗΣ
ΗΜΩΝ ΘΕΟΤΟΚΟΥ
ΚΑΙ ΔΕΙΠΑΡΘΕΝΟΥ ΜΑΡΙΑΣ
ΗΣ Η ΘΑΥΜΑΤΟΥΡΓΟΣ ΕΙΚΩΝ
ΕΥΡΗΤΑΙ ΕΝ ΠΛΗΚΑΤΙΩ.
ΤΗΣ ΚΟΝΙΤΣΗΣ⁵⁵

Ἐπισηθεῖ ἐν Ἀγίῳ Ὄρει
ὑπό

ΓΕΡΑΣΙΜΟΥ ΜΟΝΑΧΟΥ ΜΙΚΡΑΓΙΑΝΝΑΝΙΤΟΥ

Ἑμνογράφου τῆς Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐισακηνσίας

---

55 . Ὁ ἱερομόναχος Γεράσιμος Στόγιας εἶχε παραγγεῖλει τὴν Ἀκολουθία τῆς εὔρεσης τῆς ἱερῆς Εἰκόνας καὶ ἀνάλογο Παρακλητικό Κανόνα σὸν ἀγιορεῖτη ἕμνογράφο Γεράσιμο Μικραγιαννανίτη. Τὰ δύο κείμενα ἐκδόθηκαν σέ αὐτοτελή τεύχη. Ἡ Ἀκολουθία τό Νοέμβριο τοῦ 1972 καί ὁ Παρακλητικός Κανόνας τόν Ἰανουάριο τοῦ 1976 . Στό παρόν βιβλίον ἐπανεκδίδονται χωρὶς ἀλλαγές καί διορθώσεις.

Φεβρουαρίου 1στ'

Σύναξιν ἐπιτελοῦμεν πρὸς τιμὴν καὶ δόξαν τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου καὶ Ἀειπαρθένου Μαρίας, ἧς ἡ θαυματουργὸς Εἰκὼν εὔρηται ἐν Πληκατίῳ Κονίτσης.

ΕΙΣ ΤΟΝ ΕΣΠΕΡΙΝΟΝ

Μετὰ τὸν Προοιμιακὸν τὸ Μακάριος ἀνὴρ. Εἰς δὲ τὸ Κύριε ἐκέκραξα ἰστῶμεν στίχους στ' καὶ ψάλλομεν τὰ ἐξῆς Προσόμοια τῆς Θεοτόκου.

Ἦχος α'. Ὡ τοῦ παραδόξου θαύματος

Ὡ τοῦ παραδόξου θαύματος! ἐν τῷ δάσει ποτέ, ὡς λαμπὰς ὑπέρφωτος, ἐδείκνυτο ἡ Εἰκὼν, τῆς Θεομή-

τορος· ἦν πίστει οἱ εὐσεβεῖς, ὥσπερ θησαύρισμα δεῖον μετήγαγον, καὶ πάντες πανευλαβῶς, τῇ Θεοτόκῳ προσπίπτοντες ἔκραζον· Κεχαριτωμένη χαῖρε, Πληκατίου καύχημα, καὶ προσφύγιον μέγα, καὶ χαρὰ καὶ ἀγαλλίασις.

Βαβαὶ τῶν σῶν θαυμασίων Ἄγνη! τῇ γὰρ χάριτί σου, τῇ πλουσίᾳ Δέσποινα, Εἰκόν σου ἢ θαυμαστή, λαμπρῶς δεδόξασται· ἐπ' ὤμων γὰρ θαυμαστῶς, τοῦ ἱεράως ἁπῆ δεία ἤγετο, καὶ ἔστη νεύσει τῇ σῆ, ἔνθα ὁ δεῖος γαός σου δεδόμηται· ἐν ᾧ πίστει προσιόντες, ταύτην προσπτυσσόμεθα, καὶ λαμβάνομεν Κόρη, ἐξ αὐτῆς χάριν καὶ ἔλεος.

Τὴν σὴν Εἰκόνα τὴν πάντιμον, ὡς ταμεῖον Κόρη, τῆς σῆς ἀγαθότητος, πλουτοῦντες ὡς ἀληθῶς, χαρᾶς πληρούμεθα· δεδώρησαι γὰρ αὐτήν, τῷ Πληκατίῳ ὡς πλοῦτον οὐράνιον, καὶ στήλην περιφανῆ, τῆς πρὸς ἡμᾶς σου πλουσίας χρηστότητος· ἢ προσπίπτοντες ἐν πίστει, καθαγιαζόμεθα, καὶ λυτρούμεθα πάσης, ἐπηρείας καὶ κενώσεως.

Προσόμοια Ἴτερα. Ἦχος δ'. Ὡς γενναῖον ἐν μάρτυσιν

Ἐν φωτί ἐφανέρωσας, κεκρυμμένην τὸ πρότερον, ἐν τῷ ἄλσει Ἄχραντε τὴν Εἰκόνα σου, ἦν ὡς ἐλαίαν κατάκαρπον, προρρέουσαν ἅπασιν, οἰκτιρμῶν σου τῶν πολλῶν, δωρεὰς τοῖς ἰκέταις σου, θησαυρίσαντες, ἐορτὴν συγκροτοῦμέν σοι ἀγίαν, τὰ πολλὰ σου μεγαλεῖα, χαρμονικῶς μεγαλύνοντες.

Θ αῦμα μέγα εἰς ἔκπληξιν, τῶν ὁρώντων ἐνήργησεν, ἡ Εἰκὼν σου Δέσποινα τῇ σῆ χάριτι· τοῦ ἱερέως ἐπ' ὤμων γάρ, ἤρετο καὶ ἤγετο, αὐτομάτως θαυμαστῶς, τὴν σεπτὴν εὐδοκίαν σου, πᾶσι φαίνουσα· ἦν πιστῶς προσκυνοῦντες Θεοτόκε, ἑορτίους σοι αἰνέσεις, χρεωστικῶς ἀναμέλλομεν.

Ω ς προστάτην καὶ ἔφορον, τὸ Πληκάτιον μέλπει σε, καταφεῦγον πάντοτε τῇ Εἰκόνι σου· ταύτης γὰρ ρυεταὶ χάριτι, κινδύνων καὶ θλίψεων· διὰ τοῦτο καὶ καλεῖ, τὰ πολλὰ ταύτης θαύματα, μέλψαι σήμερον, τὰ χωρία τὰ κύκλω Θεοτόκε, ἃ προστρέχοντα ἐν πίστει, ὑμνολογοῦσι τὴν δόξαν σου.

Δόξα, καὶ νῦν. Ἦχος πλ. β'.

Σ ἡμερον συγκαλεῖται ἡμᾶς, ἡ Θεοτόκος Μαρία, πρὸς ἑόρτιον αἴνεσιν, τῶν θαυμασιῶν αὐτῆς· ἡ γὰρ τὸν Θεὸν ὑπερφύως σωματώσασα, ὡς ἀνωτέρα οὐρανῶν, οὐ παύεται αἰεὶ προνοουμένη, σπλάγχνοις οἰκτιρμῶν, τοῦ θεόφρονος λαοῦ, ποικίλοις τρόποις ἐκδηλοῦσα, τὴν πρὸς ἡμᾶς κηδεμονίαν αὐτῆς· διὸ τὴν σεπτὴν αὐτῆς Εἰκόνα, ἀδήλοις χρόνοις ἐν τῷ δάσει κρυβεῖσαν, δι' οὐρανόφωτος, ἡμῖν ἀπεκάλυψεν, ὡς ἰλαστήριον δεῖον, καὶ ἰατρεῖον πνευματικόν, ψυχῶν καὶ σωμάτων, καὶ θλιβομένων παραμυθίαν· ἦν πίστει προσκυνοῦντες βοήσωμεν· Μὴ ἀντανέλης ἀφ' ἡμῶν, μέχρι τερμάτων αἰῶνος Δέσποινα, τὴν λαμπρὰν προστασίαν σου.

Εἴσοδος, Φῶς ἰλαρόν, τὸ Προκειμένον τῆς ἡμέρας, καὶ τὰ Ἀναγνώσματα.

Γενέσεως τὸ Ἀνάγνωσμα

(Κεφ. κη' 10-17)

Ἐξῆλθεν Ἰακώβ ἀπὸ τοῦ φρέατος τοῦ ὄρκου, καὶ ἐπορεύθη εἰς Χαρράν, καὶ ἀπήντησε τόπῳ, καὶ ἐκοιμήθη ἐκεῖ· ἔδου γὰρ ὁ ἥλιος. Καὶ ἔλαβεν ἀπὸ τῶν λίθων τοῦ τόπου, καὶ ἔθηκε πρὸς κεφαλῆς αὐτοῦ καὶ ἐκοιμήθη ἐν τῷ τόπῳ ἐκείνῳ, καὶ ἐνυπνιάσθη, καὶ ἰδοὺ κλίμαξ ἐστηριγμένη ἐν τῇ γῆ, ἧς ἡ κεφαλὴ ἀφικνεῖτο εἰς τὸν οὐρανόν, καὶ οἱ Ἄγγελοι τοῦ Θεοῦ ἀνέβαινον καὶ κατέβαινον ἐπ' αὐτῆς· ὁ δὲ Κύριος ἐπεστήρικτο ἐπ' αὐτῆς καὶ εἶπεν: Ἐγὼ ὁ Θεὸς Ἀβραὰμ τοῦ πατρός σου, καὶ Θεὸς Ἰσαάκ· μὴ φοβοῦ· ἡ γῆ, ἐφ' ἧς οὐ καθεύδεις ἐπ' αὐτῆς, σοὶ δώσω αὐτήν καὶ τῷ σπέρματί σου. Καὶ ἔσται τὸ σπέρμα σου ὡσεὶ ἡ ἄμμος τῆς γῆς, καὶ πλατυνθήσεται ἐπὶ θάλασσαν καὶ λίθα καὶ βορρᾶν καὶ ἐπὶ ἀνατολάς, καὶ ἐνευλογηθήσονται ἐν σοὶ πᾶσαι αἱ φυλαὶ τῆς γῆς, καὶ ἐν τῷ σπέρματί σου. Καὶ ἰδοὺ ἐγὼ εἰμι μετὰ σοῦ, διαφυλάσσω σε ἐν τῇ ὁδῷ πάση, οὗ ἂν πορευθῆς· καὶ ἀποστρέψω σε εἰς τὴν γῆν ταύτην· ὅτι οὐ μὴ σε ἐγκαταλίπω, ἕως τοῦ ποιῆσαί με πάντα ὅσα ἐλάλησά σοι. Καὶ ἐξηγέρθη Ἰακώβ ἀπὸ τοῦ ὕπνου αὐτοῦ, καὶ εἶπεν: Ὅτι ἔστι Κύριον ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ, ἐγὼ δὲ οὐκ ᾔδειν. Καὶ ἐφοβήθη καὶ εἶπεν: Ὡς φοβερός ὁ τόπος οὗτος· οὐκ ἔστι τοῦτο ἀλλ' ἡ οἴκος Θεοῦ· καὶ αὕτη ἡ πύλη τοῦ οὐρανοῦ.

Προφητείας Ἰεζεκιήλ τὸ Ἀνάγνωσμα

(Κεφ. μγ' 27 - μδ' 4)

Ἔσται ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς ὀγδόης καὶ ἐπέκεινα ποιήσουσιν οἱ ἱερεῖς ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον τὰ ὀλοκαυτώματα ὑμῶν καὶ τὰ τοῦ σωτηρίου ὑμῶν. Καὶ προσδέξομαι ὑμᾶς, λέγει Κύριος. Καὶ ἐπέστρεψέ με κατὰ τὴν ὁδὸν τῆς πύλης τῶν ἁγίων τῆς ἐξωτέρας τῆς βλεπούσης κατὰ ἀνατολάς, καὶ αὕτη ἦν κεκλεισμένη. Καὶ εἶπε Κύριος πρὸς με: Ἡ πύλη αὕτη κεκλεισμένη ἔσται, οὐκ ἀνοιχθήσεται, καὶ οὐδεὶς οὐ μὴ διέλθῃ δι' αὐτῆς, ὅτι Κύριος ὁ Θεὸς Ἰσραὴλ εἰσελεύσεται δι' αὐτῆς, καὶ ἔσται κεκλεισμένη· διότι ὁ ἡγούμενος οὗτος καθήσεται ἐν αὐτῇ τοῦ φαγεῖν ἄρτον ἐναντίον Κυρίου. Κατὰ τὴν ὁδὸν τοῦ Αἰλάμ τῆς πύλης εἰσελεύσεται καὶ κατὰ τὴν ὁδὸν αὐτοῦ ἐξελεύσεται. Καὶ εἰσήγαγέ με κατὰ τὴν ὁδὸν τῆς πύλης τῆς πρὸς βορρᾶν, κατέναντι τοῦ οἴκου, καὶ εἶδον καὶ ἰδοὺ πλήρης δόξης ὁ οἶκος Κυρίου.

Παροιμιῶν τὸ Ἀνάγνωσμα

(Κεφ. θ' 1-11)

Ἡ σοφία ᾧκοδόμησεν ἑαυτῇ οἶκον καὶ ὑπήρρισε στύλους ἑπτὰ· ἔσφαξε τὰ ἑαυτῆς δύματα, ἐκέρασεν εἰς κρατῆρα τὸν ἑαυτῆς οἶνον καὶ ἠτοιμάσατο τὴν ἑαυτῆς τράπεζαν. Ἀπέστειλε τοὺς ἑαυτῆς δούλους συγκαλοῦσα μετὰ ὑψηλοῦ κηρύγματος ἐπὶ κρατῆρα λέγουσα· Ὅς ἐστιν ἄφρων, ἐκκλινάτω πρὸς με· καὶ τοῖς ἐνδεέσι φρενῶν εἶπεν· Ἐλθετε φάγετε τῶν ἐμῶν ἄρτων, καὶ πίετε οἶνον ὃν κεκέρακα ὑμῖν· ἀπολείπετε ἀφροσύνην, ἵνα εἰς τὸν

αἰῶνα βασιλεύσητε καὶ ζητήσατε φρόνησιν, καὶ κατορθώσατε ἐν γνώσει σύνεσιν. Ὁ παιδεύων κακοὺς λήψεται ἑαυτῷ ἀτιμίαν· ἐλέγχων δὲ τὸν ἀσεβῆ μωμήσεται ἑαυτόν· μὴ ἔλεγχε κακοὺς, ἵνα μὴ μισήσωσί σε· ἔλεγχε σοφόν, καὶ ἀγαπήσει σε· δίδου σοφῷ ἀφορμήν, καὶ σοφώτερος ἔσται· γνώριζε δικαίῳ, καὶ προσθήσει τοῦ δέχεσθαι. Ἀρχὴ σοφίας, φόβος Κυρίου· καὶ βουλὴ ἁγίων σύνεσις· τὸ δὲ γνῶναι νόμον διανοίας ἐστὶν ἀγαθῆς· τούτῳ γὰρ τῷ τρόπῳ πολλὸν ζήσεις χρόνον, καὶ προστεθήσεται σοι ἔτη ζωῆς.

ΕΙΣ ΤΗΝ ΛΙΤΗΝ

Ἰδιόμελα. Ἦχος α΄.

Ως θησαυρὸν πολυτίμων, εἰς περιποίησιν ἡμῶν, τὴν σὴν Εἰκόνα ἐφανέρωσας, Θεοτόκε Παρθένε· ἦς τὴν εὐρεσιν γεραίροντες, τὴν πρὸς ἡμᾶς σου εὐνοίαν κηρύττομεν, καὶ τὴν ἐξ αὐτῆς προϊούσαν χάριν, ὡς δρόσον κατὰ Δαβὶδ Ἀερμών, μυστικῶς δεχόμενοι, παδῶν φλογὸς λυτρούμεθα, καὶ θείας ἀγαλλιάσεως πληρούμεθα. Ἄλλ' ὦ Ἄχραντε Παρθένε, ὃ ἡρετίσω Πληκάτιον, οἷα μικρὰν μερίδα σου φύλαττε, καὶ δίδου αὐτῷ, αἰεὶ τὴν εὐλογίαν σου.

Ἦχος β΄.

Εξίσταντο οἱ εὐσεβεῖς ποιμένες, ἐπαλλήλοις νυξὶ βλέποντες, τὸ ἐν δάσει φῶς λάμπον, ὡς καθαροὶ τὴν καρδίαν· τούτοις γὰρ ἠυδόκησας, φανερῶσαι Παρθένε, τὴν κεκρυμμένην Εἰκόνα σου· καὶ τάχει πολλῷ σπεύσαντες, ταύτην ἀνεύραντο, ἐν εὐφροσύνῃ ψυχῆς· καὶ ὡς

δώρημα τέλειον, τῆς ἐναργοῦς σου προστασίας, τοῖς πιστοῖς ἐκομίσαντο, εὐλαβῶς βοῶσι· χαῖρε Κεχαριτωμένη Θεοτόκε, ἡ πολλαχῶς προστατεύουσα, τῶν προσιόντων τῇ σκέπη σου.

ᾠχος γ΄.

Θαυμαστῶς ἐδοξάσθη, ἡ δεδοξασμένη Εἰκὼν σου, τῇ ἐπισκιάσει τῆς δόξης σου, Θεοτόκε Ὑπερένδοξε· τὴν γὰρ ἔσωθεν δόξαν, κατὰ Δαβὶδ ἐκφαίνουσα, αὐτοκινήτως ἤρετο, καὶ παραδόξως ἐφέρετο, ἱερουργοῦ τοῖς ὤμοις, ὅπου ἂν αὕτη ἠβούλετο. καὶ ξενοτρόπως ἐνεργοῦσα τοῖς θαύμασι, ψυχῶν ἰᾶται μώλωπας, καὶ σωματῶν ὀδύνας, καὶ πᾶσι βραβεύει, τὰ πρὸς σωτηρίαν αἰτήματα· ταύτην γὰρ ἐχαρίτωσας, εἰς χαρὰν ἡμῶν Θεοχαρίτωτε.

ᾠχος δ΄.

Λγαλλιᾶται τὸ Πληκάτιον, ἡ μικρά σου κώμη, τῇ μεγάλῃ δωρεᾷ, τῆς ὑπερτίμου Εἰκόνοσ σου, Ἀειπάρθενε κόρη, καὶ ἐθρτίους ὕμνους ἄδον σοι, εὐφροσύνως βοᾷ. Ὅντως μεγίστη ἡ πρὸς ἡμᾶς, φιλανθρωπία σου Δέσποινα· ὅτι διὰ τῆς σεπτῆς Εἰκόνοσ σου, ἐπεσκέψω ἡμᾶς, καὶ παρέχεις δι' αὐτῆς, δαψιλεῖς εὐεργεσίας, ὡς τοῦ Φιλανθρώπου Θεοῦ, φιλεύσπλαγχνος Μήτηρ· ᾧ μητρικῇ σου πρεσβείᾳ, σεσωσμένους προσάγαγε, τοὺς μεγαλύνοντας τὴν δόξαν σου.

Δόξα, καὶ νῦν. Ὁ αὐτός.

Τὴν τοῦ ἀδύτου φωτὸς γεννήτριαν, Ἀειπάρθενον Κόρην, τὴν πολυμερῶς καὶ πολυτρόπως εὐεργετοῦσαν

ἡμᾶς, δεῦτε πᾶσαι αἱ πατριαὶ τῶν πιστῶν, ὕμνοις καὶ ᾠδαῖς, χρεωστικῶς μεγαλύνωμεν· ἐν οὐρανίῳ γὰρ φωτί, τὴν θαυμαστὴν αὐτῆς Εἰκόνα, ἡμῖν ἀπεκάλυψε· καὶ δι' αὐτῆς ἐκκαλύπτει πᾶσι, πλοῦτον οἰκτιρμῶν, καὶ σωστικῶν θαυμάτων· ἧ εὐλαβῶς προσπέσωμεν βοῶντες· χαῖρε Κεχαριτωμένη Θεοτόκε, ἡ πᾶσι παρέχουσα, φωτισμὸν καὶ εἰρήνην, καὶ πταισμάτων ἴλασμόν, καὶ τὸ μέγα ἔλεος.

Εἰς τὸν Στίχον. Στιχηρὰ Προσόμοια.

Ἦχος πλ. α'. Χαίροις ἀσκητικῶν

Χαίροις Θεογεννητορ Ἀγνή, ἡ μυροθήκη τοῦ σεπτοῦ ἀγιάσματος, νεφέλη δρόσου τῆς δείας, ἡ τῆς ζωῆς ὑετόν, τοῖς νενεκρωμένοις ὑετίζουσα· καθέδρα πυρίμορφος, τοῦ Δεσπότη τῆς κτίσεως, ἀγιωτέρα, τῶν Ἀγγέλων ὑπάρχουσα, ὡς τὸν Ἄγιον, τῶν ἀγίων κυήσασα. Ὅθεν τῆς Παναγίας σου, Εἰκόνας τὴν εὔρεσιν, Ὑπεραγία Παρθένε, δοξολογοῦντες βοῶμέν σοι· Θεοῦ χαῖρε Μητηρ, τοῦ παρέχοντος τῷ κόσμῳ, τὸ μέγα ἔλεος.

Το προσώπόν σου λιτανεύσουσιν οἱ πλούσιοι τοῦ λαοῦ.

Φέγγει ἐπουρανίῳ Ἀγνή, τὴν σὴν Εἰκόνα τὴν ἀγίαν ἐδήλωσας, ποιμέσι τοῖς εὐσεβέσιν, οἵτινες πίστει δερμῆ, προσδραμόντες ταύτην πιστοῖς ἤγαγον· ἧ νῦν παριστάμενοι, μετὰ δέους βοῶμέν σοι· χαῖρε Παρθένε, Ὁρδοδόξων βοήθεια, καὶ προπύργιον, ἰσχυρὸν καὶ ἐδραίωμα· χαῖρε δερμὴ ἀντίληψις, καὶ σκέπη καὶ ἔφορος, τοῦ Πληκατίου καὶ πάσης, Ἑλλάδος πρόμαχος ἄμαχος, ἣν σκέπε καὶ φρούρει, ἐξ ἐχθρῶν ἐπεμβαινόντων, τῆ προστασίᾳ σου.

Μνησθήσομαι τοῦ ὀνόματός σου ἐν πάσῃ γενεᾷ καὶ γενεᾷ.

Χαίρει ἡ Πληκατίου πληθύς, περικυκλοῦσα τὴν ἀγίαν Εἰκόνα σου, καὶ πάσας τὰς κύκλῳ κώμας, καὶ τὰ χωρία ὁμοῦ, προσκαλεῖται Κόρη ἀνυμνήσαί σου, τὴν χάριν τὴν ἄφθονον, ἣν βλυστάνεις ἐκάστοτε, ἐπισκιάσει, Θεοτόκε τῆς δόξης σου, ἐκ τοῦ θείου σου, ἐκτυπώματος Ἄχραντε· ὅπερ καὶ λιτανεύοντες, ψυχὰς καὶ τὰ σώματα, ἀγιαζόμεθα πίστει, ἀγιασμῶ τῆς σῆς χάριτος, καὶ πάσης ἀνάγκης, ἐκλυτρούμεθα ταχέως, τῇ ἀντιλήψει σου.

Δόξα, καὶ νῦν. ᾠχος πλ. δ΄.

Θεοτόκε Αἰειάρθενε, ποία γλῶσσα ἀνυμνήσει, τὰ μεγαλεῖα τῆς δόξης σου, καὶ τὴν πρὸς ἡμᾶς σου, μητρικὴν χρηστότητα; προνοουμένη γὰρ ἡμῶν, οἷα μήτηρ κατὰ χάριν, ὡς θηλὴν δέδωκας νοητὴν, τὴν θείαν Εἰκόνα σου, ἐκτρέφουσαν ἡμᾶς, τῶν δωρεῶν σου τῷ γάλακτι· καὶ ταύτῃ δάσει παριστάμενοι, τὴν τοῦ Ἄσματος φωνὴν βοῶμέν σοι· Τί ὠραιώθη ἡ μορφή σου, ἡ καλὴ ἐν γυναιξίν! ἢ τὴν φύσιν τοῦ Ἀδάμ, τῷ σῶ ἀσπόρῳ τόκῳ καλλωπίσασα, καὶ πᾶσιν αἰτουμένη τὸ θεῖον ἔλεος.

Νῦν ἀπολύεις, τὸ τρισάγιον, καὶ τὸ Ἀπολυτίκιον.

ᾠχος α΄. Τῆς ἐρήμου πολίτης

Τὴν θείαν σου Εἰκόνα ἐν φωτὶ ἐφάνερωσας, τὴν πάλαι κεκρυμμένην ἐν τῷ δάσει Πανάχραντε καὶ ὅμοις ἀοράτῳ σου ροπῇ, ἀρδεῖσαν ἱερέως θαυμαστῶς, ὥσπερ δώρημα τῶν θείων σου οἰκτιρμῶν, τῷ Πληκατίῳ δέδωκας.

Δόξα τοῖς σοῖς χαρίσμασιν Ἄγνή, δόξα τοῖς μεγαλείοις σου, δόξα τῇ πρὸς ἡμᾶς σου Παρθένε χρηστότητι (Ἐκ τρίτου).

Ἀπόλυσις.

ΕΙΣ ΤΟΝ ΟΡΘΡΟΝ

Μετὰ τὴν α΄ Στιχολογίαν, Κάθισμα.

Ἦχος α΄. Τὸν τάφον σου Σωτήρ

Ἄ δήλοις ἐν καιροῖς, ἡ Εἰκὼν σου γραφεῖσα, ἐτέλει ἀφανῆς, κεκρυμμένη ἐν δάσει, καὶ ταύτην φανερώσασα, τοῖς τὰ δρέμματα νέμοισιν, ἡμῖν δέδωκας, διὰ πολλὴν εὐσπλαγχνίαν, ἧ προσπίπτοντες, μετ' εὐλαβείας καὶ πόδου, ὑμνοῦμέν σε Δέσποινα (Δίς).

Μετὰ τὴν β΄ Στιχολογίαν, Κάθισμα.

Ἦχος δ΄. Κατεπλάγη Ἰωσήφ

Κ ατεπλήττοντο Ἄγνή, οἱ ἀγραυλοῦντες ὁδηγοί, τῶν δρεμμάτων ὅτε φῶς, ἐν ἐπαλλήλοις ταῖς νυξίν, ἔνδον τοῦ δάσους ἑώρων Παρθενομῆτορ, καὶ σπεύσαντες τὴν σὴν, Εἰκόνα εὗραντο, αὐλῶ ἐν φωτί, πάλαι ἀστράπτουσαν· ἧς τὴν ἀγίαν γεραίροντες εὗρεσιν, ἀπὸ ψυχῆς ἐκβοῶμέν σοι· χαῖρε Παρθένε, ἡ θεῖαν χάριν, τῷ Πληκατίῳ βραβεύουσα (Δίς).

Μετὰ τὸν Πολυέλεον, Κάθισμα.**Ἦχος δ΄. Ὁ ὑψωθείς ἐν τῷ Σταυρῷ**

Ἐπὶ τῶν ὤμων αὐτομάτη ἀρδεῖσα, τοῦ ἱερέως ἢ ἀγία
Εἰκόν σου, τῇ σῆ Παρθένε εὐδοκία ἔστηκεν, ἔνθα σοι
δομήσαντες, ναὸν δεῖον ἐν τούτῳ, ταύτην ἐναπέδηκαν,
ἐν πολλῇ εὐλαβείᾳ, ἐξ ἧς πηγάζεις πᾶσιν ἀληθῶς, ἴαμα
δεῖον, ψυχῆς τε καὶ σώματος (Δίς).

Τὸ α΄ ἀντίφωνον τοῦ δ΄ ἤχου καὶ τὸ Προκείμενον.

Τὸ πρόσωπον σου λιτανεύουσιν οἱ πλούσιοι τοῦ λαοῦ.

Στίχ. Μνησθήσομαι τοῦ ὀνόματός σου...

Εὐαγγέλιον τῆς η΄ Σεπτεμβρίου.

Ὁ Ν΄. Δόξα. Ταῖς τῆς Θεοτόκου...

Καὶ νῦν. Ταῖς τῆς Θεοτόκου...

Στίχ. Ἐλέησόν με ὁ Θεὸς κατὰ τὸ μέγα ἔλεός σου...

Ἦχος πλ. β΄.

Τῶν δαυμάτων σου οἱ κρουνοί, πελαγίζοντες Κόρη,
τῆς Ἐκκλησίας τὰς ἀρούρας ἄρδουσι, πρὸς ἀληθῆ
εὐκαρπίαν· ὡς πηγὴ γὰρ τῆς ζωῆς, ἐκ θανάτου ἀμαρτίας
λυτροῦσαι, τοὺς τῇ σεπτῇ σου Εἰκόνι προστρέχοντας, καὶ
αἶνον χαριστήριον, προσάδοντας τῇ δόξῃ σου· οἷς καὶ
συμπαθῶς παρέχεις, πταισμάτων ἴλασμὸν καὶ εὐφροσύ-
νην καὶ ἔλεος.

Σῶσον ὁ Θεὸς τὸν λαόν σου...

Καὶ κανὼν οὗ ἡ ἀκροστιχίς·

«Εἰκόνα μέλπω τῆς Θεοτόκου. Γερασίμου».

ᾠδὴ α΄. Ἦχος δ΄. Ὁ Εἰρμὸς

Ανοίξω τὸ στόμα μου, καὶ πληρωθήσεται Πνεύματος, καὶ λόγον ἐρεύξομαι, τῇ βασιλίδι Μητρί, καὶ ὀφθήσομαι, φαιδρῶς πανηγυρίζων, καὶ ἄσω γηθόμενος, ταύτης τὰ θαύματα.

Εἰκόνοσ σου Ἄχραντε, τῆς Παναγίας τὴν εὐρεσιν, ὑμνῆσαι προθέμενος, ἐπιβοῶμαι θερμῶς, τὴν σὴν Δέσποινα, βοήθειαν ἐξ ὕψους, καὶ μέλπω γηθόμενος, ταύτης τὰ θαύματα.

Ιδόντες φῶς Ἄχραντε, οἱ τὰ βοσκήματα νέμοντες, καὶ σπεύσαντες εὐραντο, τὸ σὸν Ὁμοίωμα, ἔνδον κείμενον, τοῦ δάσους κεκρυμμένον, ᾧ πίστει προσπίπτοντες, χαρᾶς πληροῦμεθα.

Καλῶν ὄφθης πρόξενος, τῶν οὐρανίων τῷ τόκῳ σου, τοῖς πίστει δοξάζουσι, τὰ μεγαλεῖά σου· νυνὶ πρόξενος, χαρᾶς ἡμῖν ἐγένου, ἐκφάνσει τῆς θείας σου, Εἰκόνοσ Δέσποινα.

Οοῖκος ὁ ἔμψυχος, τοῦ Βασιλέως τῆς κτίσεως, ἡ Πάναγνος Δέσποινα, ὑμνολογεῖσθω μοι· τὴν Εἰκόνα γάρ, αὐτῆς ἐν Πληκατίῳ, ὡς δῶρον οὐράνιον, πάλαι δεδώρηται.

ᾠδή γ'. Τοὺς σοὺς ὕμνολόγους

Ναῶ σου συντρέχοντες τῷ θεῷ, ἐν ᾧ ἡ Εἰκὼν σου ἡ σεπτὴ, Παρθένε τεθησαύρισται, λαμβάνομεν ἰάματα, ἐκ ταύτης μεγαλύνοντες, τὴν πρὸς ἡμᾶς σου ἀντίληψιν.

Ἄρθεῖσα ἐπ' ὤμων ἱερέως, ἐφέρετο Κόρη θαυμαστῶς, Εἰκὼν σου ἡ ὑπέρτιμος, καὶ ἔστηκε τῇ νεύσει σου, ἔνθα ναὸν σοι ἅγιον, οἱ εὐσεβεῖς ἐδομήσαντο.

Μεγίστης ἡξίωται εὐκλείας, καὶ χάριτος Δεσποῖνα πολλῆς, τῇ ἱερᾷ Εἰκόνι σου, Πληκάτιον δόξαζον σου, τὴν σὴν Θεοχαρίτῳτε, περὶ αὐτὸ ἀγαθότητα.

Ἐλαία κατάκαρπος καδάπερ, ὁρᾶται Εἰκὼν σου ἡ σεπτὴ, ἐν τῷ ἁγίῳ οἴκῳ σου, προρρέουσα τὸ ἔλεος, τοῖς εὐσεβέσιν Ἄχραντε, τῆς θαυμαστῆς προστασίας σου.

Κάθισμα. Ἦχος δ'. Ταχὺ προκατάλαβε

Τεκοῦσα ἐν σώματι, τὸν Ποιητὴν τοῦ παντός, ἡμᾶς ἐκκαλούμενον, ἐκ τῆς ἀρχαίας ἀρᾶς, πρὸς δόξαν παλίνζων, πάντας τοὺς προσκυνοῦντας, τὴν σεπτὴν σου Εἰκόνα, λύτρωσαι Θεοτόκε, ψυχικοῦ ἐκ θανάτου, καὶ μετόχους ποίησον, ζωῆς Κόρη κρείττονος (Δίς).

ᾠδή δ'. Τὴν ἀνεξιχνίαστον

Λάμπον φῶς ἐμήνυσε τὴν σὴν Μορφὴν, πάλαι κεκρυμμένην Πανύμνητε, ἔνδον τοῦ δάσους, ἧς τὸ φῶς τὸ νοητόν, ἐλαύνει σκότος θλίψεων, καὶ χαρὰν παρέχει τοῖς δούλοις σου.

Πάθη χαλεπώτατα ἢ σὴ Εἰκών, τῇ ἐπισκιάσει σου Ἄχραντε, ἀποκαθαίρει, καὶ παρέχει τοῖς πιστοῖς, σωτήρια δωρήματα, καὶ τῶν θλιβερῶν ἀπολύτρωσιν.

᾽ὧμοις ἐπιθέντες τὴν σὴν Μορφὴν, πάλαι τῆς φορβάδος μετέφερον, ἀπὸ τοῦ δάσους, ὡς φορέα ἀγαθῶν, ἐν τῷ χωρίῳ Δέσποινα, ὕμνους εὐγνωμόνως σοι ᾄδοντες.

Τόμον σὲ προέγραψε πάλαι κοινόν, Κόρη Ησαΐας ὁ ἔνδοξος· διὸ ἐν βίβλῳ, πάντα γράψον τῆς ζωῆς, τοὺς προσκυνοῦντας Ἄχραντε, τὴν σεπτὴν καὶ θείαν εἰκόνα σου.

᾽Ὠδὴ ε΄. Ἐξέστη τὰ σύμπαντα

Ἡγίαςας Δέσποινα, καὶ θαυμαστῶς ἐδόξασας, τὴν δεδοξασμένην σου Εἰκόνα, ἐπισκιάσει τῆς θείας δόξης σου, καὶ καθαγιάσεις δι' αὐτῆς, πάντα τοὺς δοξάζοντας, τὴν σὴν δόξαν τὴν ἄρρητον.

Σωμάτων τὴν ἴασιν, καὶ τῶν ψυχῶν τὴν κάθαρσιν, καὶ ἀπαλλαγὴν πάσης ἀνάγκης, δίδου Παρθένε τῇ μητρικῇ σου χειρί, τοῖς τῆς παναγίας σου μορφῆς, τύπον τὸν ὑπέριμον, προσκυνοῦσι καὶ σέβουσι.

Θεὸν σωματώσασα, δι' ἄκραν ἀγαθότητα, λύοντα τὴν πάλαι καταδίκην, λῦσον Παρθένε τὰς τῶν παδῶν μου σειράς, καὶ μελλούσης δίκης φοβεράς, λύτρωσαι τοὺς σπεύδοντας, τῇ θερμῇ προστασίᾳ σου.

Εν σοὶ ἐπαγάλλεται, δοξάζον σου τὴν εὐνοίαν, Κόρη τὸ Πληκάτιον χωρίον· ὅτι ὡς δῶρημα τούτῳ δέδωκας, τὸ τῆς ἐμφορείας σου Ἄγνή, ἱερὸν Ἐκτύπωμα, εἰς ψυχῶν περιποίησιν.

ᾠδή στ΄. Τὴν θείαν ταύτην

Οὐκ ἴτα βοσκήματα νέμοντες, ὡς εἶδον φῶς τῷ δάσει κατέσπευσαν, καὶ εὔρον Ἄχραντε, τὴν παναγίαν Εἰκόνα σου, ἁγιασμὸν καὶ χάριν, ἡμῖν πηγάζουσαν.

Ὅμβρους τῇ γῆ Κόρη δέδωκας, καιρῷ τῆς ἀνομβρίας τοῖς σπεύσασι, ψυχῆς θερμότητι, τῇ παναγίᾳ Εἰκόνι σου· διὸ τὴν σὴν πλουσίαν, χάριν κηρύττομεν.

Καταφυγὴ καὶ βοήθεια, αἶψι ἐν εὐκαιρίαις καὶ θλίψεσιν, ἔσο δεόμεθα, τῷ Πληκατίῳ καὶ ἅπασι, τοῖς κύκλωθεν χωρίοις, καὶ κώμαις Δέσποινα.

Κοντάκιον. Ἦχος πλ. δ΄. Τῇ ὑπερμάχῳ

Τῇ παναγίᾳ σου Εἰκόνι καταφεύγοντες
 Πάσης ἀνάγκης ἐκλυτρούμεθα καὶ θλίψεως
 Τὰ πολλά σου μεγαλεῖα Κόρη ὑμνοῦντες.
 Ἀλλὰ δίδου Πληκατίῳ χάριν ἄνωθεν
 Ἀφορῶντι πρὸς τὴν θείαν σου ἀντίληψιν
 Καὶ βοῶντι σοι, χαῖρε πάντων βοήθεια.

Ὁ Οἶκος

Ἄχραντε Θεοτόκε, προστασία τοῦ κόσμου, καὶ πάντων πρὸς Θεὸν μεσιτεία, τοῖς τῇ Εἰκόνι σου τῇ σεπτῇ,

προσερχομένοις δίδου τὰ αἰτήματα, φῶς καὶ εἰρήνην ἄνωθεν, βραβεύουσα τοῖς ἐκβοῶσι·

χαῖρε Παρθένε Μῆτερ Κυρίου
 χαῖρε λυχνία φωτὸς αὐλοῦ
 χαῖρε τὸν Σωτῆρα ἀφράστως κυήσασα
 χαῖρε τὰς ὠδίνας τῆς Εὐας ἢ λύσασα
 χαῖρε πᾶσιν ἢ παρέχουσα ἰλασμὸν ἁμαρτιῶν
 χαῖρε σκότος ἢ σκεδάζουσα πόνων καὶ παθῶν πικρῶν
 χαῖρε παραμυθία τῶν ἐν θλίψεσιν ὄντων
 χαῖρε ἢ θεραπεία τῶν ποικίλως πασχόντων
 χαῖρε Θεοῦ καθέδρα πυρίμορφος
 χαῖρε πιστῶν λιμὴν ὁ ἀχείμαστις
 χαῖρε δι' ἧς τὸ Πληκατίον χαίρει
 χαῖρε πρὸς ἣν πᾶς πιστὸς καταφεύγει
 χαῖρε πάντων βοήθεια.

Συναξάριον

Τῆς 10^{ῆς} τοῦ αὐτοῦ μηνός, Σύναξιν ἐκτελοῦμεν καὶ ἑορτήν ἐτήσιον εἰς τιμὴν καὶ δόξαν τῆς Ὑπεραγίας Δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου καὶ Ἀειπαρθένου Μαρίας, ἧς ἢ θαυματουργὸς Εἰκὼν εὔρηται ἐν τῷ χωρίῳ Πληκατίῳ τῆς Κονίτισης.

Στίχ. Θαύμασι δεδόξασται Εἰκὼν ἢ θεία

Ἐν Πληκατίῳ τῆς Ἁγνῆς Θεοτόκου.

Δεκάτη ἕκτη Εἰκόνοσ κυδαίνω κλέος Μητρὸς Θεοῦ.

Αὕτη ἢ θαυματουργὸς εἰκὼν τῆς Θεοτόκου εὔρηται ἐν τῷ χωρίῳ Πληκατίῳ, κειμένῳ ἐγγὺς τῆς ἐν Ἡπείρῳ

Κονίτσης, ἥτις ἀδήλοις χρόνοις πάλαι ἐγκέκρυπται ἐν τῷ ἐκεῖ που εὐρισκομένῳ δάσει, φανερωθεῖσα δὲ οὕτω.

Πρὸ διακοσίων ὡς ἔγγιστα ἐνιαυτῶν κάτοικοι τοῦ προρρηθέντος χωρίου νέμοντες τὰ ἑαυτῶν πρόβατα ἐντινι δασώδει περιοχῇ, ἧς ἡ κλήσις «Πεστιλέπη», κατὰ μεσημβρίαν τοῦ χωρίου «Ἄετομηλίτσης», ὅπερ τὸ πάλαι «Δέντσικον» ἐκέκλητο, ἑώρων ἐπαλλήλοις νυξὶ τῷ ἔναντι δάσει φῶς λάμπον, οὗ ἡ ὄρασις δέει πολλῶ τούτους συνέχεεν, ὑποτοπάζοντας κακοποιοὺς τινὰς ἐκεῖ ἐμφωλαθεῖν. Ἀναδαρρήσαντες δὲ τῇ συνεχεῖ καὶ σταθηρᾷ τοῦ φωτὸς ἐποψία, ἔσπευδον ἰδεῖν τὸ γεγονός, ἀλλ' οὐδὲν σημεῖον ἀνεύρισκον, ἐπὶ τινὰς ἡμέρας τοῦτο ποιοῦντες.

Ἀπορία δὲ συσχεθέντες περὶ τοῦ ὀρωμένου φωτός, ἐβουλεύσαντο δεῖναι ἐκεῖσαι ράβδον ποιμενικὴν ἐν πριόπτῳ, ὀρᾶσθαι ταύτην μακρόθεν, ἔνθα ὑπενόουν ἦν ἡ τοῦ φωτὸς θεά, δι' οὗ τῇ ἐπομένῃ νυκτὶ γνωστὸς γέγονεν αὐτοῖς ὁ τόπος τοῦ φαινομένου. Πρωΐας δὲ γενομένης ἔδραμον σπουδῇ ἐν ᾧ σημείῳ ἐσκόπουν, καὶ ἐπιμελῶς ἀνερευνήσαντες, ἀνεῦρον τὴν ἀγίαν τῆς Θεοτόκου Εἰκόνα ἐντὸς κέδρου τινὸς ἰσταμένην. Ἐπὶ τούτῳ χαρᾶς ἀφάτου πλησθέντες καὶ εὐλαβῶς προσκυνήσαντες ἔλαβον αὐτὴν ὡς ὄντως πολύτιμον θησαυρόν, καὶ ἐν ἑαυτῶν καταυλισμῷ ἐκομίσαντο. Ἐνθενδὶ ἐπὶ τινος ἰσχυροτάτης φορβάδος ἐπιθέσαντες ὡς φόρτον ἱερόν, τῷ Πληκατίῳ μετενεγκεῖν ἔσπευδον. Φάσις δὲ περὶ τούτου ἐγεγόνει τοῖς κατοίκοις, οἵτινες ἐξελθόντες λαμπαδηφοροῦντες σὺν ἱερεῦσι περιβεβλημένοι τὰς ἑαυτῶν στολάς, ὑπήντησαν τῇ ἀγίᾳ εἰκόνι τῷ ἔναντι βουνῷ «Παλέσι», καὶ

ἄδοντες καὶ ψάλλοντες μετεκόμισαν καὶ ἔθεντο ἐν τῷ τοῦ Ἀθανασίου ναῷ.

Οὐκ εὐαρίθμων δὲ παρελθουσῶν ἡμερῶν, ἡνίκα κατὰ πρωΐαν καὶ ἑσπέραν ἀπήρχετο ὁ ἱερεὺς τῷ ναῷ, ἀνενεγκεῖν τῷ Κυρίῳ τὰς ἑωθινὰς καὶ ἑσπερινὰς εὐχάς, εὗρισκε τὴν εἰκόνα πρὸς τῇ θύρα τοῦ ναοῦ, ἣν καὶ εὐλαβῶς ἐναπετίθετο τῇ προτέρᾳ θέσει. Καὶ τινὰ Κυριακὴν, πέρασ λαβούσης τῆς θείας ἱερουργίας, αὐτομάτῃ ἀρθεῖσα ἐπεκάθησεν ἐπὶ τοῦ ὤμου τοῦ ἱερέως, ὅστις, τῇ προϊούσῃ ἐξ αὐτῆς χάριτι καὶ ἐνεργείᾳ, ἀγόμενος καὶ ὑπὸ παντὸς τοῦ λαοῦ ἀκολουθούμενος, ἦλθεν ἐν τῷ μέσῳ τοῦ χωρίου, καὶ ἔστη ἐνθα τανῦν ἴδρυται ὁ ναός, ἐν ᾧ ἡ εἰκὼν. Ὡδε ἐωρῶντο ἐρείπια ἀρχαίου ναοῦ, πηγὴ ὕδατος, (ἣτις ἤδη μεγάλη βρύσις ὠνόμασται), πλεῖσται βάτοι καὶ ἰτέαι. Ἐνταῦθα γενομένη ἡ εἰκὼν, ἦρθη ἀπὸ τοῦ ὤμου τοῦ ἱερέως, καὶ ἔστη ἐπὶ τῶν βάτων, οἷονεὶ δηλοποιοῦσα ὅτι δεῖ ὧδε δομηθῆναι ναὸς πρὸς ἑαυτῆς κατοίκησιν. Καὶ αὐθις ἐκ τῶν βάτων ἀρθεῖσα ἔστη ἐπὶ τοῦ ὤμου τοῦ ἱερέως ὡς καὶ πρὶν, ὅστις ἦρξατο πορείας σὺν παντὶ τῷ λαῷ, ἄχρις οὗ ἔστη ὁ τῶν τῆς Θεομήτορος γενεθλίων ναῖσκος, κοινῶς «Παναγιοποῦλα» λεγόμενος. Καὶ ὧδε ἐκ τῶν ὤμων τοῦ ἱερέως ἔστη ἐπὶ τινος πέτρας, ἐξ ἧς ἐπικαθήσασα καὶ αὐθις, τῷ ἰδίῳ τρόπῳ, ἐπὶ τοῦ ἱερέως, ἐπανῆξαν ὁμοῦ, τοῦ ἱερέως φέροντος τὴν εἰκόνα ἐπὶ τοῦ ὤμου, αὐτομάτως ἰσταμένην, εἰς τὸν ναὸν τοῦ ἀγίου Ἀθανασίου, ἐξ οὗ ἦρξαντο τῆς πορείας.

Ἐν ἔτει δὲ ,αψοε´ (1775) οἱ τοῦ χωρίου κάτοικοι ἐδομήσαντο τὸν ἐπ´ ὀνόματι τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου

ναόν, κατὰ τὴν αὐτῆς εὐδοκίαν, μετὰ πολλοῦ ζήλου καὶ εὐλαβείας, ἔνθα καὶ τεθησαύριστα ἡ ἅγια εἰκὼν, ὡς καὶ τὸν ναῖσκον τῶν γενεθλίων αὐτῆς, ὡς αὕτη παραδόξως ὑπέδειξε.

Ἐσχάτως ἐν ἔτεσιν ,ααμθ' - ,αανα' (1949-1951) ἴδρυνται περικαλλῆς ἐκ βάθρων ναός, ἀρωγῇ καὶ συνεισφορᾷ τῶν τε ἀξιωματικῶν καὶ ὀπλιτῶν τῆς ὀγδότης μεραρχίας, εἰς αἶδιον μνήμην τῆς παρὰ τῆς Θεοτόκου βοηθείας, δι' ἧς λαμπρὰν ἤραντο νίκην ἐν τῇ τοῦ Γράμμου περιοχῇ, καταγωνισάμενοι τοὺς τῶν αἱμάτων ἄνδρας «Συμμορίτας», δηψάντες καὶ ληϊσαμένους τὰ ἐγγὺς χωρία, καὶ πλείστους τῶν κατοίκων εἰς χώρας μακρὰν (κοινῶς τοῦ «Παραπετάσματος» λεγομένης) αἰχμαλώτους ἀπαγαγόντας. Τῷ ἱερῷ τούτῳ ἔργῳ συνέδραμε καὶ ἡ ἐν Ἰωαννίνοις μεραρχία.

Πλεῖστα δὲ θαύματα ἐνήργησε πάλαι, καὶ οὐ παύεται καὶ νῦν ἐνεργοῦσα ἡ θαυματουργὸς αὕτη εἰκὼν, ἀσθενεῖς θεραπεύουσα, κινδυνεύοντας σώζουσα, καὶ πᾶσι τὰ πρὸς σωτηρίαν αἰτήματα παρέχουσα, τοῖς εὐλαβῶς προσερχομένοις· καὶ ἀνομβρίας ἔλυσε, καὶ στειρευούσῃ γυναικὶ τέκνον δέδωκε, καὶ πᾶσι καθ' ἐκάστην βοηθεῖ τοῖς ἐπικαλουμένοις τὸ ἅγιον τῆς Θεοτόκου ὄνομα. Τῇ δεκάτῃ δὲ καὶ ἕκτῃ τοῦ μηνὸς Φεβρουαρίου, ἐν ἧ' πάνδημος τελεῖται ἑορτὴ καὶ πανήγυρις εἰς δόξαν τῶν πολλῶν αὐτῆς θαυμασιῶν καὶ ἀντιλήψεων, πανοικεῖ συρρέουν τῷ Πληκατίῳ τὰ κύκλῳ καὶ ἐγγὺς χωρία, ἄδοντες καὶ ψάλλοντες τῇ Παντοβασίλισσῃ Θεοτόκῳ ἐν πολλῇ εὐγνωμοσύνῃ χαριστηρίους ὕμνους καὶ ᾠδὰς.

Ταῖς τῆς Παναχράντου σου Μητρὸς πρεσβείαις
Χριστὲ ὁ Θεὸς ἐλέησον καὶ σῶσον ἡμᾶς. Ἀμήν.

ᾠδὴ ζ'. Οὐκ ἐλάτρευσαν

Ο συνάναρχος, Πατρί τε καὶ τῷ Πνεύματι, Λόγος καὶ
σύνδρομος ἐκ τῶν σῶν, σεσάρκωται Δέσποινα, καὶ
ἐθεούργησε, τοὺς δοξάζοντας, τὸ ὑπὲρ νοῦν μυστήριον,
τῆς ἀφράστου σου λοχείας.

Υμνοῖς μέλομεν, Πληκατιῶται Ἄχραντε, χάριν τὴν
ἄφθονον, ἣν εὐδοκία τῇ σῇ, Εἰκῶν σου ἡ πάντιμος,
βλύζει ἐκάστοτε, καὶ βοῶμέν σοι· χαῖρε ἡμῶν βοήθεια,
καὶ προσφύγιον καὶ σκέπη.

Γεωργήσασα, ἀγεωργήτως Ἄχραντε, ζωῆς τὸν αἴτιον,
ζωοποιοῦντα ἡμᾶς, ζωῆς ξύλον ἔδειξας, τὸ σὸν Ἐκτύ-
πωμα, ἐξαιρουμένον, ἡμᾶς παθῶν νεκρώσεως, ζωηφόρῳ
ἐνεργείᾳ.

Ενδον ἔκειτο, τοῦ δάσους πᾶσιν ἄγνωστος, πλείστοις
ἐν ἔτεσιν, ἡ σῇ ἁγία Εἰκῶν, καὶ ταύτην ἐξέφηνας,
ἡμῖν, δι' ἔλεος, ὡς ἠθέλησας, Παρθενομητορ Ἄχραντε·
διά τοῦτό σε ὑμνοῦμεν.

ᾠδὴ η'. Παῖδας εὐαγεῖς

Ρῶσιν καὶ χαρὰν καὶ εὐφροσύνην, καὶ λύσιν δυσχερειῶν
καὶ πάσης θλίψεως, εὐπραγίαν ἅπασαν, καὶ ζωῆς
βελτίωσιν, ἡ χάρις Κόρη δίδωσιν ἣτις προέρχεται, αἰεὶ ἐκ

τῆς σεπτῆς σου Εἰκόνοσ· ὄθεν ὡς πηγὴν σε, θαυμάτων ἀνυμνοῦμεν.

Ἄπασα περίοικος προστρέχει, Παρθένε ἡ Πληκατίου τῇ Εἰκόνι σου, καὶ πιστῶς προσπίπτουσα, εὐχαρίστῳ στόματι, κηρύττει σου τὰ θαύματα καὶ τὴν βοήθειαν, ἣν δίδως καθ' ἐκάστην τοῖς πόθῳ, Κόρη ἐκζητοῦσι, τὴν θεῖαν ἀρωγὴν σου.

Στῆσον τῶν παδῶν τὰς καταγίδας, Παρθένε τὰς ἀπειλούσας ἡμῖν ὄλεθρον, καὶ εἰρήνην βράβευε, καὶ γαλήνην ἄνωθεν, τοῖς πόθῳ καταφεύγουσιν ὑπὸ τὴν σκέπην σου, σκανδάλων καταπαύουσα ρύμην, καὶ πταισμάτων λύσιν, ἡμῖν ἐξαιτουμένη.

Ἰδε ἰλαρῶς τοὺς παρεστῶτας, ἐν πίστει τῇ σῇ Εἰκόνι Παναμώμητε, καὶ χορήγει ἅπασιν, αἰτημάτων πληρωσιν, καὶ σωτηρίαν Ἄχραντε ψυχῆς καὶ σώματος· ὡς Μήτηρ γὰρ τοῦ πάντων Δεσπότη, ἐν παντὶ ἰσχύεις, καὶ σώσεις ἐκ κινδύνων.

ᾠδὴ θ'. Ἄπας γηγενῆς

Μνήμην ἱεράν, τῆς θείας εὐρέσεως τελοῦντες Ἄχραντε, τῆς σεπτῆς Εἰκόνοσ σου, τὴν πρὸς ἡμᾶς σου πολλὴν χρηστότητα, διὰ παντὸς κηρύττομεν καὶ μεγαλύνομεν· ὅτι ταύτην, ἡμῖν ἐφανέρωσας, ἐν φωτὶ ὡς θεσαύρισμα ἔνθεον.

Ὁ ρεξον ἡμῖν, βοήθειαν ἄνωθεν καιρῶ τῶν θλίψεων, Κόρη Παντευλόγητε, τοῖς τῇ σεπτῇ σου Εἰκόνι πάντοτε, μετ' εὐλαβείας σπεύδουσι καὶ ἐκβοῶσί σοι· χαῖρε πάντων, ταχινὴ ἀντίληψις, Θεοτόκε Ἄγνη Ἀειπάρθενε.

Υ δωρ τῆς ζωῆς, τῷ κόσμῳ ἐπήγασας Χριστὸν κυήσασα, νῦν δὲ ἡμῖν ὄμβρησον, οἷα νεφέλη Παρθένη ἔμψυχος, δρόσον τὴν ζωοπάροχον χαρᾶς τῆς κρείττονος, τοῖς ἐν πίστει, τὴν σεπτὴν Εἰκόνα σου, προσκυνοῦσι καὶ σέβουσιν Ἄχραντε.

Υ ψωσον κάμοῦ, καὶ νοῦν καὶ διάνοιαν πρὸς δεῖον ἔρωτα, Κόρη τοῦ ὑμνήσαντος, ἀνάγνω στόματι τῆς Εἰκόνοσ σου, τὴν χάριν καὶ τὰ θαύματα καὶ φῶς μοι παρέχε, τῇ καρδίᾳ, ὡς ἂν ἀποκρούωμαι, τοῦ ἐχθροῦ τὰ ζοφώδη νοήματα.

Ἐξαποστειλάριον. Γυναῖκες ἀκουτίσθητε

Ὁ φῶς τὸ ὑπερούσιον, Χριστὸν σαρκὶ κυήσασα, φωτὶ αὐτῷ Παρθένε, τὴν σὴν ἐκφαίνεις Εἰκόνα, ἐγκεκρυμμένην πρότερον, τῷ δάσει πλείστοις ἔτεσιν· ἢ εὐλαβῶς προσπίπτοντες, χαριστηρίους σοι αἴνους προσάδομεν Θεοτόκε.

Ἔτερον. Ὁ οὐρανὸν τοῖς ἄστροις

Ἐ π' ὧμων πάλαι ἀρδεῖσα, ἐν ἀοράτῳ δυνάμει, τοῦ ἱερέως Παρθένε, ἡ φωτοφόρος Εἰκὼν σου, ὑπέφηνε τὴν σὴν χάριν, ἣν ἡμῖν δέδωκας Κόρη.

Εἰς τοὺς Αἴνους

Ἰστῶμεν στίχους δ' καὶ ψάλλομεν τὰ ἐξῆς Προσόμοια.

Ἦχος α'. Τῶν οὐρανίων ταγμάτων

Τήν φωτοφόρον νεφέλην τοῦ αἰδίου φωτός, τὴν Κεχαριτωμένην, Θεοτόκον Μαρίαν, τὴν τέξασαν τῷ κόσμῳ Χριστὸν τὸν Θεὸν, κατὰ χρέος ὑμνήσωμεν· ὅτι λυτροῦται κινδύνων καὶ πειρασμῶν, τοὺς τῇ σκέπῃ αὐτῆς σπεύδοντας.

Ἐνδον τοῦ δάσους Παρθένε πάλαι ἐγκέκρυπται, Εἰκὼν σου ἡ ἁγία, ἣν φωτὶ ἐπαλλήλω, ἡμῶν προμηθευμένη ὡς ἀληθῶς, τοῖς ποιμέσιν ὑπέδειξας ἣν προσκυνοῦντες λαμβάνομεν ἐξ αὐτῆς, τῆς εὐνοίας σου τὰς χάριτας.

Δυτοκινήτως ἐπ' ὧμων ἤγετο Πάναγνε, τοῦ θείου ἱερέως, ἡ ἁγία Εἰκὼν σου, καὶ ἔστη παραδόξως ἔνθα ναόν, ἱερόν σοι ἐδείμαντο· ὡς θαυμαστή σου Παρθένε περὶ ἡμᾶς, ἡ χρηστότης καὶ προμήθεια.

Τοῦ Πληκατίου ἡ κόμη χαίρει καὶ γάνυται, τῇ θείᾳ σου Εἰκόνι, καυχωμένη Παρθένε, καὶ ἄγει πανευφρόσυνον ἑορτήν, τὴν σὴν χάριν κηρύττουσα, ἣν ἐκ παντοίων διάσωζε πειρασμῶν, τῇ ὀξείᾳ ἀντιλήψει σου.

Δόξα, καὶ νῦν. Ἦχος πλ. α'.

Ἔως μανναδόχον στάμνον νοητήν, τῆς σῆς ἐμφερείας τὸν τύπον, ἐδωρήσω Παρθένε, τῷ πιστῷ λαῷ σου· ἀδήλως γὰρ κεκρυμμένην, παραδόξως δηλοποιεῖς, καὶ δι'

αὐτῆς ἡμῖν παρέχεις, μάννα δωρεῶν, καὶ γλυκασμὸν ζωῆς αἰδίου· ἢ ὡς ἱλαστήριον δεῖον, προσερχόμενοι πιστῶς, ἱλασμὸν κοιζόμεθα, καὶ παθῶν θεραπέιαν, καὶ ἀπαρχὴν κρείττονος ζωῆς. Ἄλλ' ὦ Πανύμνητε Δέσποινα, μὴ παύση πρεσβεύουσα, σῶζεσθαι τὴν κληρονομίαν σου.

Δοξολογία μεγάλη καὶ ἀπόλυσις

ΕΙΣ ΤΗΝ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΝ

Τὰ τυπικὰ, οἱ Μακαρισμοί, καὶ ἐκ τοῦ κανόνος τῆς Θεοτόκου ἡ γ' καὶ στ' ᾠδή.

Ἀπόστολον καὶ Εὐαγγέλιον ζῆτει τῇ κα' Νοεμβρίου.

Κοινωνικόν

Τὸ πρόσωπόν σου λιτανεύουσιν οἱ πλούσιοι τοῦ λαοῦ, Ἀλληλούϊα.

Μεγαλυνάριον

Χαίρει τὸ Πληκάτιον εὐσεβῶς, κατέχον ἐν κόλποις, τὴν Εἰκόνα σου τὴν σεπτὴν, ἣν φωτὶ τὸ πάλαι, ἐξέφηνας ποιμέσι, Παρθένε Θεοτόκε, ἡμῶν βοήθεια.

Δίστιχον

Θεοτόκε δώρησαι παθῶν τὴν λύσιν
Γερασίμῳ μέλψαντι τὴν σὴν Εἰκόνα.

θ'

ΚΑΝΩΝ ΠΑΡΑΚΛΗΤΙΚΟΣ
ΕΙΣ ΤΗΝ ΕΝ ΠΛΗΚΑΤΙΩ ΚΟΝΙΤΣΗΣ
ΘΑΥΜΑΤΟΥΡΓΟΝ ΕΙΚΟΝΑ
ΤΗΣ ΥΠΕΡΑΓΙΑΣ ΔΕΣΠΟΙΝΗΣ
ΗΜΩΝ ΘΕΟΤΟΚΟΥ
ΚΑΙ ΔΕΙΠΑΡΘΕΝΟΥ ΜΑΡΙΑΣ

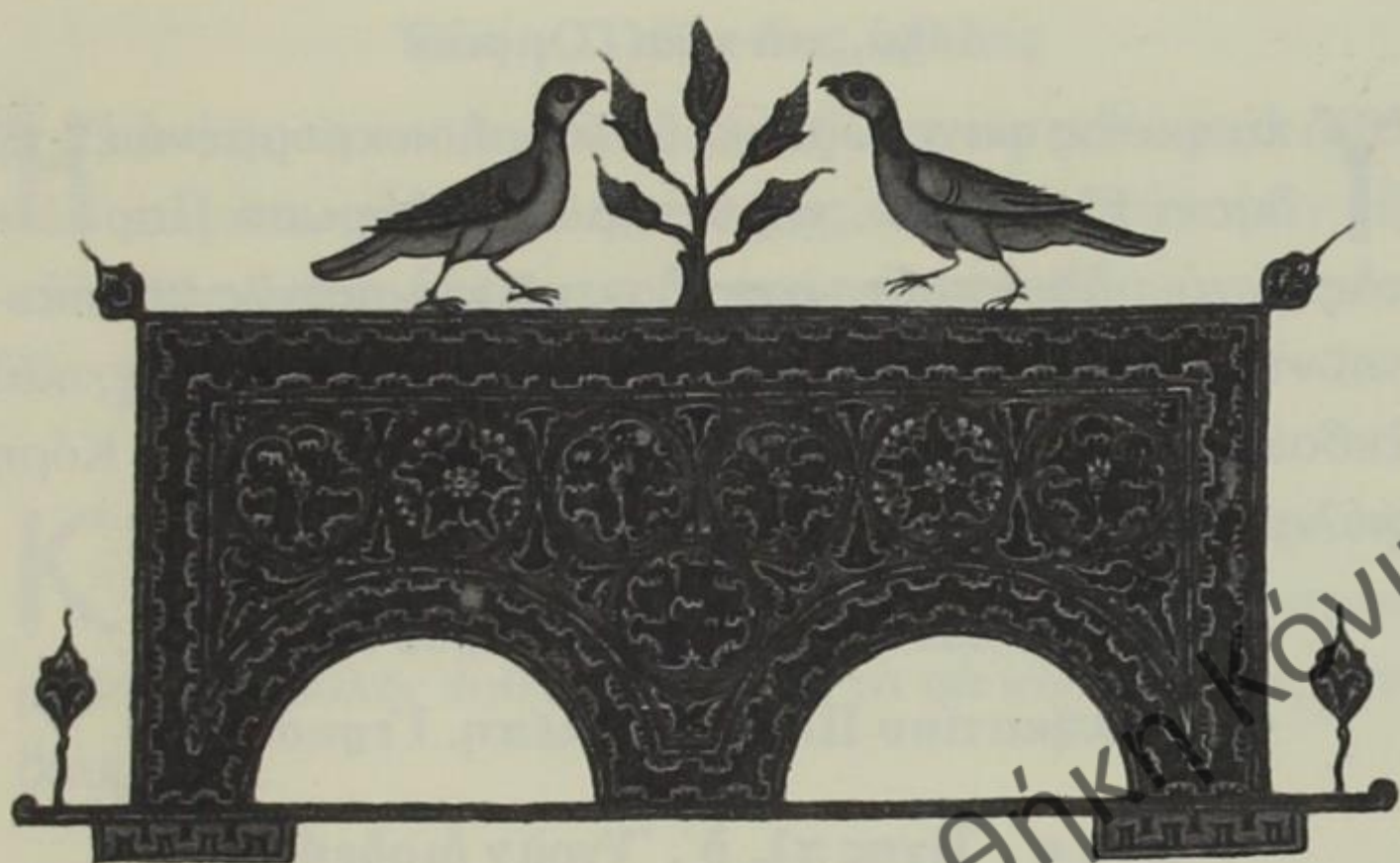
ὑπό

ΓΕΡΑΣΙΜΟΥ ΜΟΝΑΧΟΥ ΜΙΚΡΑΓΙΑΝΝΑΝΙΤΟΥ
Ὑμνογράφου τῆς Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας

Επιμέλεια Κεντρική Βιβλιοθήκη Κόνιτσα

Κανὼν παρακλητικὸς εἰς τὴν ἐν Πληκατίῳ Κο-
νίτσης Θαυματουργὸν Εἰκόνα τῆς Ὑπεραγίας
Δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου καὶ Ἀειπαρθένου
Μαρίας.

Ποίημα Γερασίμου Μοναχοῦ Μικραγιαννανίτου.

Εὐλογήσαντος τοῦ Ἱερέως, τό Κύριε εἰσάκουσον, μεθ' ὃ τὸ
Θεὸς Κύριος ὡς συνήθως καὶ τὰ ἐξῆς:

ᾠχος δ'. Ὁ ὑψωθεὶς ἐν τῷ Σταυρῷ

Τῆς Θεοτόκου τῇ ἀγία Εἰκόνι, οἱ Πληκατίου εὐσεβεῖς
μετὰ πόθου, προσπέσωμεν κραυγάζοντες ἐκ βάθους
ψυχῆς· δίδου ἡμῖν Ἄχραντε, φωτισμὸν καὶ εἰρήνην, ὑγείαν
τε καὶ λύτρωσιν, ἐκ παδῶν ἀκαθάρτων· σὺ γὰρ τῆς κώμης
ταύτης ἀρωγός, καὶ ἐν κινδύνοις, ἐτοίμη βοήθεια.

Δόξα, καὶ νῦν. Ὅμοιον

Υπὸ φωτὸς φανερωθεῖσα αὐλου, ἡ κεκρυμμένη ἐν τῷ δάσει Εἰκὼν σου, χαρᾶς ἡμῶν ἐπλήρωσε Παρθένε τὰς ψυχὰς· ὅθεν ταύτη σπεύδοντες, καὶ πιστῶς προσκυνοῦντες, καθαγιαζόμεθα, καὶ ψυχὰς καὶ καρδίας, καὶ ἐκβοῶμεν πόθῳ σοι Ἀγνή· ἐκ πάσης βλάβης, ἡμᾶς Κόρη φύλαττε.

Ὁ Ν' καὶ ὁ κανὼν οὗ ἢ ἀκροστιχίς

«Σὺ Πληκατίου Παρθένε σκέπη. Περαισίμου»

Ὠδὴ α'. Ἦχος πλ. δ'. Ὑμῶν διοδεύσας

Σύ εἶ Πληκατίου καταφυγή, κεχαριτωμένη, Πανευλόγητε Μαριάμ· διὸ τῆς ἁγίας σου Εἰκόνι, μετ' εὐλαβείας Παρθένε προσπίπτομεν.

Υπόθεν ἐπιδλεψον συμπαθῶς, ταύτη σου τῆς κόμης, προσιούση πίστει θερμῆ, τῆς σῆς προστασίας Θεοτόκε, καὶ ἀποπλήρου αὐτῆς τὰ αἰτήματα.

Πηγὴν οἰκτιρμῶν σου τῶν δαψιλῶν, δέδωκας Παρθένε, τὴν Εἰκόνα σου τὴν σεπτὴν, τοῖς ἐν Πληκατίῳ ἀνυμνοῦσι, τὴν πρὸς ἡμᾶς σου πολλὴν ἀγαδότητα.

Λυχνία καθάπερ φωτοειδής, αἰεὶ ἀπαστράπτει, τὰς αὐλους σου δωρεάς, ἡ δεῖα Εἰκὼν σου Θεοτόκε, τοῖς πρὸς τὴν σὴν ἀφορῶσι χρηστότητα.

Ὦδὴ γ'. Οὐρανίας ἀψίδος

Ἡ τὸ φῶς τετοκυῖα, τὸ τῆς ζωῆς Ἄχραντε, ἐν φωτὶ αὐλῶ ποιμέσι, τὴν σὴν ὑπέδειξας, Εἰκόνα πάντιμον, ἣν εὐλαβῶς προσκυνοῦντες, χάριν κοιμιζόμεθα, καὶ δεῖον ἔλεος.

Κ αταφύγιον μέγα, καὶ ἀσφαλὲς στήριγμα, τὴν σὴν παναγίαν Εἰκόνα, Παρθένε ἔχοντες, πάσης λυτρούμεθα, ἐπιβουλῆς τοῦ Βελίαρ, καὶ τὰ σὰ κηρύττομεν, ξένα θαυμάσια.

Ἀ πὸ πάσης ἀνάγκης, καὶ πειρασμῶν λύτρωσαι, καὶ ἐπηρειῶν ὀλεθρίων, τοῦ παναλάστορος, τοὺς καταφεύγοντας, τῇ κραταιᾷ σου πρεσβείᾳ καὶ σὲ μεγαλύνοντας Παρθένε Ἄχραντε.

Τ ὄν Σωτήρα τῶν ὅλων, ὑπερφυῶς τέξασα, σῶζε ἐκ ποικίλων σκανδάλων, καὶ περιστάσεων, Παρθένε Ἄχραντε, τοὺς τῇ σεπτῇ σου Εἰκόνι, πίστει καταφεύγοντας, καὶ σὲ δοξάζοντας.

Δ ιάσωσον πάσης ἀνάγκης Πανύμνητε Θεοτόκε, τοὺς τιμῶντας πανευλαβῶς τὴν Εἰκόνα σου, ἣν ἐφανέρωσας πάλαι τοῖς σοῖς ἰκέταις.

Ἐπίβλεψον ἐν εὐμενεΐα...

Αἴτησις καὶ Κάθισμα

Ἦχος β΄. Πρεβεία θεορμή

Ὡς Μήτηρ Χριστοῦ, τὸν σὸν Υἱὸν καὶ Κύριον, δυσώπει αἰεὶ, διδόναι ἡμῖν ἄφεσιν, ὧν πάντοτε ἠμάρτομεν, καὶ ἐκ πάσης λυτροῦσθαι κακώσεως, καὶ τῶν ἐν βίῳ πολλῶν πειρασμῶν, Παρθένε ἡμᾶς τοὺς σὲ δοξάζοντας.

ᾠδὴ δ΄. Εἰσακήκοα Κύριε

Ἰσχυρὰν προστασίαν σε, ἔχοντες λυτρούμεθα πάσης θλίψεως, Θεοτόκε Ἀειπάρθενε, ἀνυμνολογοῦντες τὰ σὰ θαύματα.

Οί τῇ θείᾳ Εἰκόνι σου, πίστει προσιόντες χαρᾶς πληρούμεθα, καὶ βελῶν τῶν τοῦ ἀλάστορος, ἄτρωτοι Παρθένε διαμένομεν.

Υψηλὸς θρόνος πέφηνας, τοῦ ἐκ τῶν αἱμάτων σου ἀνατείλαντος· διὸ ὕψωσον Πανάμωμε, πρὸς ἀγάπην θείαν τὰς ψυχὰς ἡμῶν.

Πληκατίου οἱ κάτοικοι, τῇ σῇ παναγία Εἰκόνι γάνυνται, καὶ ὠδὰς χαριστηρίους σοι, Κόρη εὐγνωμόνως ἀναμέλπουσι.

ᾠδὴ ε΄. Φώτισον ἡμᾶς

Ἄνωθεν ἡμῖν, δίδου Κόρη θεῖον ἔλεος, καὶ κατάβαλε ἐχθρὸν τὸν δυσμενῆ, τὸν ζητοῦντα τὴν ἡμῶν αἰεὶ ἀπώλειαν.

Ρύπων ψυχικῶν, ἡμᾶς κάδαρον Πανάμωμε, καὶ θερά-
πευσον σωμάτων τὰς πληγὰς, τῶν ἐν πίστει προσιό-
ντων τῇ Εἰκόνι σου.

Θάυμασι πολλοῖς, ἔδοξάσθη τῇ σῆ χάριτι, ἡ ἀγία σου
Εἰκὼν καὶ θαυμαστή, Θεοτόκε Πληκατίου καταφύ-
γιον.

Ἐδειξας ἡμῖν, ἐν φωτὶ πάλαι Πανάμωμε, ἐν τῷ ἄλσει
τὴν ἀγίαν σου Μορφήν, ἣν ποιμένων εὐλαβεῖς χεῖρες
ἀνεῖλοντο.

Ἦδη στ΄. Τὴν δέησιν

Ναῶ σου, τῷ ἱερῷ προσιόντες, ἔνθα ἴδρυται ἡ θεία
Εἰκὼν σου, τοῦ Πληκατίου οἱ κάτοικοι Κόρη, ἀγια-
σμοῦ δωρεᾶς κομιζόμεθα, καὶ τῶν ἐν βίῳ δυσχερῶν, συ-
μπτωμάτων ταχέως λυτρούμεθα.

Ἐπὶ ὧμων, τοῦ εὐλαβοῦς ἱερέως, ἀοράτῳ σου ροπῇ
ἐκινεῖτο, ἡ θαυμαστή σου Εἰκὼν Θεοτόκε· ὅθεν ἡμᾶς
κινημάτων τοῦ ὄφους, τῶν φερομένων καθ' ἡμῶν, ἀκι-
νήτῳ σου χάριτι φύλαττε.

Σταλάζει, ὡς γλυκασμὸν ψυχοτρόφον, μυστικῶς ἡ πα-
ναγία Εἰκὼν σου, τῇ ἐπομβρία τῆς σῆς προμηθείας,
τῶν δωρεῶν σου τὴν χάριν τὴν ἄφθονον, καὶ τὴν πικρίαν
τῶν παθῶν, ἐξ ἡμῶν ἀπελαύνει Πανάχραντε.

Κατεῖδον, φῶς ἐπαλλήλως τῷ δάσει, οἱ ποιμαίνοντες τὰ θρέμματα Κόρη, καὶ τὴν σεπτὴν σου εὐρόντες Εἰκόνα, τῷ Πληκατίῳ αὐτὴν μετεκόμισαν, ὡς θησαυρὸν παναληθῆ, τῆς πολλῆς πρὸς ἡμᾶς σου χρηστότητος.

Διάσωσον πάσης ἀνάγκης Πανύμνητε Θεοτόκε, τοὺς τιμῶντας πανευλαβῶς τὴν Εἰκόνα σου, ἣν ἐφανέρωσας πάλαι τοῖς σοῖς ἰκέταις.

Ἄχραντε ἢ διὰ λόγου...

Αἴτησις καὶ τὸ Κοντάκιον.

Ἦχος β'. Τοῖς τῶν αἱμάτων σου

Τοῦ Πληκατίου ἡ κόμη εὐφραίνεται, ὡς θησαυρὸν πολυτίμητον ἔχουσα, τὴν θείαν Παρθένε Εἰκόνα σου, καὶ προσκυνοῦντες αὐτὴν ἐκβοῶμεν σοι· Σὺ εἶ ἡμῶν Δέσποινα στήριγμα.

Προκείμενον

Μνησθήσομαι τοῦ ὀνόματός σου ἐν πάσῃ γενεᾷ καὶ γενεᾷ.

Στίχ. Τὸ πρόσωπόν σου λιτανεύσουσιν...

Εὐαγγέλιον κατὰ Λουκᾶν.

Ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις, ἀναστᾶσα Μαριάμ, ἐπορεύθη εἰς τὴν ὄρεινὴν μετὰ σπουδῆς, εἰς πόλιν Ἰούδα, καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸν οἶκον Ζαχαρίου, καὶ ἠσπάσατο τὴν Ἐλισάβετ. Καὶ ἐγένετο, ὡς ἤκουσεν ἡ Ἐλισάβετ τὸν

ἀσπασμὸν τῆς Μαρίας, ἐσκίρτησε τὸ βρέφος ἐν τῇ κοιλίᾳ αὐτῆς· καὶ ἐπλήσθη Πνεύματος Ἁγίου ἢ Ἐλισάβετ, καὶ ἀνεφώνησε φωνῇ μεγάλη καὶ εἶπεν· Εὐλογημένη σὺ ἐν γυναιξί, καὶ εὐλογημένος ὁ καρπὸς τῆς κοιλίας σου. Καὶ πόθεν μοι τοῦτο, ἵνα ἔλθῃ ἡ μήτηρ τοῦ Κυρίου μου πρὸς με; Ἴδου γάρ, ὡς ἐγένετο ἡ φωνὴ τοῦ ἀσπασμοῦ σου εἰς τὰ ὦτά μου, ἐσκίρτησε τὸ βρέφος ἐν ἀγαλλιάσει ἐν τῇ κοιλίᾳ μου. Καὶ μακαρία ἡ πιστεύσασα, ὅτι ἔσται τελείωσις τοῖς λελαλημένοις αὐτῇ παρὰ Κυρίου. Καὶ εἶπε Μαριάμ· Μεγαλύνει ἡ ψυχὴ μου τὸν Κύριον καὶ ἠγαλλίασε τὸ πνεῦμα μου ἐπὶ τῷ Θεῷ τῷ Σωτῆρι μου· ὅτι ἐπέβλεψεν ἐπὶ τὴν ταπείνωσιν τῆς δούλης αὐτοῦ. Ἐμεινε δὲ Μαριάμ σὺν αὐτῇ ὡσεὶ μῆνας τρεῖς, καὶ ὑπέστρεψεν εἰς τὸν οἶκον αὐτῆς.

Δόξα. Ταῖς τῆς Θεοτόκου...

Καὶ νῦν. Ταῖς τῆς Παναχράντου...

Προσόμοιον.

Στίχ. Ἐλέησόν με ὁ Θεὸς κατὰ τὸ μέγα ἔλεός σου...

Ἦχος πλ. β´. Ὅλην ἀποθέμενοι

Μῆτερ Ἀειπάρθενε, Χριστοῦ τοῦ πάντων Δεσπότη, ἡ πηγὴ ἡ βρύουσα, συμπαθείας πέλαγος ἀνεξάντλητον, συμπαθῶς πρόσδεξαι, τὰς ἡμῶν δεήσεις, καὶ Υἱῷ σου τῷ οἰκτίρμονι, αὐτὰς προσάγαγε, ὡς ἂν πειρασμῶν τε καὶ θλίψεων, καὶ πάσης περιστάσεως, καὶ ἀσθενημάτων ρυσθείημεν, οἱ τῇ σῆ Εἰκόνι, προσπίπτοντες τῇ θείᾳ καὶ σεπτῇ, ἐξ ἧς πηγάζεις ἐκάστοτε, χάριν τε καὶ ἔλεος.

Σῶσον ὁ Θεὸς τὸν λαόν σου...

ᾠδὴ ζ'. Οἱ ἐκ τῆς Ἰουδαίας

Ἐπομβρίζεις ὑπόθεν, ὑετὸν τῆ διψώση γῆ Παναμώμητε· ἀλλὰ καὶ τὴν αὐχμῶσαν, τοῖς πάθεσι ψυχὴν μου, δείοις ὄμβροις κατάρδευσον, ἵνα βλαστήσῃ καρπὸν, ἀξίας μετανοίας.

Πάσης ρύου ἀνάγκης, καὶ δεινῆς δυσπραγίας ταύτην τὴν κώμην σου, καὶ δίδου ἡμῖν Κόρη, εἰρήνη καὶ ἀγάπην, τοῖς ἐν πίστει προσπίπτουσι, Εἰκόνι σου τῆ σεπτῆ, Παρθένε Θεοτόκε.

Ἡ πλούσια σου χάρις, ἡ πηγάζουσα Κόρη ἐκ τῆς Εἰκόνοσ σου, τὴν ἄτεκνον γυναῖκα, θερμῶς σοι προσπεσοῦσαν, ἀναδείκνυσιν εὐτεκνον, καὶ τῶν αἰτούντων ἀεὶ, πληροῖ τὰς ἱκεσίας.

Πηγενῶν σωτηρία, καὶ βοήθεια κόσμου Χριστὸν κυήσασα, ἐδείχθης Θεοτόκε· διὸ ἐπερχομένων, ἡμᾶς λύτρωσαι θλίψεων, καὶ σῶζε πάσης ὀργῆς, τοὺς σὲ παρακαλοῦντας.

ᾠδὴ η'. Τὸν Βασιλέα

Ἐν τῷ ναῷ σου, πᾶς τις Παρθένε προσφεύγων, τῆς εὐνοίας σου τὰς δωρεὰς καρποῦται· ὄθεν σου ὑμνοῦμεν, τὰ θεῖα μεγαλεῖα.

Ρῶσιν παρέχει ψυχῆς καὶ σώματος Κόρη, εὐρωστίαν τε καὶ πᾶσαν ἄλλην δόσιν, ἢ σεπτὴ Εἰκὼν σου, ἡμῖν τοῖς σοῖς ἰκέταις.

Ἄδει Παρθένε, τῆς σῆς Εἰκόνοσ τὴν χάριν, τὸ Πληκάτιον καὶ πᾶσι διηγεῖται, ἧς ἀπολαμβάνει, ἐκ ταύτης προστασίας.

Σύντριπον Κόρη τὴν τοῦ δολίου μανίαν, τοῦ σφαδάζοντος κατὰ τῶν ἰκετῶν σου, ἀσινεῖς τηροῦσα, ἡμᾶς τῆς τούτου βλάβης.

ᾠδὴ θ'. Κυρίως Θεοτόκον

Ἰδοὺ τῆ σῆ Εἰκόνι, πίστει παρεστῶτες, ἀπεκδεχόμεθα Κόρη τὴν χάριν σου, ἣν ὡς φιλάγαθος δίδου τοῖς σὲ δοξάζουσι.

Μεγάλη σου ἡ δόξα, Κεχαριτωμένη! ὅθεν μεγάλων κινδύνων καὶ θλίψεων, ἀτρότους τήρει τοὺς πόθῳ σε μεγαλύνοντας.

Οὐ ἔν τῳ Πληκατίῳ, ἔρεισμα καὶ τεῖχος, τὴν ἱεράν σου Εἰκόνα πλουτήσαντες, ἐπηρειῶν Θεομήτωρ δεινῶν ρυόμεθα.

Υπόθεν μὴ ἐλλείπης, ταύτην σου τὴν κώμην, ἐπιτηρεῖ ἐν ἰλέῳ σου ὄμματι, ἀνακειμένην Παρθένε τῆ ἀντιλήψει σου.

Τὸ Ἄξιόν ἐστὶν καὶ τὰ μεγαλυνάρια.

Χαίρει Πληκατίου ἡ εὐσεβῆς, ὁμήγουρις Κόρη, τῇ Εἰκόνι σου τῇ σεπτῇ, ἣν ἐν εὐλαβείᾳ καὶ πίστει προσκυνούσα, γεραίρει Θεοτόκε, τὰ σὰ θαυμάσια.

Φέγγει οὐρανίῳ ἡ σὴ Εἰκὼν, πάλαι τοῖς ποιμέσι, δηλωθεῖσα βουλῇ τῇ σῇ, ἐν τῷ δάσει Κόρη, ἡμῖν ἐφανερῶδη ὡς θαυραυρὸς Παρθένε, τῆς σῆς χρηστότητος.

Στειρευούση δέδωκας γυναικί, τέκνον Θεοτόκε, τῇ Εἰκόνι σου τῇ σεπτῇ, πίστει προσπεύση, καὶ ἅπασι παρέχεις, σωτηριώδεις δόσεις Θεογεννήτρια.

Πλήρου τὰς αἰτήσεις τῶν εὐλαβῶς, Κόρη προστρεχόντων, τῇ Εἰκόνι σου τῇ σεπτῇ, καὶ παράσχου πᾶσι, χαρὰν καὶ εὐφροσύνην, καὶ ρῶσιν καὶ ὑγείαν, ψυχῆς καὶ σώματος.

Πάλαι τῇ διψώσῃ δέδωκας γῆ, ὑετὸν Παρθένε, οἷα Μητηρ τοῦ Λυτρωτοῦ, τοῖς αἰτησαμένοις, διὰ τῆς σῆς Εἰκόνοσ, καὶ τοὺς ἐν Πληκατίῳ, πιστοὺς ἐπεύφρανας.

Σκέπε ἀπὸ πάσης φθοροποιοῦ, βλάβης καὶ ἀνάγκης, δυσχερείας τε καὶ πληγῆς, ταύτην σου τὴν κόμην, Παρθένε Θεοτόκε, πιστῶς ἐγκαυχωμένην, ἐν τῇ Εἰκόνι σου.

Πᾶσαι τῶν Ἀγγέλων...

Τὸ τρισάγιον, τὰ συνήθη τροπάρια, ἐκτενῆς καὶ ἀπόλυ-
σις, μεθ' ἧς ψάλλομεν τὸ ἐξῆς:

Ἦχος β'. Ὅτε ἐκ τοῦ ξύλου

Πάντας τοὺς προσπίπτοντας πιστῶς, τῇ σῇ Θεοτόκε
Εἰκόνι, ἣν πάλαι δέδωκας, ὡς δεῖον θησαύρισμα, τῆς
προστασίας σου, Πληκατίῳ τῇ κόμῃ σου, φύλαττε καὶ
σκέπε, πάσης περιστάσεως, καὶ τῶν βελῶν τοῦ ἐχθροῦ.
δίδου δὲ χάραν καὶ εἰρήνην, καὶ παισμάτων λύσιν Παρ-
θένε, τοῖς τὰ μεγαλεῖα σου δοξάζουσι.

Δέσποινα πρόσδεξαι...

Τὴν πᾶσαν ἐλπίδα μου...

Δίστιχον

Θεοτόκε Δέσποινα δίδου μοι χάριν
Γερασίμῳ μέλποντι τὴν σὴν Εἰκόνα.

Επιμέλεια Κεντρική Βιβλιοθήκη Κόνιτσας

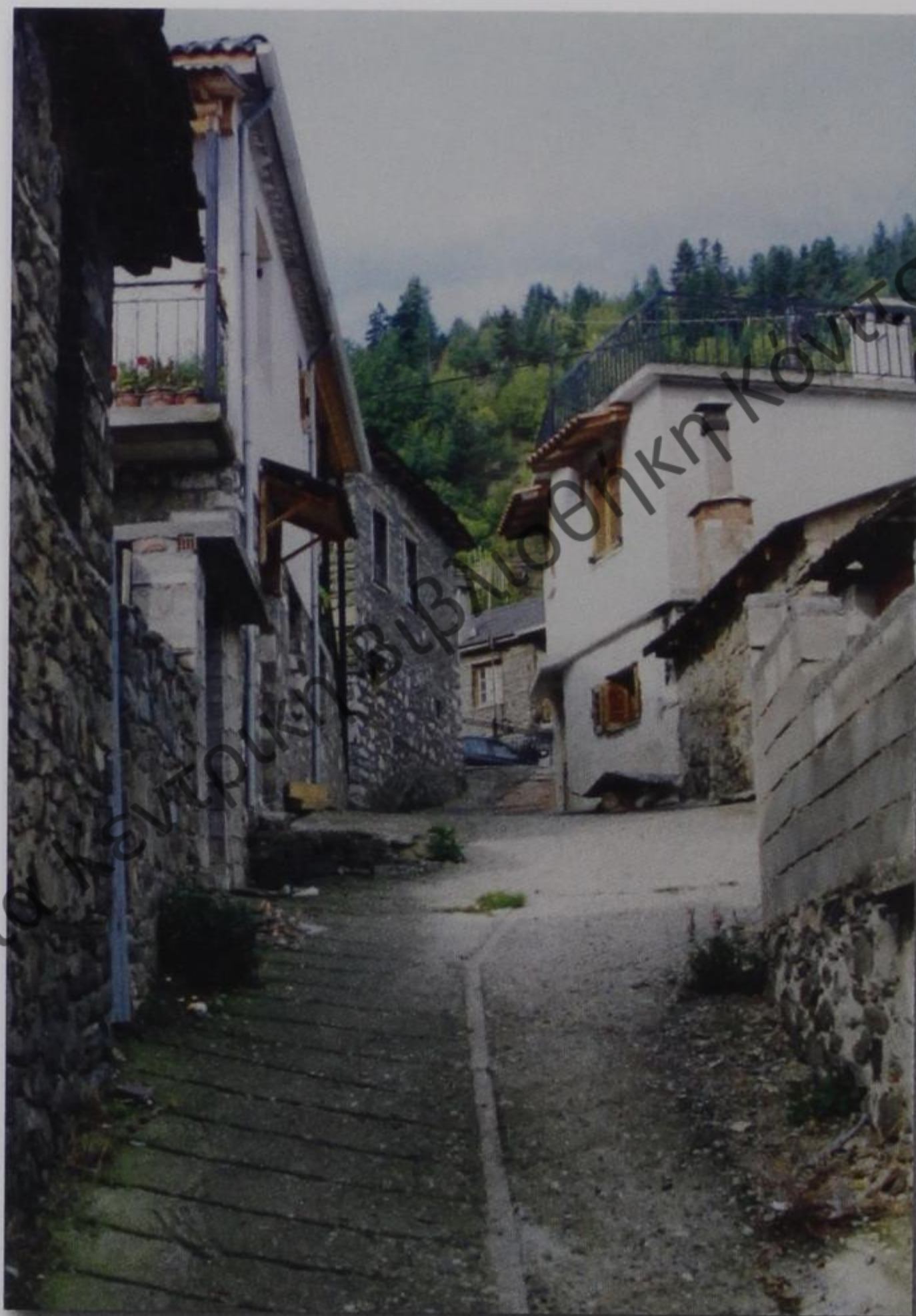
Γ

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΟ
ΕΠΙΜΕΤΡΟ

Ὁ σεβάσμιος π. Γεράσιμος Στόγιας.

*Στό Πληκάτι συνυπάρχουν άρμονικά παλιά και νέα σπίτια
(φωτ. Δ.Γ. Γεωργάκη).*

*Εικόνα τοῦ Πληκατίου
(φωτ. Δ.Γ. Γεωργάκη).*

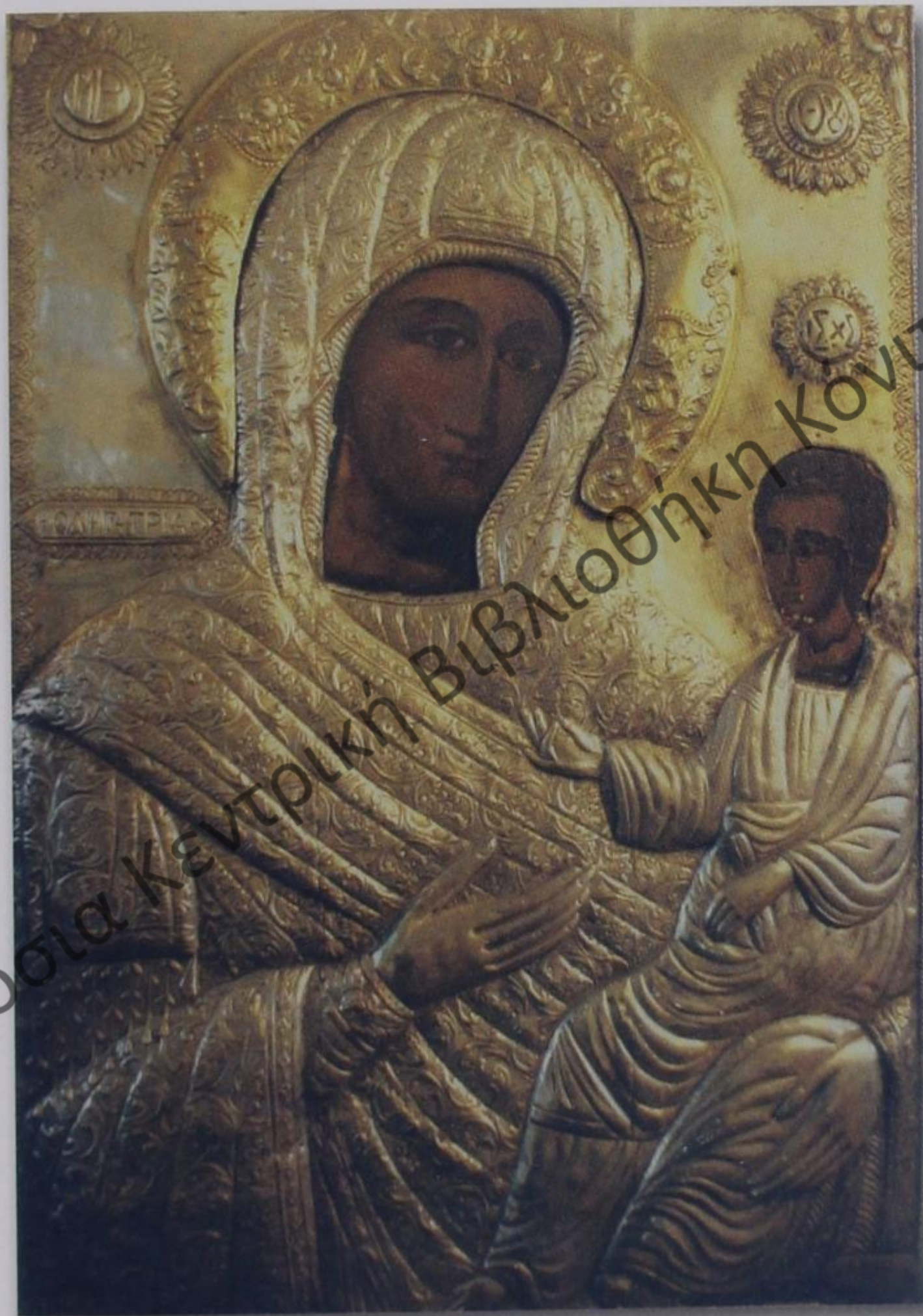

Εικόνα του Πληκατίου (φωτ. Δ.Γ. Γεωργάκη).

Παραδοσιακό σπίτι με την αναγκαία προμήθεια καυσοξύλων
(φωτ. Δ.Γ. Γεωργάκη).

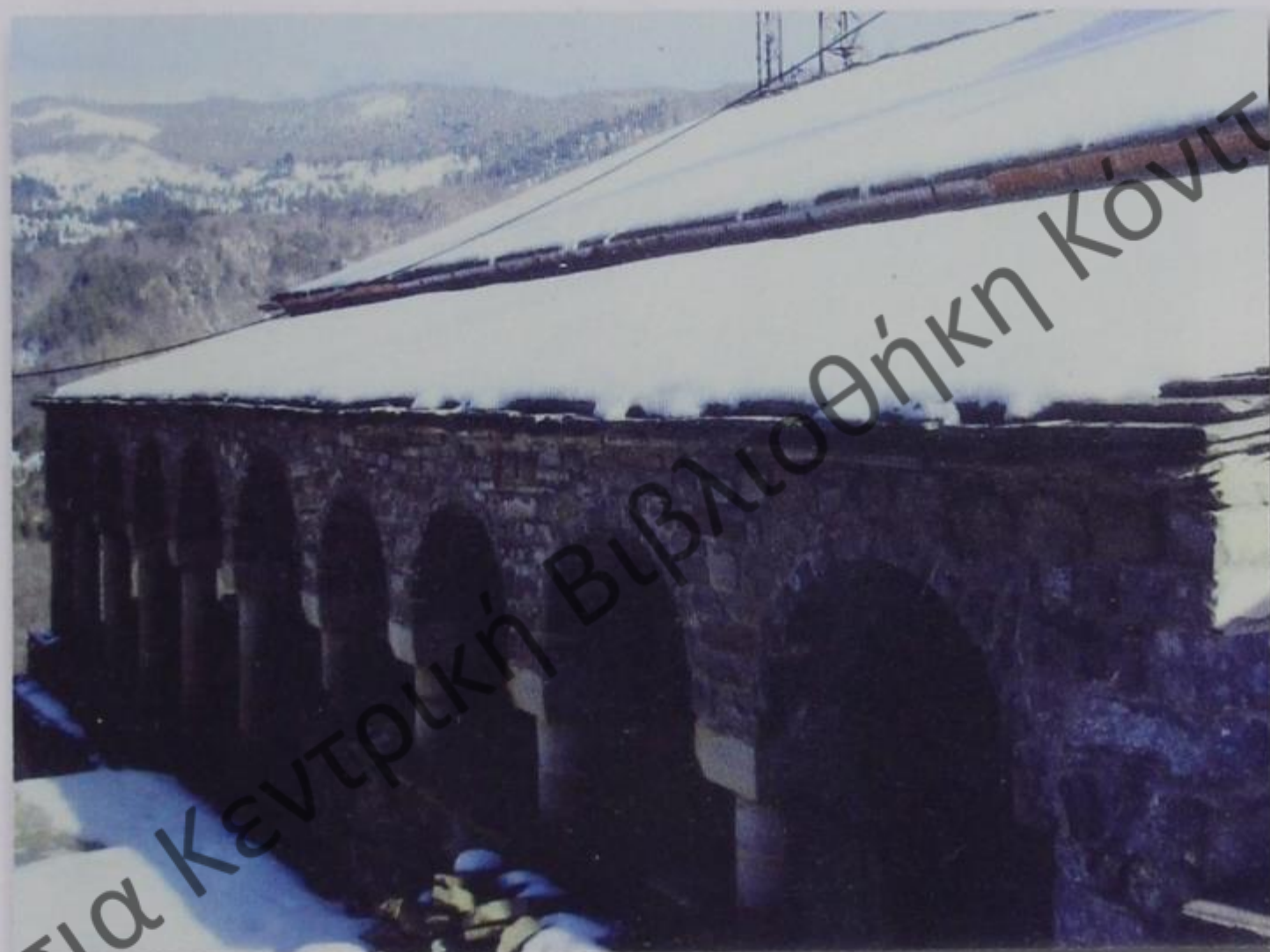
Ἡ θαυματουργός Εἰκόνα τῆς Παναγίας τοῦ Πληκατίου.

*Ὁ παλιός Ναός τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου,
κάτω ἀριστερά (13-10-1938).*

Ὁ ἱερός Ναός Ἁγίου Ἀθανασίου. Βόρεια πλευρά.

Ἡ Ἁγία Κυριακή. Τέμπλο Ἁγίου Ἀθανασίου.

Ἡ Ἁγία Τριάδα. Τέμπλο Ἁγίου Ἀθανασίου.

Ὁ Ἅγιος Νικόλαος. Τέμπλο Ἁγίου Ἀθανασίου.

Ἡ Παναγία ἢ Ὁδηγήτρια. Τέμπλο Ἁγίου Ἀθανασίου.

Ὁ Ἰησοῦς Χριστός. Τέμπλο Ἁγίου Ἀθανασίου.

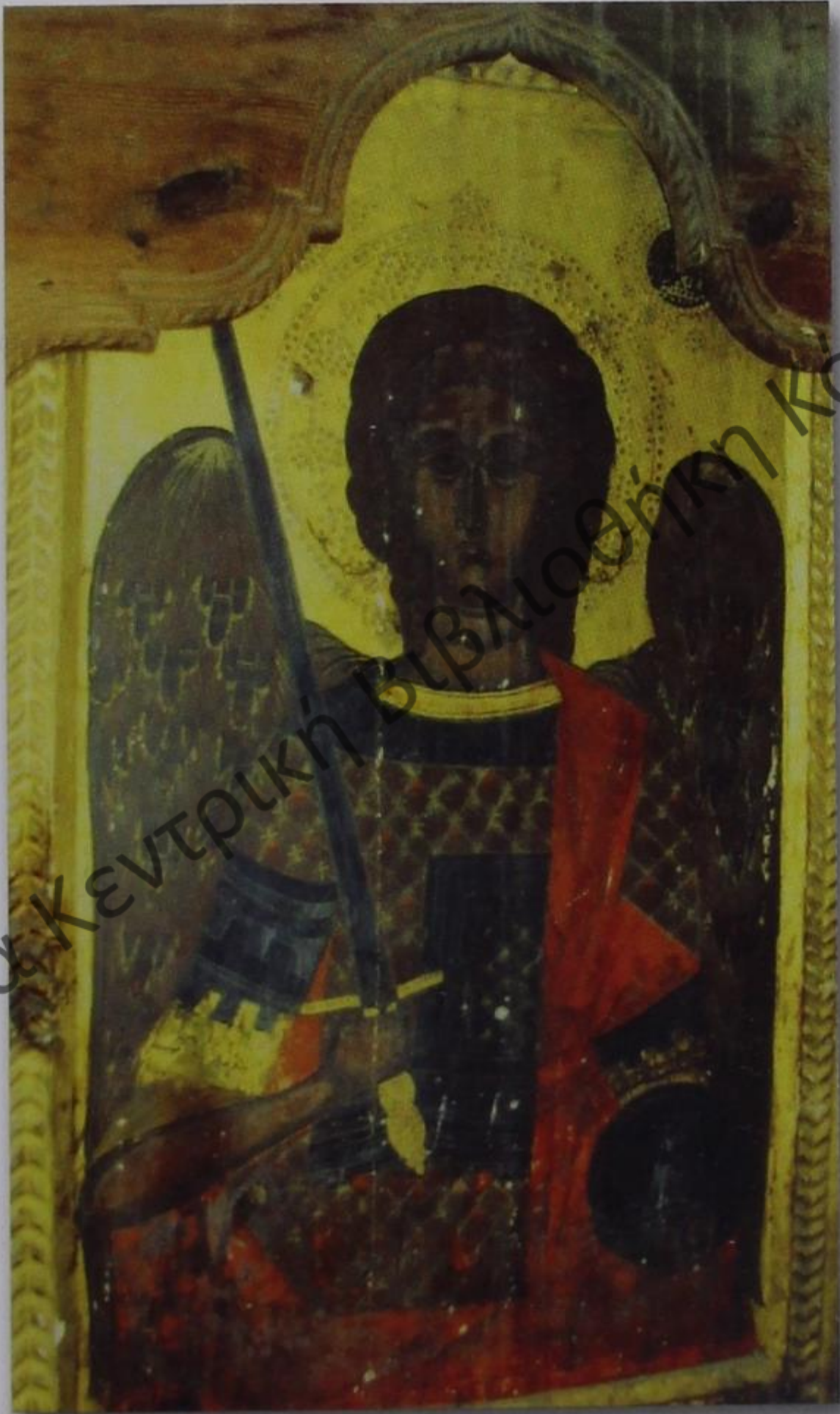
Ὁ Ἰωάννης ὁ Πρόδρομος. Τέμπλο Ἁγίου Ἀθανασίου.

Ὁ Ἅγιος Ἀδανάσιος στό τέμπλο τοῦ ὁμώνυμου Ναοῦ.

Ὁ Ἀρχάγγελος Μιχαήλ. Τέμπλο Ἁγίου Ἀθανασίου.

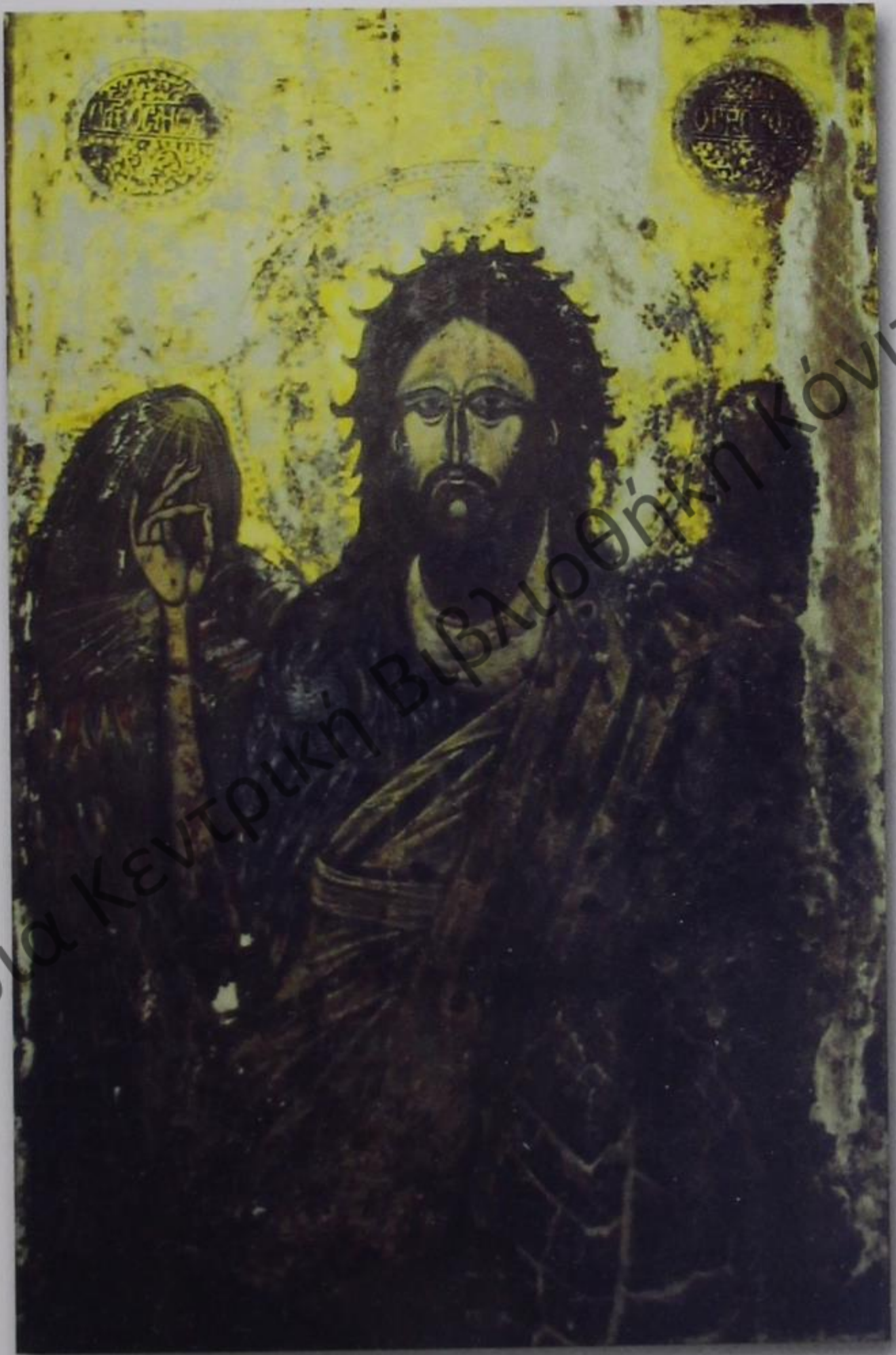

Πρωτότυπες παραστάσεις στο τέμπλο του Ἁγίου Ἀθανασίου.

Ὁ Παντοκράτορας στο Ναό του Ἁγίου Ἀθανασίου.

Παλαιά εικόνα τοῦ Προδρόμου στό Ναό τοῦ Ἁγίου Ἀθανασίου.

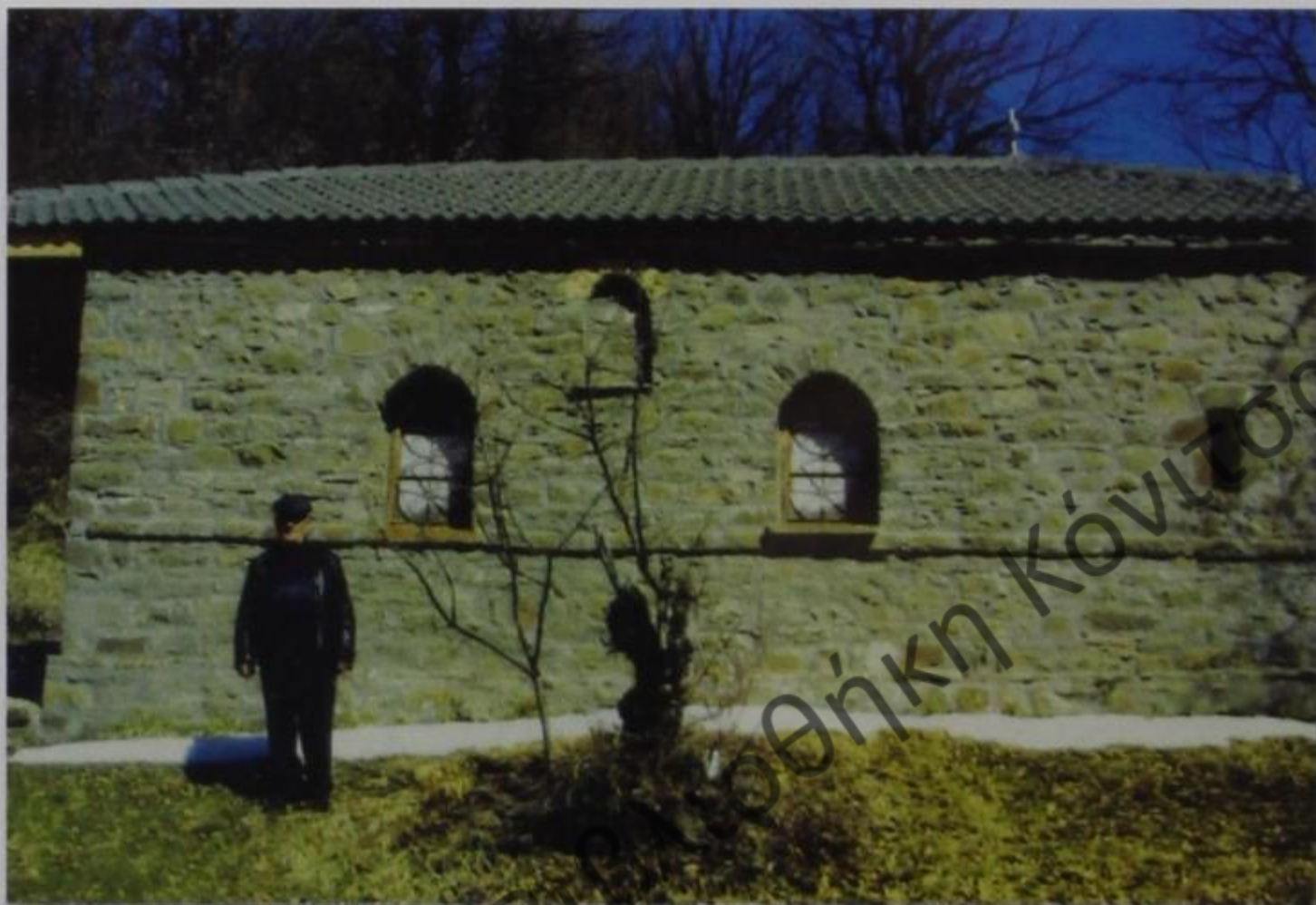
Ὁ ἱερός Ναός τοῦ Ἁγίου Νικολάου.

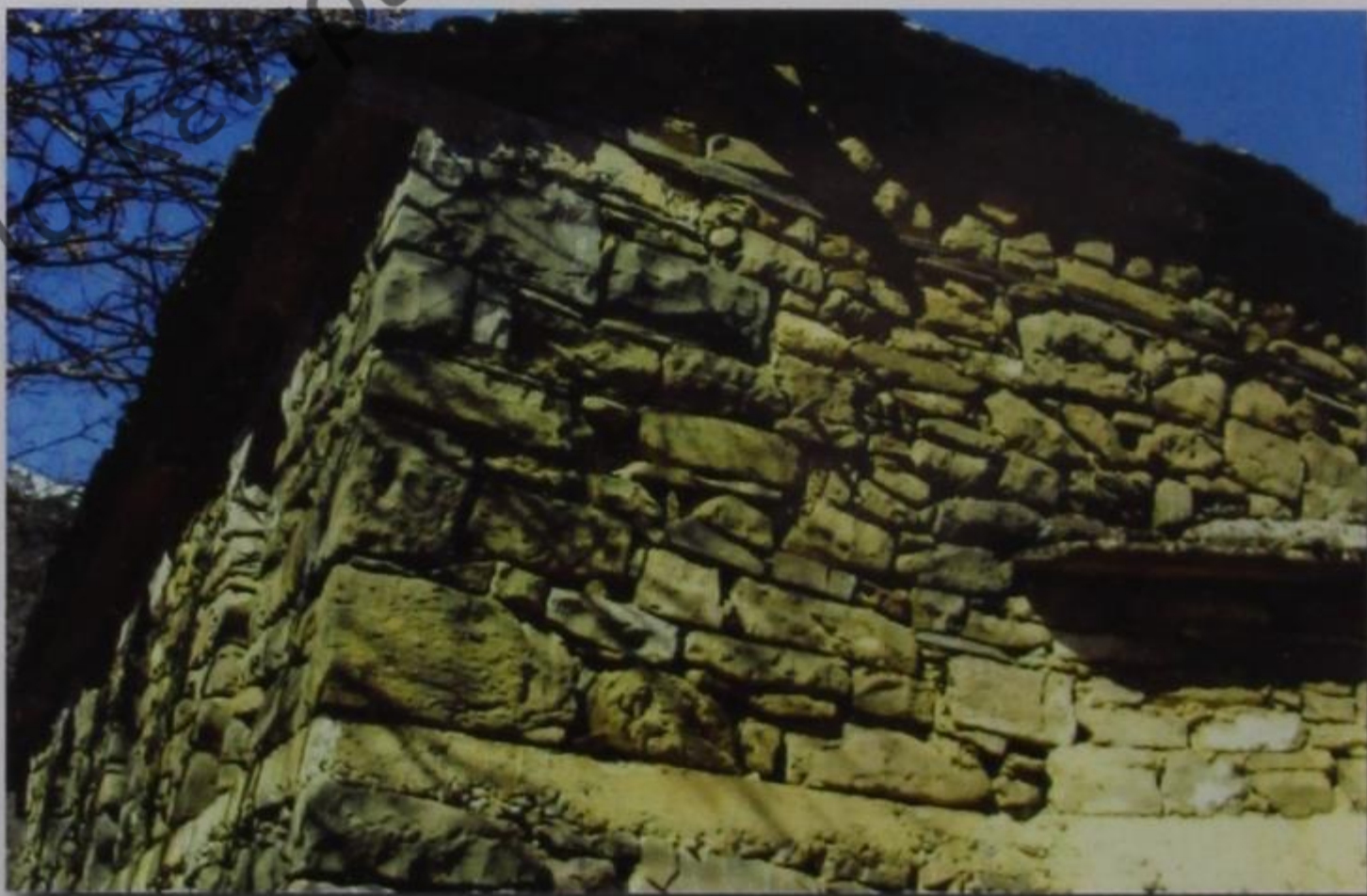

Ἡ Παναγία στό Ναό τοῦ Ἁγίου Νικολάου.

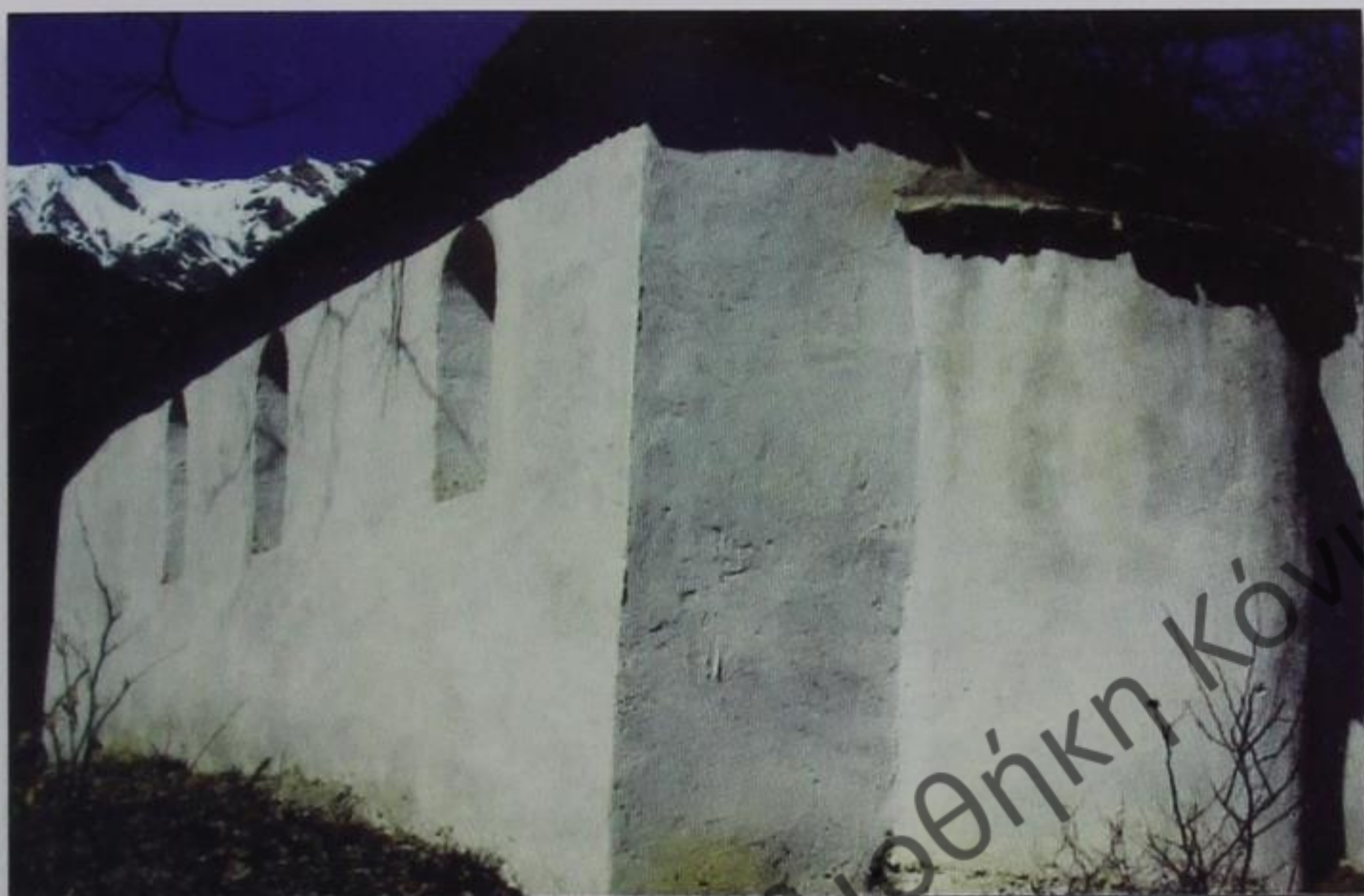

Ἡ Παναγιοπούλα.

Ὁ ἱερός Ναός τῶν Ἁγίων Κωνσταντίνου καί Ἑλένης.

Ὁ ἱερός Ναός τῆς Ἁγίας Τριάδος.

Ὁ ἱερός Ναός τοῦ Ἁγίου Χριστοφόρου.

Ὁ Ἅγιος Χριστόφορος.

Άπομεινάρι παλιού τέμπλου.

Ὁ ἱερός Ναός τοῦ Ἁγίου Δημητρίου.

Ευλόγλυπτο μανουάλι στό Ναό τοῦ Ἁγίου Ἰθανασίου.

Ξυλόγλυπτο μανουάλι στό Ναό τοῦ Ἁγίου Ἀθανασίου.

*Απομεινάρια παλιού τέμπλου
του Ναού της Κοιμήσεως Θεοτόκου.*

Απορροεινάρια παλιού τέμπλου
του ναού της Κοιμήσεως Θεοτόκου.

Έντυπωσιακό άπομεινάρι παλιού τέμπλου.

δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Κόνιτσα

ΓΡΑΦΙΚΕΣ ΤΕΧΝΕΣ «ΜΕΛΙΣΣΑ»

570 21 ΑΣΠΡΟΒΑΛΤΑ

Τηλ.: 2397 023313, Fax: 2397 021754

